

Alexandria

PERIODIEKE UITGAAF
NIEUWE REEKS, XII, 1944 - 1946

koninklijke
geschied-en-oudheid-
kundige kring van de
antwerpsche kempen

TAXANDRIA

KONINKLIJKE GESCHIED- EN OUDHEIDKUNDIGE KRING DER ANTWERPSCHE KEMPEN.

Geschiedenis, Oudheidkunde, Kunst, Folklore, Heemkunde:

- 1° Gedenkschriften van den Kring.
  - 2° Kempisch Museum Taxandria, Mermansstraat 21.
Alle dagen open van 10-12 u. — van 14-17 u., behalve Zaterdag. Kosteloos Zondag en Donderdag.
  - 3° Stadsarchief — Bibliotheek — Foto Instituut — Toerisme.
Provincie Antwerpen. (TPA). Steentje Groote Markt 17.
Alle dagen open van 9-12 u.
-

Bestuur

Kanunnik J. E. Jansen O. Prem. Voorzitter.
K. van Nyen, Beerse. Ondervoorzitter.
E. H. J. Nuyts, Secretaris.
R. Peeters, Schatbewaarder.

Leden : A. van Bael-Ceulemans, Baron R. de Borrekens,
Vorselaar, J. Caron, G. de Geeter, J. van den Hove d'Ert-
senryck, E. van Hemeldonck, Vosselaar, J. Simons; F. De-
vel, H. Ceulemans, Fr. Boone.

Postcheknumm. 4128.31 Taxandria, Turnhout.

Maatschappelijke zetel, Steentje, Groote Markt 17.

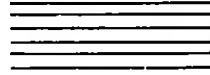
*Clas
Turnhout*

TAXANDRIA

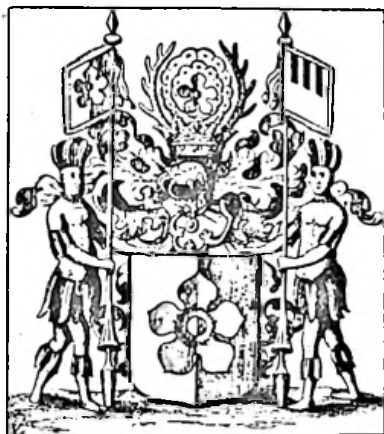
PERIODIEKE UITGAAF

Nieuwe reeks, XII, 1944 - 1946

GEDENKSCHRIFTEN VAN DEN
KONINKLIJKE GESCHIED- EN
OUDHEIDKUNDIGEN KRING
VAN DE ANTWERPSCHEN
== KEMPEN ==

EEN ADELLIJK NOORDBRABANTSCH - TURNHOUTSCH GESLACHT FAMILIE DE FIERLANT.

INLEIDING.

Vooraf zij gezegd dat in deze verhandeling wij vooral willen spreken over den oudsten tak van deze familie zonder nochtans de zijtakken te verzwijgen. Alhoewel dit geslacht met eer en roem zich uitbreidde in het Brabantsche, zoeken wij toch méér zijn gaan en staan na te speuren in het Turnhoutsche. 't Ligt dichter bij het doel onzer Kempische navorschingen. Trouwens de Fierlant is de oudste familie van het hedendaagsche Turnhout, waarvan de naam nu nog tusschen het volk leeft. Zij heeft meer dan twee eeuwen één aanzienlijke plaats in het stadsleven ingenomen en verdient aan onze medeburgers bekend gemaakt te worden.

Afkomstig van 's Hertogenbosch bekleedden haar leden, sinds Goswijn Fierlans, schepen in 1295, tot in de twee eerste decennia der XVIIe eeuw, voorname plaatsen in het magistraat van de stad en van het quartier der Meierij.

Op het einde der XVIe eeuw komt er voeling tusschen deze familie en het land van Turnhout (1). In de Rentmeestersrekening van Filip van Lyere, van 1 October 1582 tot 30

Maart 1583, treffen wij een misverstand aan tusschen dezen rentmeester en zijn collega binnen het quartier van 's Hertogenbosch, Simon Fierlans. Het ging er om de ontvangst van het domein der Turnhoutsche heerlijkheid. Simon Fierlans beweerde daar recht op te hebben. Hij noemde zich « rentmeester van der domeynen tslands van Turnhout ».

Zijn zoon Martinus volgde hem in hetzelfde ambt op en overleed in 1622. Nopens zijn sterfplaats blijft eenige onzekerheid. Stierf hij te 's Hertogenbosch of te Turnhout ? Nadat hij het jaar tevoren zijn ontslag had gegeven, was hij dan naar Turnhout komen wonen en ging hij hier de eeuwigheid in ? Wij weten het niet. Nochtans zijn wij zeker van het verblijf zijner weduwe in de Vrijheid. In de schoutrekeningen der stad van 1631-1637 komt haar naam voor als « Juffrouw van Eyck weduwe wijlen heere Fierlans » die een poortersrecht van 111 pond betaalde. Alle twee werden te 's Hertogenbosch begraven. De grafzerk der familie, met wapenschild, welcer in de kerk der Kruisbroeders te 's Hertogenbosch, vermeldde hen beiden (2).

Behield alzoo de Bossche grond de stoffelijke overblijfsels dezer oude Noord-Brabantsche familie, de afstammelingen waren intusschentijd naar de Zuidelijke Nederlanden uitgeweken. Zij hadden zich meestendeels eerst te Brussel gevestigd. Waarom ? Door en door katholiek, wilden zij ontsnappen aan de vervolgingen van de Staten-Generaal en van prins Frederik-Hendrik, die, sterk Calvinist getint, den oorlog verklaarden aan al wat Roomsche voelde ? 't Is mogelijk. 's Hertogenbosch doorstond de belegering der stadhouders in 1601, 1603, 1622, tot zij eindelijk den 17 September 1629 door hen overmeesterd werd. De Calvinistische vervolgingen groeiden heviger en heviger. Zij strekten zich nu over geheel de Meierij uit.

Hoe schoot nu deze familie wortel te Turnhout ? Sedert het verblijf van Mevrouw Fierlans-van Eyck alhier, ontstonden er vriendschappelijke betrekkingen met de voornaamste ingezetenen der stad : Cleymans de Reydt, van den Broeck, Claessens, Jacobs, Liebrechts. Na de dood der moeder bleven de onderhandelingen met de kinderen te Brussel voortduren. Het is niet te verwonderen als wij weten dat de familie de Fierlant menig rechtsgeleerde in haar midden telde en in die Turnhoutsche familiën ook rechtsgeleerden zich bevonden. Het gevolg was dat huwelijken onder elkaar plaats grepen. De hand tusschen Brussel en Turn-

hout werd nauwer toegetrokken. De eene en andere vestigde zich in het begin der XVIIIe eeuw te Turnhout, bekleedde er hoogstaande plaatsen, verwekte er kinderen, zooals de nakomende genealogie het zal uitmaken.

De naam de Fierlant zal er met eere gedurende ruim twee eeuwen gehuldigd worden tot in de drie eerste decennia der XXe eeuw. Wanneer de weledele heer Eduard, baron de Fierlant, in 1934 stierf, waren zijn mannelijke telgen hem in de eeuwigheid voorgegaan. De mannelijke tak was te Turnhout uitgestorven. Een dochter, Maria, barones de Fierlant, gehuwd met den weledelen heer Jonkheer Gabriël de l'Escaille de Lier, ging het kasteel van Zevendonk-Turnhout bewonen. Zij zette met haar verdienstelijken echtgenoot en haar welbedeelde kinderen de tradities der familie voort.

De familie de Fierlant kwam in de maatschappelijke beweging met den naam Fierlans, Fierlants, de Fierlant, de Fierlants, van Fierlant, Zoo ontmoeten wij ze in verschillende akten. Zulke tweevormige lettergrepen in de benaming treffen wij nog aan bij andere stammen : Botlandt, Hoverland, Nieulant, Pallant, Reulant, Roelants, Steelant, Meylant, Vroylande, Macrlant, Zeelant enz.. De eerste lettergreep is als het hoedanigheidswoord van den naam en bepaalt den zin van denzelfden. Bij Verdam in zijn Middel-Nederlandsch Handwoordenboek, krijgt de lettergreep Fier een tweevoudige beteekenis. Het kan zoowel stout, dapper, manmoedig als hooghartig en trotsch aanduiden. Lant komt voor in den zin van weerbare mannen als van grond. Lans is een stootwapen en kan in overdrachtelijken zin op een wapendrager of krijger toegepast worden. Wij staan dus hier bij den oorsprong van den naam voor een krijger of middeleeuwschen ridder.

Trouwens de legende rond den naam gesponnen, die wel geen bewijs is, maar toch een zekere eigenschap laat doorschemeren, zinspeelt er op. Een lid der familie zou zich dapper op het slagveld gedragen hebben. De prins riep den koenen strijder tot Zich. Hij deed hem nederknielen, sloeg met zijn speer op de schouders van den held en zeide : « Ik maak u ridder fier lans. »

De naam was gegeven en bleef in de familie voortleven. De eerste leden schreven Fierlans, Fierlants, totdat de opvolgelingen in de XVIIe eeuw, waarschijnlijk te beginnen met den kanselier Simon de Fierlant, het voorzetsel de er

voor brachten. In een officieele akte van 10 Juli 1668 wordt de naam alzoo aangehaald. Sinds dien tijd schrijven al de afstammelingen onveranderlijk hun naam de Fierlant, Menig lid schreef achter den naam den titel der heerlijkheid, Esscheloo, Bodegheim, Heetvelde, waar de familie van ouds feodale rechten bezat.

De familie beleefde met eer haar naam. Menig lid brak een lans in den strijd voor het Vaderland, van de vroegste tijden tot aan den Wereldoorlog van 1914-1918. In de nakomelingschap telt bijna elk voornaam gezinshoofd tusschen zijn kinderen een jongeling die de militaire loopbaan is opgegaan en zich bij de eene of andere gebeurtenis heeft onderscheiden. Onderstrepen wij maar alleenlijk twee namen uit den wereldoorlog. Baron de Fierlant Dormer sneuvelde aan den IJzer in 1915 en Baron Jan de Fierlant van Turnhout vond in 1918 den dood als vrijwilliger brankardier bij het wegdragen van een gekwetste.

Het was het eenige veid niet waar haar leden lauweren inoogstten. De Staatsdienst, de rechtsgeleerdheid, de katholieke eeredienst, de letterkunde, de schilder- en beeldhouwkunst, zijn zoovele gebieden waarop een de Fierlant beroemdheid verwierf. Ga de généalogie na. Buiten deze gevarieerde loopbanen moeten wij ook de aandacht vestigen op vier zedelijke factoren die bij talrijke leden een grooten rol speelden : de kroostrijke gezinnen, de liefdadigheid en den godsdienstzin, de getrouwheid aan het Vorstenhuis. Op dit laatste gebied stonden zij dikwijls voor groote moeilijkheden. Zij moesten als staatsbeambten kiezen tusschen de getrouwheid aan hun eed en de politiek van hun meesters volgen, die altijd niet in de rechte lijn liep, en tusschen de volksmentaliteit hunner dienaren, welke er tegen opkwam en dwang en druk afsloeg. Herdenk de tijdvakken van Keizerin Maria-Theresia, Keizer Jozef II, de Fransche overheersching en Koning Willem I. Zij offerden hun populariteit op ten bate der regeering. Hun vorsten bleven hun dankbaar en begunstigten hen met voorrechten.

Volgens akten van Mei 1629 en Maart 1637 erkende het land de leden der familie altijd als edellieden. Zij voerden de titels van Jonkheer, Ridder, Baron. Een der bijzonderste voorrechten van hun adeldom was het dragen van een wapenschild. Reeds tevoren erkend, werd het vooral bevestigd in een akte geteekend te Madrid den 14 November 1664 (3).

Dit wapenschild is gesproten uit een schepenzege! van één der leden uit 's Hertogenbosch. 't Was een in 't hart doorboord vijfblad van een bloem der roosachtige planten (*fragariées*), kruipend zilverkruid, ganzerik, vingerkruid (*potentilla reptans*). Het schepenzege! werd nadien heraldisch geregeld, gekleurd, ingedeeld en met helmkleeden, schildbekleding, en schildhouders voorzien. Zijtakken der familie brachten er soms veranderingen aan met in één der 'vrijkwartieren of vieredeeling nevens het vijfblad andere meubelen van verwante familiën te plaatsen. De oudste tak bleef getrouw aan zijn eenvormig schild als zijnde : het schild gedeeld in twee gelijke vakken van zilver en keel, bezet met een in 't hart doorboord vijfblad van 't een in 't ander, van keel en zilver. Bedekt met een kroon van baron, met gouden helm, getralied, geboord en gekroond met een kroon van vijf topjes van 't zelfde, gevoederd (*fourré*) van keel, tot bladvormig helmkleed van zilver en keel. **Helmtopsieraad** : natuurlijke pauwenstaart, bezet met het vijfblad van het schild, begeleid met twee hertihorens (*hertgewei*) van zilver en keel. **Schildhouders** : twee natuurlijke Indianen, omkleed met pluimen van keel en zilver, elk een vlag houdend, rechts met de wapens van het schild, links van zilver met drie doorsneden palen van sabel uitgaande van het schildhoofd, wat is : van Eyck. De gouden helm was een buitengewoon voorrecht. De ridders van het Gulden Vlies alleen mochten dit versiersel dragen. Zij protesteerden. De regering luisterde er niet naar. De familie bleef zijn voornaam teeken behouden.

Het vijfblad treft men ook bij andere families aan, doch meertallig in het schild op verscheiden meubels, zooals bij de Martigny, de Baudain, de Belvoir, Le Blanc, du Buisson, Caverel, de Fraula, de Harven, van Havre, Jonart, d'Aremberg, de Vergy enz., de Fierlant is de eenige familie die het vijfblad over twee vlakken van 't een in 't ander draagt.

Zij was verwant met de vooraanstaande familiën o. m. van Eyck, de Wolf, Rossel, Van Reynegom, Vecquemans, de Neny, de Viron, de Ryckwart, de Villegas, de Varick, de Halmaele, de la Hamaide, Malou, du Bois d' Aische, de l'Escaille, Dormer, Goffinet enz.. Een uitstekende onderscheiding was de opneming van verscheidene leden in 't patriciërsgeslacht Rodebeke te Brussel.

Na dit algemeen overzicht gaan wij over tot de detail-

leering der généalogie van de opvolgende leden, vooral van den oorspronkelijken tak. Meermaals werd de afstamming der de Fierlant's aangeraakt gelijk de Bibliographie het uitmaakt. Er ontstond wel eens verwarring in de data. De twee stamboomen van Baron E. de Fierlant en H. de Fierlant van Kampenhout verschilden nogal menigen keer. Daarom hebben wij onze gegevens aan de historische kritiek onderworpen en als regel aangenomen zooveel mogelijk de oorspronkelijke stukken uit het familiearchief de Fierlant van Turnhout en uit het Turnhoutsche stadsarchief te volgen.

Wij brengen een dankbare hulde aan de nagedachtenis van de weledele heeren Baron E. de Fierlant-de Fierlant van Turnhout en H. de Fierlant van Kampenhout, die tijdens hun leven ons met de grootste bereidwilligheid hun rijke familiearchieven open zetten. Even hartelijk danken wij den weledelen heer G. de l'Escaille de Lier - de Fierlant, in wiens bezit het archief van Baron E. de Fierlant gekomen is, die welwillend onze kopij heeft gelieven na te zien.

GENEALOGIE DE FIERLANT.

GOSWIEN FIERLANS, schepen van 's Hertogenbosch in 1295.

FRANS FIERLANS, o. (4) 's Hertogenbosch, leefde in 1358.

DIRK FIERLANS, o. 's Hertogenbosch, x. N. van Seveniher.
Leefde in 't begin van de XVIe eeuw, in een dorp nabij
s' Hertogenbosch.

JAN FIERLANS, raad-ontvanger der koninklijke domeinen
in de Meierij van 's Hertogenbosch, 1524 en 1528, x. N. van
Hoof.

GOSWIEN FIERLANS, o. 's Hertogenbosch 1509. x. N: van
Straelen de Milheze ;
waaruil :

I. **SIMON FIERLANTS**, jonkheer, raad - koninklijke rent-
meester-generaal der domeinen en finantiën van Brabant
in het Quartier van 's Hertogenbosch 1578-1596, † 's Her-
togenbosch, 8 April 1601, begraven met zijn vrouw Theo-
dora de Wolf in de Kruiskerk (S^c Katharinakerk) al-
daar. (5) Hij werd uit naam van den koning van Spanje
met den herlog Cerra Nuova in 1579 naar het Congres
van Keulen afgevaardigd.

Zijn kinderen waren :

1. **MARTEN**, die volgt.

2. **DIERIK EMMANUEL**, o. in S^c-Janskerk te 's Hertogen-
bosch den 22 Maart 1576, † 1635, raad- en gewoon meester
van het Rekenhof in Brabant (1622), x. in de kerk van
Condé, Johanna de Rossel (Roussel), dochter van Lode-
wijk en Johanna de la Croix. Zij vormden een zijtak met
dien kinderen. Hun adeldom werd erkend den 11 Mei 1620.
Dierik Fierlants voerde als wapenschild : gevierdeeld 1 en
4 (Fierlants), 2 en 3 op azuur een rad van zilver (de Wolf).

3. **FRANS**, vermeld in 1628.

II. **MARTEN FIERLANTS**, volgde zijn vader in zijn ambt
op, bij open brieven van 4 Juli 1596 (6), kocht in 1610 het
huis in de Postelstraat te 's Bosch dat naar hem de Fier-
lantspoort geheeten werd; gaf zijn ontslag den 30 Septem-
ber 1621, † het volgend jaar den 15 Februari, begraven on-
der den zerk van zijn vader. Hij verscheen als afgevaar-

digde van de stad op de uitvaart van den Aartshertog Albrecht te Brussel. Zijn echtgenoot was Kathelijne van Eyck (7), dochter van Godfried en Helwigis Bacx, † 16 Februari 1635. De familie van Eyck prijkte met een wapenbord : op zilveren veld drie afgehouden palen van sabel.

De echtgenoten Fierlants-van Eyck telden als kinderen :

1. SIMON, die volgt.
2. JACOBUS, kapitein van voetvolk ten dienste van Z. K. Majesteit, gouverneur van het kasteel en het gebied van Fénéstrange, † B. in de parochie van S^{te}. Goedele 28 Juni 1651, x. Pallas (Cornelia Jacoba) van der Sterre, waaruit ontsproten :
  - a. Mathias.
  - b. Marten, o. 29 Mei 1608 's Bosch in S^{te}. Katharinakerk: J^r Bervoet was peter.
  - c. Een dochter die trouwt met Kasper van Breugel, zoon van Jan en Maria van der Gracht.
3. PAUL RODOLF, alferis in dienst van den koning, ritmeester in het regiment van Ribaucourt, daarna hoofdmeier en drossaard in 't Quartier van Kampenhout, x. Isabella van Gestel, dochter van Peeter, voorzitter van den Raad van 's Hertogenbosch en van Breda, en van Esther Maes. Zijn wapenschild voerde : gevierdeeld 1 en 4 Fierlants, 2 en 3 op zilver drie afgehouden palen van sabel (van Eyck).

Hun kinderen waren :

- a. Simon, alferis in dienst van Spanje.
  - b. Jan Baptist Frans, schildknaap, na zijn vader hoofdmeier van Kampenhout, x. B. in de Kapellekerk den 16 Mei 1701 Maria Clara le Mire, dochter van Bartel en Maria Isebeecke, die na den dood van haren man hertrouwde met Ambroos Filip de Bie. Hij stierf te B. den 6 November 1707 en werd in de Minderbroederskerk begraven. Vóór zijn huwelijk had hij een bastaardzoon van Johanna de Rouck, Bernard, o. S^{te}. Goedele 6 Juli 1690. Als wapenbord voerde hij de kanten getand (kartels) van goud waarin de blazoenen van Fierlants en van Eyck gevierdeeld voorkwamen.
  - c. Maria Kathelyne, kloosterlinge in het klooster van Blijenberg te Mechelen.
4. JAN BAPTIST, schildknaap, licentiaat in rechten, † B. in S^{te}. Goedeleparochie den 22 October 1677.

5. MATHIAS, kanunnik en schatbewaarder der Collegiale kerk van O. L. Vrouw te Condé. Zijn wapenschild komt voor als : gevierdeeld 1 en 4 het wapenbord der van Eyck, 2 en 3 dit van Stralen de Milheze, gepunt in 't midden met dit van de Fierlant.
6. MARIA ANNA, o. 's Hertogenbosch, x. B. in S^t.- Jacobus op Caudenberg 6 Januari 1636 met Adriaan de Vos, groot drossaard van het land van Ravesteyn, schildknaap, zoon van Willem en Maria van Hamel.
7. NIKOLAAS MARTEN, kunstschilder, o. 's Bosch rond 1622, x. 13 Mei 1653 Maria van Heugel, † 1694, woonde te Antwerpen in de Lange Nieuwstraat in het huis « Het Wapen van Keulen ». Hij werd vernoemd in het boek der Sodaliteit van O. L. Vrouw, waarin ook P.P. Rubens vermeld stond. Jong in Antwerpen aangeland, leerde hij schilderen in het atelier van Paul van Overbeck, maakte deel uit van S^t.- Lucasgilde in 1637 en werd tot meester ontvangen in 1651. Zijn bijzonderste onderwerpen vertoonden meest geestelijke, zinnebeeldige, ook wel bouwkundige voorstellingen en patronen voor tapijtwerk. Hij verwierf nogal naam en vormde school, waarin o.m. Kasper Pijn, Antoon De Nies, Hendrik Hussens, Antoon van der Maenen, Jozef Spadeyne, zich bekwaamden (8).
8. CORNELIA ELISABETH, † B. in S^{te}.- Goedeleparochie den 21 Mei 1653.

III. SIMON de FIERLANT, ridder, heer van Heetvelde, Boddeghem en Esscheloo (9), o. 's Hertogenbosch 1602, en niet te Brussel gelijk de Biographie Nationale schrijft, advocaat van den Souvereinen Raad van Brabant en bij patente van 4 Mei 1657 raad van Zijne Majesteits Grooten Raad te Mechelen. Deze benoeming bevorderde hem in den adeldom. Voorts ten jare 1663 werd hij raad van den Supremen Raad der Nederlanden te Madrid en ten jare 1668, den 20 Juni, begunstigde Koning Karel van Spanje hem met de hooge plaats van Kanselier van Brabant (10), welk ambt hij roemvol tot aan zijn dood bekleedde.

S. de Fierlant was getrouwd te Brussel den 29 December 1642 met vrouwe Anna Maria van Reynegom, dochter van Jonker Diederik, heer van Esscheloo, minister van den prinsbisschop van Luik, en van Regina Maria Clara Mechelman, vrouwe van Buzet. Dit verwantschap bracht het land van Esscheloo in de familie der de Fierlants. Deze da-

me stierf den 9 Juli 1681 te Brussel. De Kanselier volgde zijn echtgenoot op den 15 Oogst 1686. Beiden werden in S^{te}. Goedele te Brussel begraven. Pater F. Pauwens S. T. D., der Eremijten van den H. Augustinus sprak de lijkrede van den kanselier uit (11).

Simon de Fierlant is de hoogste roem der familie. Hij besteedde niet alleenlijk zijn tijd aan de diplomatie en de rechtsgeleerheid, maar muntte ook uit als schrijver en dichter en zelfs als schrijver van godgeleerde werken. Zijn twintigtal schriften, meest in het latijn opgesteld, namen de verdediging op van de ware leering der H. Kerk tegen het opkomend Jansenisme. Zij getuigen van diepe studie en gezonde redeneering. Men vindt er de titels van bij Foppens, Paquot en in de Biographie Nationale (12). Begonnen op 66 jarigen leeftijd, bleef hij de pen hantceren tot aan zijn sterfuur.

De regering wist ook zijn bedrijvigheid te beloonen. Koning Filips IV schonk aan den Kanselier en zijne nazaten, bij akte van 14 November 1664 (13), het voorrecht van het wapenschild der de Fierlant's te mogen opluisteren met helmkleeden en schildhouders, ja, zelfs het blaazen met een gouden helm te dekken. De ridders van het Gulden Vlies, die beweerden alleen te zijn om deze onderscheiding van den gouden helm te dragen, teekende protest aan te Madrid. De koning evenwel behield zijn besluit (14).

Het talrijk kroost van dezen beroemden telg is als volgt :

1. DIEDERIK ADRIAAN, o. in S^{te}. Goedele te Brussel zooals de volgende, 7 Juni 1644, † 4 Februari 1646.
2. FILIP IGNATIUS, die volgt.
3. REGINA BEATRIX, o. 24 September 1647, † B. in S^{te}. Goedeleparochie, 26 Januari 1715, x. 27 Maart 1678 Jonker Cornelis Albrecht de Piermans, heer van La Fléchière, Opperzele enz., secretaris van den Staatsraad, zoon van ridder Peeter en Maria de Rijckwart de Tiberchamp,
Waaruit :
  - a. Albrecht Peeter Adriaan de Piermans, heer van Dieghem, o. 1682, † 1758, x. 1 April 1732 Kathelyne Alexandrina d'Arrazola d'Onate.
  - b. Anna Maria de Piermans, x. Don José Carlos de Bransvilla. ridder der militaire S-Jacobsorde, zoon van Carlos en Johanna van Eyck.

4. FRANS SIMON IGNATIUS, baron de Fierlant, volgens open brieven van Karel II, 6 September 1688, o. 26 September 1649, amman der stad Brussel, aangenomen in het geslacht van de Rodenbeke, x. B. in de Kapellekerk 29 November 1690, Maria Geertruida de Meaux.

Waaruit :

- a. Karel Jozef Frans, baron de Fierlant, † zonder kinderen in Ste Goedeleparochie 27 Maart 1740, x. 11 December 1735, Barbara Felicité Beatrix de Putz, dochter van Peeter, officier in keizerlijken dienst, en van Jacqueline Nolis, kleindochter van Jan Jacobus, jonkheer der Aartshertogen Albrecht en Isabella.
5. CLARA REGINA, o. 24 December 1651, jong gestorven:
6. ADRIAAN DOMIEN IGNATIUS, heer van Campen, o. 5 Oogst 1653, † B. in Ste-Goedeleparochie 17 Maart 1713 kinderloos, x. Gent in Ste-Michielskerk 3 Maart 1694 Anna Carolien de Coninck, dochter van Jacobus Felix, heer van Overbroeck, en van Anna van Hoobrouck.
7. KAREL LEOPOLD, o. 21 Maart 1655, licentiaat in de rechten, schepen, burgemeester, oppertoeziener van de stad Brussel sedert 1713 tot in 't midden van de troebelen wanneer Annecessens veroordeeld werd (1718). Hij was zoo sterk volksgezind dat de markies Prié hem vreesde en verzocht van zijn ambt reer te leggen. Men had hem ook den 26 April 1667 begunstigd met een « pain d'abbaye » in Ste-Pietersabdij te Gent (15). Zijn wapenbord voerde : gevierdeeld 1 en 4 de Fierlant, 2 en 3 van Eyck, belast te midden met een klein blazoen van een faas op zilver. † zonder nakomelingen in Ste-Goedeleparochie, 26 December 1728, x. 1° B. in Ste-Goedele 22 Januari 1691 Isabella de Finia ; 2° B. in Ste-Jacobus op Kaudenberg 25 September 1706 Lucretia van Eusteryck ; 3° B. in Ste-Kathelijne 27 Juli 1716, Regina Carolina de Villegas, Vrouwe van Luttre, dochter van Paul Filip en Anna Theresia Hyacintha de Kinschot.
- a. Uit zijn tweede huwelijk werd Maria Leopold, den 23 November 1708 geboren. Jong gestorven.
8. CORNELIUS JAN AUGUSTIJN, heer van Heetvelde, o. 8 December 1656, † op 't kasteel van Heetvelde 10 Januari 1732, x. 1° B. 17 Oogst 1683 in Ste-Goedele Isabella Cattaneo della Volta, dochter van Jan Baptist, jonkheer van Genua, en van Francisca de Hennin de Carionville ; 2° te

Eppeghem 29 Juli 1712 Maria Douglas.

Uit het eerste huwelijk ontsproten :

a. Anna Carolina, x. 1° te Dieghem. 29 September 1709, Antoon Happaert, gezegd Oudaert, heer van Dieghem ; 2° B. in O. L. Vrouw van Finisterre, 19 October 1735, Frans Gabriël Jozef Happaert, zoon van Filip Kasper en Anna Ludovica de Werckhoven.

b. Johanna. x. Jan Karel Muller, o. Riga ; bekeerde lutheraan.

IV. FILIP IGNATIUS de FIERLANT, schildknaap, heer van Bodeghem en Esscheloo, o. B. in S^c.- Goedele 6 December 1645, aangenomen in het geslacht van Rodebeke 14 Januari 1669, schepen van Brussel, raadsheer in den Souvereinen Raad van Brabant door open brieven van 30 Juni 1678 (16), † plotseling in zitting van den raad 3 Februari 1716 en werd te B. in S^c.- Niklaaskerk begraven. x: B. in S^c.- Goedele 14 Maart 1683 Maria Anna Vecquemans, dochter van Jan, heer van Bodeghem, en van Anna de Potter.

Hieruit geboren en gedoopt te B. :

1. MARIA ANNA THERESIA DESIRATA, o. 12 Februari 1684, † 5 Juni 1746 begraven te B. in S^c.- Niklaaskerk.
2. KAREL FRANS, heer van Bodeghem, o. 2 Juli 1686, † ongetrouwd, 15 September 1740, begraven in S^c.- Niklaaskerk te B.
3. FILIP IGNATIUS, o. 22 Juli 1688, jong gestorven.
4. FILIP JOZEF IGNATIUS, o. 16 Juli 1689, kanunnik van Sint Jacob te Antwerpen, nadien van het Kapittel te Anderlecht, † 28 Juni 1740, begraven in S^c.- Niklaaskerk te B.
5. MARIA ANNA. † Turnhout 19 Mei 1748 (17).
6. ISABELLA THEODORA IGNATIA, o. 31 Juli 1690, ongetrouwd, krankzinnig.
7. CLARA JOANNA THERESIA, o. 24 April 1692, jong gestorven.
8. MARIA JOANNA AGNES, o. 17 December 1693, † 9 Mei 1748. Ongehuwd.
9. JAN WILLEM MARCEL, o. 19 Juni 1695, heer van Bodeghem en Esscheloo, † 18 Oogst 1740, ongetrouwd, begraven in S^c.- Niklaaskerk te Brussel.
10. WILLEM ANTOON NICOLAAS, die volgt.
11. THERESIA BENEDICTA PACIFICA, o. 31 Oct. 1697, † zonder kinderen 30 Oct. 1771, x. in Sinte Goedele 26 Dec. 1743 Nicolaas Lambrecht de Ghorain, griffier der baronie van Goyck, zoon van Lambert en Maria de Landre.

12. HIERONYMUS SIMON CONSTANTIJN, o. B. 13 December 1699, † B: 22 April 1784, x. B. 21 Oogst 1731 in Finisterkerk zijn nicht Regina Isabella Happaert-Oudaert, dochter van Antoon, heer van Dieghem, Corbeke, Opstal, Reymenam, en van Anna Carolina de Fierlant. Zijn wapenbord vertoonde het blazen de Fierlant met van boven een barensteel met 3 hangers. Schepper van een zijtak.

V. WILLEM ANTOON NICOLAAS de FIERLANT, schildknaap, heer van Bodeghem en Esscheloo, o. B. (S^c.- Goelele) 1 September 1696, † kasteel Turnhout 14 Juli 1773, x. Sint Jacob op Caudenberg (18), 9 November 1734 Anna Carolina van den Broeck, dochter van den hoofdschout van T., H. J. van den Broeck, heer van Muysenborg, en van Katharina Florentia de Ryckewart (19), o. B. 7 Oogst 1704, † aldaar (S^c.- Niklaasparochie) 11 Mei 1768. Met dezen de Fierlant begint voorgoed de geschiedenis zijner familie te Turnhout. Frederik Willem, koning van Pruisen, bij opene brieven van 7 Juli 1732, stelt aan en committeert hem in vervanging van den overleden heer H. J. van den Broeck tot hoofdschout van de stad en de heerlijkheid Turnhout en van de dorpen Poppel, Baarle en Beerse, alsmede tot opperjager, warandmeester en pluimgraaf van hetzelfde rechtsgebied en tot alle andere officiën aan zijn ambt verbonden. Als gevolg van deze benoeming verblijft hij op het kasteel en geniet van al de rechten, cerbewijzen, aanspraken, profijten van het officie van bewaarder en conchierge van den burcht (20). Hij werd de kasteelheer van Turnhout. Een moderne schilderij van Witdoeck vertoont hem met zijn familie gezeten in het voorhof van 't kasteel (21).

Van 1732 tot 1758, als hij zijn ontslag gaf, was hij het hoofd der regeering van de stad en nam deel aan al haar groote gebeurtenissen. Wanneer de stad en het land Turnhout in deze tijden zoo menig keer van heer veranderden, geschieden de afstand en de inbezitneming der heerlijkheid in zijn tegenwoordigheid, als afgevaardigde van de hoogere overheid (22).

Niets kennend dan het recht en getrouw aan de staatregeering, moet hij soms in tegenadvies van zijn schepenen J. B. Claessens en Andreas Bleyens handelen. Zoo gebeurde het dat, niet 't akkoord met zijn bestuur om de geheime bevelen die hij van de landvoogdes Maria Elisabeth door toedoen van den markgraaf van Antwerpen in

Juli 1738 had ontvangen (23), en die hij aan zijn collegas niet mocht mededeelen, de schepenen hem een proces aandeden. De rechten van den schout werden er in de branding gebracht (24). De schepenen dienden een klacht in tegen den hoofdschout bij den Souvereinen Raad. Mr. Thomas Lauwars werd met het postuleeren der zaak gelast. De Aartshertogin gouvernante generaal verbood de requeste in aanmerking te nemen (25). Alle vervolging moest stop worden gezet. De wringerij der schepenen bleef voortduren. Een tweede proces ontstond in 1743 (26). Na veel geschrijf en gewrijf liep het op niets beters uit dan het eerste. De hoofdschout trok zich al de kleindrijverij van de schepenen niet aan, pleegde recht als 't recht was en genoot de achting zijner hoogere overheid.

In een verslag van Graaf de Neny aan Z. Ex. den hertog Silva Tarouca, uit Brussel, 13 Juni 1753, over zijn bezoek aan Turnhout, vermeldt hij o. m. :

« Mr. de Fierlant a fait les choses fort noblement (ontvangst van de Neny) quoique son emploi ne rapporte pas au delà de 400 ou 500 florins par an et qu'il ait cinq fils. C'est un homme de probité qui n'a acquis cette charge du feu roi de Prusse que pour avoir une maison de campagne. Il a l'un des plus beaux hôtels de Bruxelles dans la rue des Dominicains, bâti jadis par un duc de Holstein, mais cet hôtel est loué et il se tient constamment à Turnhout (27).

Zijn kinderen waren :

1. GOSWIJN ANNA MARIA FELIX, die volgt.
2. KAREL CLAUDIUS FRANS AMBROOS, die volgt.
3. JAN FRANS JOZEF, baron de Fierlant, J. U. L., o, Turnhout 8 April 1743 (28), † aldaar 11 October 1822, op het nieuw kerkhof begraven, x. B. in S. Jacob op Caudenberg 19 September 1784 Cornelia Ludovica Jozefina Orts de Bulloy, dochter van Gilles, advokaat, en van Maria Juliàan Jozef Hagheman (Hagheman). Hij werd aangenomen in het geslacht Rodebeke te B. (1772), werd schepen, tresorier der stad Brussel, raadsheer bij den Raad van Brabant, cere-raadsheer bij het Rekenhof, werkzaam in het Rijksarchief. Koning Willem I verhief hem tot Baron den 15 Sept. 1820, titel die was uitgestorven met Frans Ignatius de Fierlant in 1688 tot baron geadeld, kinderloos gestorven.

Daar hij zelf geen mannelijken opvolger had, vermocht

hij dezen titel over te laten aan zijnen neef Antonius, zoon van zijn oudsten broeder. Tijdens de Fransche Overheersching werden zijn goederen te Turnhout onder sequester gesteld : 2 hoeven, heiden en bosschen te Zevendonk (29).

Hun huwelijk werd met een dochter gezegend :

- a. Maria Juliana Jozefa, o. B. 30 October 1785, x. 14 Oogst 1823 graaf Lodewijk Maurits Gustaaf Jozef de la Hamayde, advocaat generaal bij het Beroepshof te Brussel, † 10 Juli 1826. Geen kinderen ontsproten uit dit huwelijk. Zijn weduwe was uit Brussel naar Turnhout overgekomen en stierf er den 26 December 1874. Vóór haar dood had zij St.- Petrus-Godshuis met een gift van 3000 fr. begunstigd (30).

1. Jonkheer JAN KAREL MARIA ANNA RAFAEL, die volgt na afhandeling van den oudsten tak.
5. HIERONYMUS SIMON ANNA MARIA, o. T. 31 Maart 1746, † Mechelen 23 Juni 1775 in het huis van zijn broeder Goswien de Fierlant, president van den Grooten Raad, aldaar begraven in St.- Pieterskerk, ongehuwd (31).

VI. GOSWYN ANNA MARIA FELIX, baron de FIERLANT, o. Turnhout 1735 (32), † plotseling te Brussel, 29 Pluviôse an XII (19 Februari 1804) ; x. Br. S^{te}. Goedele 28 Oogst 1771 zijn nicht Maria Theresia gravin de Neny, dochter van Patricius Frans, graaf de Neny en Albertina Isabella de Wynants. Na schitterende studiën aan de Hoogeschool van Leuven, benoemde de stad Brussel hem in 1766 tot raad-pensionaris. Sinds 1754 was hij er in het geslacht Rodebeke ingeschreven. Secretaris van den Geheimen Raad in 1768, werd hij het volgend jaar gewoon raadsheer van denzelfden raad. Wanneer bij de dood van Willem Pycke het voorzitterschap van den Grooten Raad van Mechelen open viel, verhieft de regering Goswyn de Fierlant in 1773 tot deze hooge waardigheid. Terzelvertijd werd hij Staatsraad. Ridder met het kruis van Sint Stephanus van Hongarije, sloot hij zijn juridische loopbaan af als hoofdpresident van den Geheimen Raad en van den Raad van State (1793). Wanneer de Franschen België overweldigden, week hij met menig lid zijner familie uit naar Oostenrijk, maar kwam terug naar Brussel tijdens het Keizerrijk. Bekwaam jurist, verving de Fierlant den overleden advocaat Louys in 1762 om de geschillen der stad Turnhout bij den Souvereinen Raad te bepleiten. Hij hield zich ernstig met het be-

studeeren van het crimineel recht bezig en werd van hoogerhand gelast een herzieningsproject van het strafrecht op te maken. Zijn «Mémoires», die vooral de straf van de folteringen behelzen, worden op het Rijksarchief bewaard.

De hooggeplaatste geleerde deelde de gedachten zijner eeuw en was over 't algemeen partijganger der vernieuwingstheoriën van Keizer Jozef II, maar als magistraat bleef hij onpartijdig en kende niets dan het recht. Zoo bleef hij afgezonderd van de Brabantsche Omwenteling. Een schoon voorbeeld van gerechte rechtzinnigheid gaf de Fierlant bij een onderhoud met den Keizer. Hij liet hem verstaan dat al de hervormingsprojecten zijn goedkeuring niet konden wegdragen. De Keizer vroeg daarop of de President zich ook weldra tusschen de tegenstrevers der vernieuwde politiek ging stellen. Neen, Sire, luidde het antwoord, ik zal altijd mijn plicht van rechtschapen en getrouw onderdaan van Uwe Majesteit kwijten, doch ik vervul dien met openhartig mijn vrees voor de gevolgen uit te drukken (33).

De familie van dezen de Fierlant was als volgt :

1. ANTONIUS, baron de Fierlant, o. Mechelen, 2 Nov. 1778, heer van Termereen te Sterrebeek, kolonel van het regiment Vincent te Weenen, † aldaar ongehuwd den 1 Maart 1830, begraven te Gantramsdorff. Hij schreef in zijn testament een schuldbekentenis van 2100 gulden ten behoeve van den arme te Turnhout, volgens een belofte die hij in zijn leven aan het beheer van het armbestuur gedaan had. Alois J.M.G., baron de Fierlant erfde zijn goederen. Koning Willem hernieuwde te zijnen voordeele het diploma van baron der de Fierlants van 1688.

VII. Jönker KAREL CLAUDIUS FRANS AMBROOS de FIERLANT, schildknaap, o. kasteel Turnhout, 7 December 1737 (34) ; x. Turnhout, 30 September 1761 (35) voor E. H. Van Varenbergh, pastoor van Sterrebeek, bij delegatie van den plebaan van Turnhout, Maria Anna Dimphna Sannen (36), dochter van Willem en Maria Magdalena Claesens, van Turnhout. Deze vrouw werd met een grooten dienst den 14 Februari 1771 te Turnhout begraven (37).

De hoofdschout, Willem Antoon de Fierlant, stelde in 1758 aan den heer van het land van Turnhout, den hertog Sylva Tarouca, voor, zijn ontslag te krijgen om reden van

hoogen ouderdom en verzocht zijn zoön in zijn plaats te benoemen. De landsheer willigde de vraag in. Bij brieven gedagteekend uit Weenen, den 25 Maart 1758, schonk de landsheer de plaats van hoofdschout met al de voorrechten eraan verbonden aan Karel Claudius de Fierlant (38). Deze gewichtige akte, waar al de verplichtingen en de rechten van den hoofdschout beschreven staan, geven wij op als aanhangsel van deze genealogie. De Keizerin bevestigde de benoeming (39).

De nieuwe hoofdschout kweekt zich in alle rechtvaardigheid van zijn ambt. Getrouw aan het Oostenrijksche Huis was hij bevriend met den minister der keizerin, de Neny, met wien hij een drukke briefwisseling onderhield. Maria Theresia liefkoosde haren hoofdschout dermate dat hij het doopsel van één zijner kinderen, Zij 't meterschap aannam en te dier gelegenheid een prachtig porcelainen théeservies, met har initialen op, ten geschenkt gaf. De Fierlant beleefde de moeilijke tijden van de Brabantsche Omwenteling. Als ambtenaar bleef hij den keizer, Jozef II, getrouw. Wanneer de opstand hooger steeg en in Turnhout manifestaties plaats grepen, verliet hij met zijn familie de stad, den 20 Oogst 1789. Na een korte afwezigheid kwam hij de maand daarna weder. Hij was op het stadhuis aanwezig als de generaal Van der Mersch met zijn troepen den 25 October te Turnhout aankwam. Deze stoutmoedigheid, een bewijs dat zijn geweten in orde was, moest hij duur bekoopen. Zoodra de Patriotten hem bemerkten, werd hij met zijn broeder, den secretaris, gevangen genomen, met een wacht onder den steigert van het stadhuis gebracht en daarna op de bedezelterskamer, alwaar zij vernachtten (39a). Den dag na den Slag van Turnhout, den 28 October, liet generaal Vander Mersch den gearresteerden hoofdschout en secretaris mits hun eerewoord op vrije voeten stellen. De hoofdschout bleef niet meer in de stad en emigreerde naar Terheiden bij Breda (40), waar hij den 8 December 1790 stierf. De familie liet zijn overlijden aan den naastbestaanden kennen door een brief dien wij als aanhangsel laten volgen (41).

Zijn kinderen waren :

1. WILLEM ANTOON MARIA GABRIEL, die volgt.
2. ANNA CAROLINA, o. 6 September 1761 (42), † 14 October 1791, jonge dochter.

3. GOSWIEN JAN BAPTIST, o. Turnhout, 2 Maart 1766 (43), † 4 Febr. 1812 te Radkersburg in Styrië en werd begraven te Kanisa in Hongarije. Na zijn studies voltrokken te hebben te Turnhout, volgde hij eenigen tijd de leergangen der Universiteit te Leuven, trad daarna als cadet in het regiment van den hertog van Sakser-Teschen, woonde in 1788 de inneming van Belgrado bij, werd luitenant in 1792, kapitein in 1794, majoor en luitenant-kolonel in 1807, kolonel in 1809. Napoleon plaatste hem aan het hoofd van het regiment der lichte ruitery Vincent (eertijds Latour) (44).

Hij nam deel aan al de groote militaire gebeurtenissen van den tijd. In de veldslagen van Eslings en Wagram zag hij verscheidene paarden onder zich neerstorten.

4. JAN KAREL EGIDIUS, o. T. 1 December 1768 (45), jong gestorven.

VIII. WILLEM ANTOON MARIA GABRIEL baron de FIERLANT, o. op het kasteel te Turnhout, 24 Maart 1763 (46): † aldaar 22 Juni 1816; x. T. 11 September 1797 Albertina Maria Katharina Jacobs (47), o. Sempst, 23 Januari 1764, † T., 30 Januari 1823, dochter van Hendrik Diederik Jan, o. T. 1 Februari 1724, † aldaar, 18 Juni 1767, verwant met de familie Cleymans, raad in den Grooten Raad te Mechelen, daarna procureur generaal, en van Antonia Petronella Jacqueline van den Corput, o. Breda, beiden getrouwd te Turnhout den 21 December 1778 (48). W.A.M.G.: de Fierlant werd in het geslacht van Rodebeke te Brussel aangenomen en schepen aldaar. Tijdens de Fransche Overheersching tot rechter benoemd, aanvaardde hij niet. Gevestigd te Turnhout, bekleedde hij er opvolgens de plaats van municipaal raadslid, lid van de inrichting van het openbaar onderwijs, bijgevoegd rechter bij de rechtbank van eersten aanleg (1814) en conseiller d'intendance. Notabele in 1815. Dat jaar woonde hij in de Nieuwstraat nr 289, 4^e wijk als rentenier-grondeigenaar met een talrijke familie (49). Zijn goederen, steden, bosschen, heiden, beemden, dreezen, hoven, blijk, huizen; waren gelegen vooral op Hoog Stokt, alsóok op de Dijkzijde, Papenbruggen, Rist, Schuurhoven, Schorvoort, Heizijde en in de stad op de Klein Beke (nu geheel de Driezenstraat).

Hunne kinderen waren :

1. FRANS ANTOON MARIA, die volgt.
2. MARIA BARBARA ANTONIA JOZEFA, o. T., 20 September 1798 : † aldaar 25 December 1863, ongeschuwd. Woonde op de Botermarkt (nu Zegeplaats).
3. THERESIA ALBERTINA MARIA, o. T. 30 Juni 1802 ; † aldaar 29 April 1875. Voorzitster van het Genootschap der Gedurige Aanbidding en van den onderstand der arme kerken, woonde op de Botermarkt.
4. KAREL BORROMEUS ANTOON, o. T. 24 Juli 1804 , † aldaar 17 April 1882. Huisde op de Botermarkt. Priester gewijd te Mechelen 19 Maart 1827, droeg hij den 25 Maart daaropvolgende zijn eerste H. Mis op in de kapel van het voormalig Minderbroedersklooster in de Patersstr.. Werd vrije priester in S^t.- Pieterskerk. Gedurende meer dan een halve eeuw bewees hij met onverpoosden iever voorname diensten in de oud-Collegiale. Priester de Fierlant, gelijk eenieder hem noemde, was een weldoende figuur in het Turnhoutsche wereldje. Lange, statige man, met een edel voorkomen, muntte hij vooral uit in nederigheid, goedertierenheid en weldoen. Hij wijdde geheel zijn leven aan het onbezoldigde bedienen van ambten die allen de liefdadigheid, de kerk en de belangen der stad tot doel hadden. Hij schonk duizenden franks aan de gestichten waar hij fungeerde. Voorzitter van het weldadigheidsbureau, voorzitter van het bureau der kerkmeesters van S^t.-Pieter, lid van de burgerlijke godshuizen, waarvoor hij met het burgerkruis van 1^e klas vereerd werd. Wie zal het dan verwonderen, dat, toen hij in 1882 stierf, een ontzagelijke volksschaar uit alle standen een laatste hulde bracht aan den diepbetreurden en hoogstverdienstelijken edelen geestelijke ! (50).
- IX. FRANS ANTOON MARIA, baron de FIERLANT, o. T. 30 messidor an VIII (19 Juli 1800) , † Brussel 28 Sept. 1861 ; x. Kasteel van Dilbeek 7 Oogst 1827 Anna Maria Francisca Gislens de Viron, dochter van Jan Bernard, baron de Viron de Diéval en van Maria Katharina Calluy. Het huwelijk werd in de kerk van Dilbeek ingezegend door zijn broeder, Priester de Fierlant van Turnhout. Als getuigen traden op : Weled. Heer de la Veilleuse, verwante langs moeders zijde en de eerste advocaat generaal de Stoop, zijn vriend ; vader en broeder Willem Jan Antoon de Fierlant.

In zijn jongelingsjaren begon hij zijn studiën te Turnhout in het Instituut P. De Nef, in het Stadscollege en voltrok ze te Roesselare. Overal oogstte hij den hoogsten bijval in. Op het einde van zijn humaniora verliet baron de Fierlant naar de Hoogeschool van Leuven om er de rechten te studeeren. Hij bekroonde zijn succesvolle studiën met in een publiek plechtig exaam, den 5 Aug. 1822, een dissertatie over het recht te onderwerpen tot het bekomen van zijn graad van Dokter in het Romeinsch en hendaagsch recht (51). Zijn stage deed hij te Brussel. Daarna benoemde Z. M. Koning Willem I, bij besluit van 23 Juni 1824, hem tot substituut officier bij de rechtbank van eersten aanleg in zijn geboortestad, in vervanging van M^r. van Nuffel van Duynen, tot officier benoemd. In 1824 wilde de koning den heer de Fierlant tot burgemeester van T. verheffen maar hij verklaarde liever van het burgemeesterschap te willen verschoond blijven. Toch nam hij zijn benoeming aan als lid van den Raad, bij koninklijk besluit van 30 Januari 1824 aangesteld.

Kort daarna klom hij op tot onderzoeksrechter en rechter bij de Turnhoutsche rechtbank. Intusschentijd kwam hij als majoor aan het hoofd der Schutterij in de stad gevestigd. De Omwenteling van 1830 brak uit. Gelijk zijn voorvaders in den Oostenrijkschen en den Franschen tijd, bleef hij de regeering getrouw. De Orangische majoor der Schutterij dempte zelfs met zijn mannen en officieren, Dierckx en Mesmackers, een opstandje van het vrijheidsgezinde volk ter plaatse. Weldra wapperde de driekleurige vlag op S^t.-Pieterstoren. België was vrij. Het voorloopig bewind benoemde de Fierlant den 4 Nov. 1830 tot commissaris van het gouvernement (procureur) bij de rechtbank. Eenige ontevredenen kwamen er tegen op, beschuldigden hem als Orangist. Hij moest zijn ontslag nemen. Het volk nochtans was hem genegen en verkoos hem tot schepen der stad, den 9 Maart 1831. Een burgerwacht werd gevormd. De manschappen en de officieren stelden den schepen opvolgens aan tot kapitein, majoor, kolonel. Hij toonde zich waardig van de achting zijner medeburgers. Wanneer de Hollander den 2 Oogst 1831 België overviel, ging hij aan het hoofd zijner burgerwacht met de Jagers van Niellon den vijand te Ravels tegenhouden. Na een kortstondige zegen moesten zij terugtrekken. Prins Frederik

overweldigde Turnhout. De kolonel de Fierlant bracht verslag uit zijner handeling bij den generaal baron Emmanuel d'Hoogvorst. Hiermede was zijn loopbaan te Turnhout afgelopen. Nog eens verscheen hij er, als men had aangedrongen, na den dood van P. De Nef (1844), om in de arrondissementsverkiezingen voor de nationale vertegenwoordiging als kandidaat tegen den liberaalgezinden Du Bus op te treden. Hij mislukte. Tijdens dit verloop was hij hooger banen opgegaan. Rechter te Mechelen (1832), te Leuven (1833), provinciaal raadslid voor Leuven (1836-1840), raadsheer bij het Beroepshof (1836) en bij het Verbrekingshof (1857) te Brussel. Koning Leopold I beloonde den ijverigen rechter voor zijn bewezen diensten. Hij liet hem bij brieven van 10 Nov. 1838 toe, den titel van baron, na de dood van Antonius, baron de Fierlant opengebleven, te mogen dragen (52), als de oudste der familie, en aan zijn mannelijke opvolgers over te laten.

In 1844 benoemde Z. K. M. Leopold I hem tot ridder in de Leopoldsorde. Buiten zijn rechterlijke ambten hield Baron de Fierlant zich nog onledig met de herziening der straffelijke wetgeving en de uitgave van wetten en ordonnantiën. Hij besteedde ook zijn tijd aan de letterkunde en vooral aan de Vaderlandsche en Turnhoutsche geschiedenis en was briefwisselend lid van Belgische Academie voor Oudheidkunde. Christen met de daad, zoo te Sterrebeek, Saventhem als te Brussel, was hij lid van S^t.-Vincentius en S^t.-Franciscus Regis-genootschappen en van de kerkfabriek van S^t.-Goedele, proost van de confrerie van het H. Sacrament van Mirakel (33). Zijn portret werd geschilderd door Wiertz en berust bij B^{on}. M. de Viron, Biron,

Daaruit :

1. ALOISIUS VAN GONZAGUA JAN MARIA GISLEEN die volgt.
2. MARIA CAROLINA ALIX GISLEENE, o. Brussel, S^t.-Goedele 30 Maart 1830 ; † Brussel 24 Nov. 1896.
3. PAUL WILLEM MARIA GISLEEN, baron de FIERLANT, dokter in de rechten, o. Brussel, 4 Juli 1832 ; † Limal, 28 April 1914 ; x. Brussel 23 April 1861 in de kerk van S^t.-Joost-ten-Noode, bij inzegening van Priester de Fierlant, Cecilia Francisca Maria Zaman, dochter van Jozef Emmanuel Hieronymus, senator, en Cecilia Johanna Anna Agnes Melania, gravin de Moreau de Bergendal. Z. M. Leopold II

had hem bij brieven van 2 Dec. 1871 den baronstitel geschonken voor hem en al zijn nakomelingen. Hij was tevens burgemeester van Limal.

Daaruit :

- a. Frans Jozef Goswijn Paul Maria Gisleen, student in de rethorica te Namen ; o. Brussel, 29 Oct. 1862 ; † op het kasteel te Limal, 17 Juni 1879.
- b. Goswijn Frans Cecilia Felix Paul Maria Gisleen, o. Elsene 18 Febr. 1865.
- c. Maria Anna Leonia Ignatius Cecilia Paulina Antonia Gislena, o. Elsene 18 Juni 1867.
- d. Cecilia Alix Felix Ignatius Paulina Maria Gisleen, o. Elsene 29 Febr. 1872.
- e. Ignatius C.V.P., o. kasteel van Limal 30 Oct. 1871 ; x. 28 Oct. 1897 op het kasteel van Hermoye (Le Mazy), Martha de Kerchove d'Exaerde.

X. ALOISIUS VAN GONZAGUA JAN MARIA GISLEEN, baron de FIERLANT, o. B. 11 Mei 1828 ; † Leuven 27 Sept. 1898 ; x. Ieperen, in St.- Jacobskerk, 24 April 1850, Alix Maria Sophia Antonia Malou, dochter van Edward Pieter Jozef, senator, en van Maria Angelica Vergouwen. Mgr. J. B. Malou, bisschop van Brugge, eigen kozijn van de bruid, zegende het huwelijk in. Willem Jan Antoon, baron de Viron, schoonbroeder van den bruidegom en zijn zoon Theodoor, Burggraaf Rogier de Semallé, schoonbroeder van de bruid en de heer Frans Vergauwen, senator, haar oom, waren de getuigen bij het huwelijk. Burgemeester van Sterrebeek, ridder der Leopoldsorde en Sint Gregorius de Groote-orde, verkreeg A. de Fierlant bij brieven van 12 Maart 1872 de overbrenging van den baronstitel op al zijn afstammelingen. Hij erfde het kasteel van Tervueren te Sterrebeek van Antonius de Fierlant en liet het heropbouwen volgens de plannen van den bouwmeester Schadte van Antwerpen. De portretten van man en vrouw werden geschilderd door N. De Keyser en berusten bij J. G. de l'Escaille de Lier, Zevendonk-Turnhout.

Uit hun huwelijk ontsproten :

1. EDWARD ANTOON FRANS, die volgt.
2. MARIA-THERESIA FRANCISCA COLETA GISLENA, o. op het kasteel te Sterrebeek 4 Maart 1853 ; † Antwerpen 5 Oogst 1941 ; x. Sterrebeek Mei 1873 Adriaan Karel Lodewijk Maria Huibrecht, Graaf du Bois d'Aische, zoon van

Adolf Gabriël Jozef Antoon Maria Lodewijk en van Rosalia Paulina Hippolyte Gislena Vilain XIII.

Daaruit ontsproten :

a. Adolf, o. 17 Maart 1874.

b. Germana Cecilia Emilia, o. Edeghem 14 Sept. 1875 ; x Leuven 1899 Frans du Four, van Turnhout ; † T. 4 Juli 1900.

c. Lodewijk, o. 29 October 1876 ; pastoor Evere, † aldaar 27 Febr. 1920.

d. Huibrecht, o. 21 Febr. 1878.

e. Raoul, o. 8 Febr. 1880 ; x Andrea Calmeyn.

f. Vincent, o. 17 Sept. 1881 ; x Joanna, barones de Vinck.

XI. EDWARD ANTONIUS FRANS MARIA JAN-BAPTIST

ALIX GISLEEN, baron de **FIERLANT**, o. Ieperen, 6 Nov. 1851, gedoopt in S^t. Jacobskerk door Mgr. Malou, bisschop van Brugge ; † op het kasteel Zevendonk-Turnhout, 12 Juni 1934 ; x. T. 24 Febr. 1886 Maria Elisabeth Anna Francisca de Fierlant ; o. T. 22 Nov. 1858 ; † aldaar 19 Oogst 1917, dochter van Jan Jozef Adriaan Maria, procureur des Konings en van Anna Theresia Antonia Lenaerts.

Baron de Fierlant was voorzitter van het bureel der kerkmeester van St.-Pieterskerk en van het bestuur der godshuizen.

Daaruit :

1. **MARIA ALIX ANNA JOANNA ANTONIA FRANCISCA GISLEENE RAPHAEL**, barones de **FIERLANT**, o. T. 27 October 1887 ; x. T. 26 December 1922 Gabriël Michiel Frans de l'Escaille de Lier, reserveofficier, o. Sluis (Brabant) 23 April 1890, zoon van Hendrik Ernest Theodoor en van Maria Constantia Leopoldina, markiezin de Ragignès S^t. Guedal de Chennevière. Zij bewonen nu het kasteel van Zevendonk bij Turnhout.

Hun kinderen zijn :

a. Jan Edward Hendrik Maria Gisleen Leopold, o. T. 7 Febr. 1924.

b. Edward, o. T. 21 Juni 1925.

c. Theresia Maria, o. T. 7 Oct. 1927.

2. **JAN ALOYS KAREL ANTOON MARIA GISLEEN JOZEF**, baron de **FIERLANT**, o. T. 22 Juli 1891. Sedert Augustus 1914 als dienstplichtige onder de wapens, nam hij deel aan de verdediging van Luik en Namen. Krijgsgevangen gemaakt, naar Duitschland vervoerd, daarna naar Zwitserland overgebracht, vluchtte hij uit het kamp en ging

als vrijwilliger in de maand Juli 1918, aan het front zijn wapenmakers vervoegen. Als brancardier schonk hij nog edelmoedig zijn aandeel in den strijd. Hij sneuvelde cervol op bevrijden bodem den 14 October 1918, bij 't vervoeren van den gekwelste Dumonceau de Chassart, te Amervelde bij Zarren. Voorloopig aldaar begraven, werden zijn laatste overblijfsels na den oorlog bijgezet in den familiegrafkelder te Turnhout.

3. MARIA THERESIA ANNA ANTONIA JOZEFINA GISLENA, barones de FIERLANT. o. T: 14 Maart 1893 ; † Biron 15 Oogst 1941 ; x. Zeverdonk-Turnhout, den 30 Juni 1919 met Maximiliaan baron de Viron de Dieval, zoon van Frans, baron de Viron de Diéval en van Maria van Innis.

Daaruit ontsproten :

a. Elisabeth, o. Biron 23 Februari 1921.

b. Helena, o. Biron 29 April 1922.

c. Willem, o. B. 11 Februari 1924.

d. Germana, o. B. 31 Maart 1925.

e. Georgina, o. B. 30 Juni 1926.

f. Huybrecht, o. B. 22 Juni 1931; † 16 Oct. 1942.

4. FRANS ADRIAAN ANTOON MARIA GISLEEN, baron de FIERLANT, o. T. 5 Sept. 1895 ; † aldaar 25 December 1930, ongehuwd. Bij het uitbreken van den wereldoorlog stelde hij zich ten dienste van het Belgische gouvernement. Hij bewees onschatbare diensten aan de Belgische uitwijkelingen. Z. M. de Koning vereerde hem met de medaille van Koning Albert. Hij doorpluisde geheel het archief zijner familie en stelde een volumineus register samen over de généalogie de Fierlant.
-

II.

JONGERE TAK

1a. Jonkheer JAN KAREL MARIA ANNA RAFAEL de FIERLANT, Heer van Esscheloo, o. op het kasteel te T. den 25 Oct. 1740 (54), zoon van den hoofdschout Willem Antoôn en Anna Carolina van den Broeck ; † 16 Mei 1797 ; x. T. 21 Mei 1774 Johanna Maria Dimphna Liebrechts (55) † T. den 21 Juli 1816, dochter van Cornelis Frans en Maria Theresia Claessens.

Na het overlijden van Hendrik Vloors, gewezen secretaris van de stad en vrijheid T., benoemen de schepenen in 's Heeren college vergaderd den 29 Jan. 1774 J^r J. de Fierlant d'Esscheloo, licentiaat in de rechten, in zijn plaats (56). Reeds tevoren had de landsheer,, hertog Sylva Tarouca, bij het ontslag van J. B. van Gastel, rentmeester van het Land en Domein van Turnhout, den 20 Juni 1767, dezen voorloopig vervangen door den Heer de Fierlant met een gage van 575 gulden. Wanneer J. B. van Gastel overleed, droeg de landsheer, graaf de Pestre, in 1788 voorgoed het rentmeesterschap aan de Fierlant over. Wanneer Keizer Jozef II de kloosters van Urbanisten en de Clarissen te Hoogstraten, de Priorij van Korsendonk, S^{te}. Katharinaberg te Baarle, had ontbonden, stelde hij secretaris de Fierlant aan tot beheerder van de goederen dezer kloostergemeenten en gelastte hem de opbrengst der goederen in de algemeene religiekas te storten. Tijdens de Brabantsche Omwenteling bleef hij, evenals zijn broeder den hoofdschout, de Oostenrijksche regeering trouw. Wanneer Generaal van der Mersch met zijn Patriottenleger, den 25 Oct. 1789, Turnhout binnentrad, schrikte de secretaris er niet voor terug om bij de ontvangst van den legeroverste aanwezig te zijn. De generaal bemerkte hem, liet hem aanhouden en in arrest stellen onder den steiger van het stadhuis. Hij verplichtte hem daarna om met een wacht mede te gaan om op het kasteel naar munitie te gaan zoeken. Niets werd gevonden dan eenige oude hellebaarden. Den 28 October, tegen den avond, werden de aangehouden en uit hunne gevangenschap ontslagen en op hun cerewoord door Generaal Van der Mersch op vrije voeten

gesteld. de Fierlant bleef zijn secretarisschap voortzetten tot aan zijn dood. Hij woonde in de Nieuwstraat (nu V. Van Halstraat) met zijn vrouw en kinderen.

Hij voerde een wapenschild, gevierdeeld, 1 en 4 de Fierlant, 2 en 3, op goud een legenstaande getinneerde faas met in kop een stok lantaarnijzer, begeleid van 2 garven van sinopel en in punt 3 bietjes van sabel (Van den Broeck).

Daaruit :

1. CAROLINA MARIA THERESIA, o. T. 19 April 1775 ;
† 1844, den 9 Dec. (57).
2. MARIA CECILIA ANNA, o. T. 19 Juli 1777 ; † 1858. (58)
3. FRANS JUSTUS DONATUS, o. T. 7 Oogst 1778 ; kapitein der garde noble in den dienst van Oostenrijk ; † Znaïm in Moravië tusschen 1834 en 1836. (59)
4. MARIA THERESIA ANTONIA, (60) o. T. 31 Oogst 1780 ;
† aldaar 21 Juni 1858.
5. JAN CORNELIS WILLEM, die volgt. (61)
6. JOZEF LODEWIJK, die volgt.
7. DOROTHEA MARIA CECILIA, (62) o. T. 10 Oct. 1785 ;
† aldaar 27 Dec. 1875 ; x. Hendrik Jozef Giels, notaris te Meerhout, weduwnaar van M. T. Verhulst, o. Geel (Meerhout ?) en † Meerhout 4 Juni 1843 (?) ; kinderloos.
8. THERESA, † T. 1861 ?

IIa. JOZEF LODEWIJK de FIERLANT, (63) o. T. 16 Maart 1784 ; † 2 Maart 1835 ; x. T. 1° 17 September 1807 Maria Jozefa Robert, o. T. 6 Maart 1769 ; † 8 Juni 1826, kinderloos. 2° 10 Mei 1827 Anna Katharina Michielsens, o. T. 7 Juni 1802 ; † Leuven 7 April 1855, dochter van Adriaan en Maria Anna Dierckx. Agent van de algemeene maatschappij voor nationale nijverheid ; in 1830 lid van den gemeenteraad en op 21 Maart 1830, bij koninklijk besluit, tot schepen benoemd in vervanging van P. J. Dillen. Wanneer de Hollanders bij den Tiendaagschen veldtocht, den 3 Oogst 1831 Turnhout binnenvielen, stalen zij de kas der Algemeene maatschappij, op 't Patersplein gevestigd. Haar agent, J. L. de Fierlant werd van nalatigheid beschuldigd door de maatschappij. Zijn vijanden dikten de beschuldiging nog wat aan. De Burgemeester en eenige vrienden namen zijn verdediging op. De maatschappij nu

beter ingelicht, herstelde hem in zijn eer en zijn recht. 't Was te laat. De eerlijke agent stierf grootendeels uit verdriet der oorzaak van de valsche aantijgingen die men hem had aangewreven.

Uit het tweede huwelijk ontsproten :

1. CAROLINA MARIA ANNA de FIERLANT, o. T. 12 Juni 1828 ; † 12 Juli 1894 ; x. Antwerpen 1851 Adriaan Antoon Versteylen, ontvanger der belastingen, o. T. 18 December 1822 ; † 1 September 1895, zoon van Willem en Johanna Katharina Verhoeven.

Daaruit :

- a. Maria, o. 1855 ; † 1937 ; x. Glenisson Emiel.
  - b. Jozef, o. 1857 ; † 1922 ; x. Hendrickx Clara.
  - c. Alfons, o. 1859 ; † 1932 ; x. du Four Bertha.
  - d. Adriaan Frans, o. 1861 ; † 1897 ; prelaat der abdij van 's Herlogenpark bij Leuven.
  - e. Charlotte, o. 1862 ; † 1922 ; x. Van Hal Florent.
  - f. Antoon, o. 1864 ; † 1943 ; x. Mennen Nella.
  - g. Cecilia, o. 1867 ; † 1942 ; x. Glenisson Jozef.
  - h. Annette, o. 1872 ; x. Van Dooren Frans.
2. JAN JOZEF ADRIAAN MARIA, die volgt.
  3. THERESIA MARIA BARBARA, o. T. 20 Mei 1831 ; † aldaar 25 Januari 1872 ; ongehuwd.

- IIIa. JAN JOZEF ADRIAAN MARIA de FIERLANT d'ESCHELOO, o. T. 25 October 1829 ; † aldaar 23 Mei 1910 ; x. Turnhout 9 Sept. 1856 Anna Theresia Antonia Lenaerts, o. Turnhout, 12 Juni 1837 ; † aldaar 22 April 1866, dochter van Peeter Jozef en Anna Theresia Hendrickx.

Jan de Fierlant voltrok met den meesten bijval zijn studiën in het aartsbisschoppelijk seminarie te Mechelen en te Leuven, promoveerde met groote onderscheiding tot dokter in de rechten (1 Sept. 1855) en tot dokter in de politieke en bestuurlijke wetenschappen. Zijn loopbaan begon met plaatsvervangend rechter bij de rechtbank van Turnhout (Maart 1865). Het beroepshof van Brussel kende hem de 2de kandidatuur toe in 1868 voor de plaats van voorzitter van de rechtbank, open gekomen door het ontslag van W. van Genechten. Hij hield zich eenigen tijd met het bestuur der stad bezig, als gemeenteraadslid, provinciaal raadslid, schepen der stad van 1866 tot 1872. Aldaar werd J. de Fierlant tot Procureur des Konings benoemd in

vervanging van den heer de Bavay, welke post hij bekleedde van 1872 tot 1899. St.- Pietersparochie verkoos hem tot lid van den kerkeraad. Hij klom op tot voorzitter van den fabriekraad. De hoogste onderscheidingen vielen hem te beurt : o. m. officier der Leopoldsorde in 1897 en burgerlijk kruis 1^e klas in 1896.

De rechtschappen en geleerde magistraat was zijn stad genegen, en bezat een kostelijke wetenschappelijke bibliotheek, waarin hij vooral werken over Turnhout en de Kempen, rechten, vaderlandsche geschiedenis verzamelde. Hij woonde eerst op het Steertje, het huis zijner schoonouders, daarna op de markt waar nu het Kursaal opgetrokken werd.

Zijn kinderen waren :

1. JOZEF MARIA ANTOON JAN, o. T. 14 Juli 1857 ; † 8 December 1863.
  2. MARIA ELISA ANNA FRANCISCA, o. T. 22 Nov. 1858 ; † 19 Oogst 1917 ; x. T. 1886 met Eduard, baron de Fierlant, vermeld onder XI oudste tak.
  3. KAREL JAN JOZEF MARIA, o. T. 14 Juli 1862 ; † aldaar 4 Jan. 1872.
-

ANDERE JONGE TAK.

Ib. **JAN CORNELIS WILLEM de FIERLANT d'ESSCHE-
LOO**, o. T. 4 Mei 1782 ; † Leuven 2 Febr. 1862 ; x. T. 20
Sept. 1809 Maria Katharina Jozefina Collignon, o. Balen,
10 Sept. 1791 ; † T. 16 Juni 1837.

Hij was eerst ontvanger der belastingen te Antwerpen,
daarna agent van de Société Générale te Turnhout en
woonde in 1844 in de Otterstraat (64). Hij voerde als
wapenschild het zelfde als dat van zijn vader.

Daaruit :

1. **JAN KAREL** (Dom Edmond), o. T. 6 Sept. 1810, Cister-
ciënser monnik der abdij van Bornhem. Prior-bibliothe-
caris ; † 26 Febr. 1895. Geleerd bibliophiel vormde hij de
kostelijke bibliotheek zijner abdij.
2. **THEODOOR**, die volgt.
3. **KAREL JAN**, die volgt na zijn broeder.
4. **THERESIA HENRICA**, o. Geel 25 Febr. 1827 ; † Sempst
22 Oogst 1862 ; x. Leuven Jan Huibrecht Loyens, ontvan-
ger, o. T. 12 Sept. 1812 ; † T. 1 Jan. 1897, zoon van Jan
Baptist Frans Loyens en Maria Geertrui De Somer, o. T.
11 Maart 1784 ; † aldaar 13 Dec. 1873, waaruit twee kinde-
ren : Henrica, o. 1855 ; Edmond, o. 1856.
5. **GOSWIJN WILLEM MARIA**, o. Antwerpen 2 Juni 1833,
luitenant bij 't regiment der gidsen, ridder van 3^e klas in
de orde van S. Stanislas van Rusland ; † Audenaarde 17
Juli 1887 ; x. Rosalia van der Haghen.
6. **MAURITS HERMAN MARIA**, o. Antwerpen 4 April 1835 ;
† Leuven 9 Febr. 1872. Beroemd beeldhouwer o. m. van
het monument Mgr. de Ram in S^t.-Pieterskerk te Leuven
en medaillon Burgemeester Dierckx op het kerkhof te
Turnhout.
7. **MARIA JOZEFINA**, o. Geel 13 Juni 1820 ; † Antwerpen
19 Jan. 1876: Ongehuwd.

Iib. **THEODOOR EMMANUEL de FIERLANT d'ESSCHE-
LOO**, jonkheer, o. Geel 8 Juli 1818 ; † Mechelen 1 Mei
1897 ; x. T. 4 Sept. 1849 Ludovica Florentina Loyens, doch-
ter van J. B. Loyens en Geertruide De Somer, van Turn-
hout. Agent van de Nationale Bank te T.

Daaruit :

1. JAN MARIA GUSTAAF, o. T. 14 Mei 1850 ; † Diest 1875. Onderluitenant 3^e Linieregiment.
  2. HENDRIK JAN THEODOOR, baron de FIERLANT d'ESCHIELOO, o. T. 29 Sept. 1851, Ridder der Leopoldsorde, kapitein van het paardenvolk ; † Kampenhout 9 Januari 1934 ; x: 1° Bergen 16 Juni 1875 Armanda Ghys (gescheiden) ; 2° Maria Lommen.
  3. KAREL FLORENT LODEWIJK, o. 15 Febr. 1855 ; † in de wieg.
  4. JULIANA, † Anderlecht 27 Mei 1903, oud 39 jaar ; x. Joris Moreau, burgermeester van Anderlecht.
  5. CECILLIA DOROTHEA MARIA LODEWIJK, o. T. 4 November 1860 ; † Berchem 6 October 1914 ; x. Isidoor Frans Donnez, zoon van August Balthazar Donnez en Flora Loyens.
- IIIb. KAREL JAN, baron de FIERLANT, o. T. 7 November 1824, dokter in de rechten, tot baron verheven voor hem en zijn nakomelingen bij open brieven van 5 December 1871 ; x. Schaarbeek, 21 Oct. 1850 Virginia Coleta Gislens Dormer, o. B: 24 April 1811, eenige dochter van Jozef Jacob en Henrica Francisca de Paulo, gravin de Visscher de Celles. Hun medaillons werden geboetseerd door Herm. de Fierlant.

Daaruit :

1. ALBERT JAN GISLEEN MARIA, baron de FIERLANT, o. B. 13 April 1852 ; † Elsene 25 Juni 1926 ; x. Julia Fulvia Maria Gislens Courard, o. Leuven 23 Oogst 1852 † Ukkel 8 Januari 1922.
2. MAURITS HUIBRECHT JAN GISLEEN baron de FIERLANT-DORMER, o. Schaarbeek 14 Juni 1856 ; x. B: 3 Mei 1881 Ludovica Maria Jozefa Constantia, barones Coffinet dochter van Generaal Baron Goffinet ; † 2 Nov. 1915. Hij verkreeg bij koninklijk besluit van 12 December 1888 den naam Dormer te mogen toevoegen aan den zijnen.

Daaruit :

- a. Karel Adriaan Maurits Lodewijk Gisleen, o. B. 31 Januari 1882 ; † voor 't Vaderland te Yzer-Noordschote 22 Febr. 1915 ; x. Maria, barones Snoy. Luitenant in het 1°-regiment der gidsen ; ridder der Leopoldsorde ; officier der orde van de kroon van Roemenië.

NOTAS

(1) Een familie Fierlants bestond te Geel in de 2^e helft der XVe en in de XVIe eeuw. Was zij verwant met de familie Fierlants van 's Hertogenbosch ? Wij hebben het tot hiertoe niet kunnen onderscheppen. Kuyl. Ghêel vermaard door den eeredienst van de H. Dimpna, blz. 141, 143, 144, 350, 370.

(2) Zie : Simon de Fierlant. I.

(3) Zie : Aanhangsel.

(4) Om niet elken keer de woorden « geboren », « gedoopt », « getrouwd », « gestorven » te herhalen, zullen wij ze door de volgende leekens vervangen :

o. — geboren — gedoopt

x. — getrouwd

†. — gestorven

T. — Turnhout

B. — Brussel

(5) Op hun grafzerk stond gebeiteld :

(wapenschild der familie Fierlants)

Nobili et amplissimo viro

D. Simoni Fierlants

Philippi II Hispanorum regi catholico

A consiliis ac per XVIII annos

Ducatus Brabantiae in districtu hujus urbis

Ditionibusque sub ea Quaestori Generali.

Nec non

D. Theodora De Wolf

Ejus charissimae conjugii

Liberi maesti posuere.

Obiit ille 8 Aprilis 1601

Illa 10 Decembris 1621.

Jacet et hic amplissimus dominus

Martinus Fierlants

Eorum filius

Nobilis paterni stemmatis, animi status,

Ac tumuli aequus haeres, successor.

Maestissimae conjugis ac nobilis domicellae

Catharinae van Eyck.

Praevius ante obiit 15 februarii 1622.

Tu lector piis manibus bene apprecare.

(6) Diploma. Archief de Fierlant, T.

(7) Jhr van Sasse van Ysselt. Généalogie der adellijke familie van Eyck, in : Bijdragen Prov. Genootschap Noord-Brabant, 1918, blz. 40.

(8) F. Donnet. Het Jonstich Versaem der Violieren, o. c., blz. 353.

(9) Heetvelde onder Eppeghem, Bodeghem St. Martijn, Esscheloo (Dilbeek).

(10) Diploma met groot zegel. Archief de Fierlant, T.

(11) Oratio in funere o. c.

(12) O. c.

(13) Diploma. Archief de Fierlant, T. Zie Aanhangsel.

(14) M. J. Britz. Mémoire sur l'ancien droit de Belgique, blz. 438.

— A. Wauters. Histoire des Environs de Bruxelles, I, blz. 206. — Biographie Nationale, VII, 1880-1883, ad nomen. — Jurisprudentia heroica, blz. 367. — Foppens. Bibliotheca Belgica, II, blz. 1099. — F. Donnet. Notice sur Herenthout. — Lovens Nieuws, 1775, blz. 225. — Paquot, d. XVIII, blz. 159. — Butkens. Trophées de Brabant, II, blz. 377.

(15) Perkament. Archief de Fierlant, T.

(16) Diploma. Archief de Fierlant, T.

(17) 1748, 21 Maii. Exequiæ Prænobilis Domicellæ Maria Anna de Fierlant, obiit 19, sepulta 21a cum comitatu Capituli et exequiæ solemnes m. celebratæ sunt 11a Junii. (Oud-Doodenregister. Stadsarchief T. blz. 5045). — Zij werd begraven in St.-Pieterskerk in 't getuint van O. L. Vr. Altaar.

(18) 9 Novembris 1734 ex commissione mea et habita dispensatione in tribus proclamationibus matrimonio juncti sunt Bruxellis in ecclesia S. Jacobi in Cauwenbergh coram Touren (au ?) pastore et abbate, prænobilis D. Guilielmus Anthonius de Fierlants archiscoutetus turnhoutanus et demicella Anna Carolina Van den Broeck. Testes : reverendus de Sancy canonicus ecclesiae collegiate S. Jacobi Antverpie et Domina Anna Swarts vidua prænobilis domini N. de Variola ac generoso domino Carolo Georgio Francisco Melleville. (Huwelijksregister blz. 5937. Stadsarchief, Turnhout).

(19) Van deze familie de Ryckewart kwam het kasteel Ter-Meeren te Sterrebeek, nadien landgoed der familie de Fierlant. Het bleef in deze familie tot in 1883, als Aug. Braun, advocaat bij het Verbrekingshof, het aankocht. (A. Cosyn. Sterrebeek. Bruxelles, 1926).

(20) Varia Turnholtana, vol I, nr 14. Stadsarchief T.

(21) Verzameling de Fierlant, T.

(22) J. E. Jansen. Turnhout in het Verleden en het Heden, I. o.c.

(23). Stadsarchief T.

(24) Verslag der stad T. 1860, blz. 56. — Stadsarchief T.

(25) Brief. Stadsarchief T.

(26) Reflexien voor het corpus der stad Turnhout rescribenten tegen Jon^r Guilielmus Antonius de Fierlant, schout. (Stadsarchief T.)

(27) Kempisch Museum, III, 1892, blz. 266.

(28) 1743. 8 Aprilis baptisatus est Joannes Franciscus Josephus filius legitimus prenobilis domini Guielmi Anthonii de Fierlant toparche de Bodegem et Esscheloo archipretoris turnhoutani et domine Anna Caroiine van den Broeck. Susceptores praenobilis dominus de Sancy canonicus ecclesiae Sancti Jacobi Antverpiae et praenobilis domina de Malo nata Dellano. Suscepit loco patrini, Paulus Egidius Loyens, et loco patrinae, Catharina Hendrickx. (Oud Dóóp-registér. Stadsarchief T., blz. 3346.

(29) Stadsarchief T.

(30) Verslag der stad Turnhout, 1875, blz. 26.

(31) — Wekelijks Nieuws. Loven, 1775, blz. 10.

— 1746. 31 Martij 1746 baptizatus est Hieronimus Simon Anna Maria, filius legitimus prenobilis domini Guillemi Anthonii de Fierlant toparche de Bodegem archiescoutete municipii de Turnhout et prenobilis domine Anne Caroline van den Broeck. Susceptores Hieronimus Simon Constantinus de Fierlant, frater patris, cujus loco Albertus Franciscus Potdor receptor regine majestatis et prenobilis domina Anna Maria Swarts, vidua prenobilis domini Valeriola, cujus loco prenobilis domina Maria Anna de Fierlant soror patris. (Oud Doopregister. Stadsarchief T., blz. 3439).

(32) 1735. 20 Novembris cum authorisatione et dispensatione illustrissimi ac Reverendissimi Domini Episcopi sjne ceremonijs solemnibus baptisatus est Goswinus Anna Maria Felix filius legitimus prenobilis domini Guielmi Antonii de Fierlant supremi pretoris municipii et oppidi de Turnhout ejusque territorii et prenobilis domine Anne Caroline van den Broeck conjugum. Suppletac sunt ceremoniae die 27ma Novembris 1735, susceptoribus prenobili Dno Goswino van den Broeck inclytorum Brabantie ordinum statuum pensionario, cujus nomine D. Joannes van den Broeck et praenobilis Dna Maria Anna Veckemans vidua praenobilis domini Philippi Ignatii consiliarii. (Oud Doopregister. Stadsarchief T., blz. 3096.)

(33) E. Hubert. Le voyage de l'empereur Joseph II dans les Pays-Bas, 31 mai 1781-27 juillet 1781 ; in : Mémoires Cour. Ac. roy. Belgique, d. LVIII (1899-1900). — E. Pouillet. Histoire du droit pénal dans l'ancien duché de Brabant ; in : Mém. Ac., XXXIII, 1867, blz. 502, 524. — Verslag van Turnhout, 1862, blz. 60. — M. J. Britz. Mémoire sur l'ancien droit de Belgique, blz. 432-433, 446. — E. Hubert.

Un chapitre de l'histoire du droit criminel dans les Pays-Bas autrichiens au XVIIIe siècle. Les Mémoires de Goswin de Fierlant. Bruxelles, 1895. — M. van Hamme. Le mémoire de G. de Fierlant pour servir à un plan d'éducation pour les enfants de soldats ; in : Bull. de la Comm. d'histoire. 1939.

(34) 7 Decembris 1737 baptisatus est Carolus Clodinus Franciscus Ambrosius filius legitimus praenobilis domini Gujelmi Antonij de Fierlant supremi pretoris et praenobilis domine Caroline Anne van den Broeck. Susceperunt praenobilis dominus Carolus Henricus de Malo consiliarius camere computuum cujus nomine R: ad : ac praenobilis dominus Joannes Josephus van den Broeck canonicus exemptae ecclesiae divi Petri et praenobilis Domina de Vecquemans vidua praenobilis domini Sancy consiliarii camere hispanice cujus loco domicella Catharina Alexandrina van den Broeck. (Oud Doopregister, blz. 3165. Stadsarchief, Turnhout).

(35) 30 7ber 1761 factis tribus proclamationibus ex mea commissione matrimonio juncti sunt coram Rdo adm. D^{no} J.J. Van Varenbergh pastore in Sterrebeke praenobilis adm. dominus Carolus Claudius Franciscus Ambrosius de Fierlant archichotetus oppidi et municipii turnoltani et domina Maria Anna Dympna Sanen. Testes: praenobilis dominus Goswinus de Fierlant, et consultissimus dominus Aegidius Emmanuel Sanen. Huwelijksregister, bl. 6173. Stadsarchief Turnh.).

(36) Wapenschild Sanen : op azuur een keper van goud beladen met boven twee sterren van goud en in punt een ster van 't zelfde.

(37) 14 Februarii 1771 Exequiae Mariae Annae Sanen uxoris praenobilis domini Caroli de Fierlant archipraetoris turnholtani. Magna campana cum comitatu capituli et cantu. (Overlijdensregister, bl. 5076. Stadsarchief Turnhout.).

(38) Oorspronkelijke akte. Archief de Fierlant T.

(39) Dipl. met groot zegel. Arch. de Fierlant T. Zie aanhangsel I.

(39a) Merkwaardig — Dagverhael, bl. 5.

(40) Begin der Belgische Vrijheid o. c. — J. E. Jansen. De Brabantsche Omwenteling. o. c.

(41) Oorspronkelijke doodsbrief. Archief de Fierlant T. Zie aanhangsel III.

(42) 1764. — 6 septembris baptisata est Anna Carolina Emmanuel filia legitima praenobilis admodum domini Caroli de Fierlant supremi praetoris et dominae Mariae Annae Sanen. Susceperunt consultissimus dominus Aegidius Emmanuel Sanen, et praenobilis domina Anna Carolina Van den Broeck, cujus nomine domina Maria Magda-

lena Claessens, vidua domini Guilielmi Sanen. (Dooptregister, bl. 3928. Arch. T.)

(43) 1766. — 3 Martii baptisatus est Goswinus Joannes Baptista filius legitimus prenobilis domini Caroli de Fierlant proto-pretoris hujus oppidi et dominae Mariae Annae Sanen. Susceperunt prenobilis ac consultissimus dominus Goswinus de Fierlant et domina Anna Theresia Van Eesbeeck vidua amplissimi domini Joannis Baptistae Sanen consilii Brabantiae consilarii, cujus loco domina Maria Magdalena Claessens vidua domini Guilielmi Sanen. (Dooptreg., bl. 3963, Arch. T.).

(44) Colonel Guillaume. Les dragons de Latour, bl. 84.

(45) 1768. — 1 Decembris baptisatus est Joannes Carolus Aegidius filius legitimus prenobilis domini Caroli de Fierlant supremi praetoris et dominae Mariae Annae Sanen. Susceperunt praenobilis dominus Joannes de Fierlant juris utriusque licentiatu et domina Catharina Clara Dewilde. Dooptregister, bl. 4028. Archief T.)

(46) 1763. — 24 Martii baptisatus est Guilielmus Antonius Maria Gabriel filius legitimus praenobilis admodum domini Caroli Claudii Francisci Ambrosii de Fierlant protopraetoris hujus oppidi et municipii et dominae Mariae Annae Dimphnae Sanen. Susceptores praenobilis dominus Guilielmus Antonius de Fierlant d'Esscheloo quondam dicti oppidi et municipii protopraetor et domina Maria Magdalena Claessens vidua domini Guilielmi Sanen. (Dooptregister, bl. 3897. Archief Turnhout).

(47) Zuster van de Priorin der Sepulchrienen te Turnhout.

(48) J. E. Jansen. Turnhout in het Verleden en het Heden, o. c., II, bl. 130.

(49) Jacobs Albertina, oud 51 j., vrouw, gekomen van Mechelen in 1775, de F. Marie, oud 16 j., dochter, de F. Francis, oud 14 j., zoon, de F. Tresia, oud 13 j., dochter, de F. J. Frans, oud 72 j.,oom, Jacobs Barbara, oud 50 j., ook gekomen van Mechelen, Cornelia Claessen, oud 29 j., meid, Savelkoel Ma. Eli., oud 35 j., meid, Schooten Jan, oud 30 j., knecht. Priester Karel was afwezig.

(Bevolkingsregister 1815. Stadsarchief T.)

(50) Verslag der Stad Turnhout 1876, bl. 23 ; 1879, bl. 21, 25; 32 ; 1882, bl. 28.

Geheel deze familie werd op het stadskerkhof te Turnhout in de nabijheid van het groot kruis begraven. De grafzerk vermeldt het volgend opschrift :

D. O. M.

Et

Piae Memoriae

Nob. Dom. Guilielmi Antonii ex Baronibus

de Fierlant

Hic natus 24 Martii 1763

Obiit 22 Junii 1816

Et

Nob. Dom. Albertinae Jacobs

Conj.

Nata in Sempst 23 Jan. 1764

Obiit 30 Jan. 1823

Et Liberorum

Maria de Fierlant obiit 25 Xbris 1863

Francisci de Fierlant in Curia Suprema

Consiliarii, Ordinis Leopoldi Equitis

Obiit Bruxellis 28 7bris 1861

Ejus Conj. nob. Dom. Franciscæ natae

Bar. de Viron obiit Brux. 8 7bris 1864

Theresia de Fierlant obiit 29 Apr. 1875

Reverendi Domini.

Caroli Antonii de Fierlant obiit 17 Apr. 1882

Ac

Julianæ De La Hamaide natae

Baronissæ de Fierlant consobrinæ

Obiit 26 Xbris 1874

R. I. P.

(51) DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA de rei vindicatione, quam, annuente Deo optimo maximo, ex auctoritate Rectoris magnifici Georgii - Josephi Bekker, philosophiæ doctoris, a.d. mag. et litterar. graecar. latinarumque prof. p. o: necnon amplissimi senatus academici consensu, et nobilissimæ facultatis juridicæ decreto, pro adipiscendo gradu doctoris juris romani et hodierni summisque in jure honoribus ac privilegiis in academia Lovaniensi rite et legitime consequendis, public ac solemnî examini submittit Franciscus-Antonius-Maria de Fierlant Turnholtanus. Ad diem 5 Augusti MDCCCXXII, hora XI. Lovanii, typis Henrici Boumans, bibliopolæ: 39 blz. gr. in 4°.

(52) Perkamenten akte met groot zegel. Archief de Fierlant T..

(53) Ed. Terweecoren ; in : Précis historiques, 15 Februari 1863.

(54) 1740. — 25 octobris 1740 baptisatus est Joannes Carolus Maria Anna Raphaël filius legitimus prenobilis ac generosi domini Guichmi Antonii de Fierlant hujus oppidi ac municipii supremi pretoris et domine Anna Caroline van den Broeck. Susceperunt de sacro fonte prenobilis dominus Joannes de Fierlant toparcha de Bodegem et Hesselo et prenobilis domicella Maria Anna de Fierlant. (Doopt-register, bl. 3268. Archief T.).

(55) 1774. — 24 Maii Obtena dispensatione super tertiam proclamationem matrimonio juncti sunt praenobilis et consultissimus dominus Joannes Carolus de Fierlant toparcha d'Esscheloo et domicella Joanna Maria Dymphna Liebrechts. Testes Reverendus adm. dominus Martinus Vandenputte, Pastor nosocomii nostri et Jacobus Liebrechts. (Huwelijksregister, bl. 6407. Archief T.):

(56) Verslag Turnhout 1874, bl. 96

(57) 1775. — 19 Aprilis baptisata est Carolina Maria Theresia filia legitima nobilissimi domini Joannis Caroli de Fierlant d'Esselo quaestoris hujus oppidi ducatus et Joannae Mariae Dymphnae Liebrechts. Susceperunt nobilissimus dominus Carolus de Fierlant praetor ejusdem ducatus et domicella Maria Theresia Claessens. (Dooptregister, bl. 4181. Stadsarchief T.).

(58) 1777. — 19 Julii baptisata est Maria Caecilia Anna filia legitima perillustri domini Joannis Caroli de Fierlant de Esscheloo hujus municipii secretarii. et dominae Joannae Mariae Dyphnae Liebrechts. Susceperunt illustrissimus dominus Goswinus de Fierlant imperatricis reginae viduae a consilio status belgici ejusque Magni Concilii praeses, cujus loco perillustri dominus Carolus de Fierlant Oppidi et ducatus turnholtani proto-praetor, et domicella Maria Caecilia Claessens. (Dooptregister, bl. 4232. Stadsarchief T.).

(59) 1778. — 7 Augusti baptisatus est Franciscus Justus Donatus filius legitimus praenobilis domini Joannis Caroli de Fierlant d'Esscheloo et dominae Joannae Mariae Dymphnae Liebrechts. Susceperunt perillustri dominus Joannes Franciscus de Fierlant thesaurarius urbis Bruxellensis, cujus loco perillustri dominus Carolus de Fierlant proto-praetor hujus civitatis et districtus turnholtani, et domina Maria Cecilia Liebrechts. (Dooptregister, 4260. Stadsarchief, T.).

(60) 1780. — 31 Augusti gebore smorgens ten half zes, ende den eersten september gedoopt savons ten seven uren Maria Theresia Antonetta wettige doghter van den edelen heer Joannes Carolus de Fierlant d'Esscheloo, secretaris deser stad, ende Vrijhijdt, ende van vrouwe Joanna Dymphna Liebrechts, alle beyde van hier, en hier woonende. De peters, den eerweerdigen heer Carolus Anthonius Liebrechts canoninck van het vermaart Cappittel van Hoogstraten, de meter de seer edele Vrouwe Maria Theresia, gravinne de Neny Vrouwe van den seer edelen heer Goswinus de Fierlant raadsheer van Staat ende president van hare majestijds grooten rade binnen Meehelen, beyde daer woonende. (Dooptregister, bl. 6470 Stadsarchief T.).

(61) 1782. — 7 Mey Gedoopt Joannes Cornelius Guilielmus geboren ten 6 ure desen morgendt wettigen sone van den edelen heere

Joanes Carolus de Fierlant en Jouffr Joanna Dymphna Liebrechts beyde van hier en woonende : hij van hier en sij van Meerhout. De peters Joannes Zegerus Emmanuel Liebrechts M^e : L: en Maria Cecilia Claessens beyde hier woonende. (Dooptregister, bl. 6568. Stadsarchief T.)

(62) 1785. — 1a 8ber baptisata est Dorothea Maria Caccia nata hoc tempore pomeridiano hora tertia filia legitima praenobilis domini Joannis Caroli de Fierlant toparchae desseloo hujus municipii secretarii et dominae Joannae Mariae Dymnae Liebrechts hic nati et natae in Merout, et hic habitantium. Susceptores praenobilis dominus Goswinus de Fierlant concilii Mechliniensis praeses, cujus loco praenobilis dominus Carolus de Fierlant hujus municipii et oppidi protopraetor, et Dorothea Liebrechts, cujus loco Domi-cella Maria Caccia Liebrechts. (Dooptregister, bl. 6722. Stadsarchief T.)

(63) 1784. — 16 Martii 'l Imys gedoopt zijnde uyt nood Josephus Ludovicus geboren ten 9 ure savonds den 14 wettigen sone van den seer edelen heere Joannes Carolus de Fierlant d'Esscheloo endé dé vrouwe Joanna Maria Dymphna Liebrechts beyde van ende hier woonende. De peters Josephus Franciscus Xaverius de Pestre doorluchtighsten heere grave van Seneffe ende Turuhout ende Jouffrouwe Ludovica Liebrechts hy tot Brussel en sy tot Turnhout woonende. (Dooptregister, bl. 6653. Stadsarchief T.)

(64) Bevolkingsregister 1844. Stadsarchief.

AANHANGSEL.

I

Wij Emanuel Tellez de Sylva Menezes ende Castro, Hertog Sylva de Tarouca, Ridder van het Gulde Vlies, actueelen intimen Raedsheer van Staet van hunne Keyserlycke Majestyten, nobelen Raedsheer van den Racde van Staeten in de Nederlanden, oudèn President van de gewesene hofraeden der Nederlanden ende van Italien etc. etc..

Alsoo door den vrijwilligen afstant van Joncker Guillielmus Antonius de Fierlant heer van Eescheloo, het ampt van hoofd-schoutet van de Stede ende Hertoghdomme van Turnhout, is comen te vaceren, Wij op het goet rapport aen ons gedaen van den persoon van Joncker Carolus de Fierlant synen sone, den selven hebben gestelt ende gecommitteert, stellen ende committeren mijs desen den voors. de Fierlant tot hoofd-schoutet van onser Stadt ende Hertoghdomme van Turnhout ende van de Dorpen Poppel, Baerle en Beers, ende elders tot Opperjaeger, Warantmeester ende Pluymgraef van onse Voors : Stadt ende Hertoghdomme, ende tot alle andere officien, die den selven Guillielmus Antonius de Fierant bedient heeft, hem gevende volcomen macht, autoriteyt; ende sonderling bevel de voors : ampten aen te vaeren, te houden, exerceren ende bedienen, onse rechten hoogheyt ende heerlyckheyt daer inne te bewaeren, Recht, Wet ende justitie te doen ende administreren, allen genen die t'aen hem versoecken sullen in saecken t'synder kennise toebehoorende, onse Schepenen aldaer te maenen hunne interesten te vervolgen ende waer te nemen, onse Keuren, Breuchen, Boeten ende Amende te vervoorderen, de selve innen, opbeuren ende ontfangen, alsoock degene die van Lantswegen uytgesonden worden, ende tot betaelinghe van dyen te bedwingen en doen bedwingen alle de gene die de selve schuldigh sullen syn. reelyck ende by feyte, soo men voor onse eygen penningen gewoon is te doene, van synen ontfanck, brieven van receptisse tē geven, dewelcke wy willen van weerde te wesen dengenen die sulcke betaelinghe gedaen hebben, en voor sulcke hebben Wy den selven geautoriseert ende autoriseren by desen als Opperjaeger. Warantmeester en Pluymgraef sal hy oock onse hoogheyt, heerlyckheyt ende rechten bewaren, alle exploiten, keuren ende breuken totte voors : officie behoorende, voorderen onse Vrywoute ende warande bevryden ende van schaede behoeden, alle Cloosteren, cloosterhout ende hunne goederen van crachtigen geweld ende schaede te beschutten,

recht ende justitie over de misdaedige doen, d'overtreders der Placarten ende Ordonnantien gemaectt ende te maecken aen te lasten ende legen hen te procederen en in recht aen te draegen, voor de Leenmannen van onsen Consistorie van den Horn binnen onse Stede van Turnhout ende elders daer hy Opperjaeger, Warantmeester ende Pluymgraef sal goet vinden te behooren tot maintenance van onse jachte, met de naeme van de gedaeghde ende gecalingeerde persoonen d'informatien ende mesuren der selver om de saecke voor de voors : Leesmannen ofte elders te werden geterminneert naer volgende der exigentie ende delickten, mitsgaeders om alle keuren en brücken daer van procederende tinnen ende tontfangen, ende voorts te doen allen hetgene een goede ende getrouwen hooft-schouteel, Opperjaeger, Warantmeester, Pluymgraef en redelycken dienaer schuldigh is en behoort te doen, tot de eeren, rechten, vrijheden, salarissen, balen; profyten ende vervallen daer toe staende ende behorrende, waerop ende van hem int bedienen van de voors : Officien wel ende getrouwelyk te quytten, recht, wet ende justitie te doen ende administreren. ende van d'exploiten ende breucken die onder de voors : officieren vallen sullen goede ende rechtveerdighe rekeninge te doen, mitsgaeders hem te reguleren naer d'instructie gemaectt ofte alnoch te maecken op de exercitie van d'officieren van justitie en andere, sal den voorschreve Carolus van Fierlant gehouden wesen te doen den behoorelycken Eedt, alsmede den grooten Eedt geprescribeert door Haere Majesteyts Placarten in handen van m'heer Patricius de Neny, Raedt van Staedt van haere Keyserlycke ende Konincklycke Majesteyt, Hooft ende President van haeren geheymen Raede, die Wij tot dien versoecken ende committeren ; — welcken Eedt gedaen synde, ontbieden ende bevelen Wij alle onse officieren, justiciere ende andere dyen dit aengaen sal, den voornoemden Carolus de Fierlant voor hooft-schouteel, Opperjaeger, Warantmeester ende Pluymgraef ontfangen, kennen, ende gehoorsaem syn, gelyck sulcx behoort, mitsgaeders van de eeren, rechten, vrijheden; salarissen, baeten, profyten ende vervallen, voorts doenenden laeten gedoogen rustelyck ende vrede-lyck ende volcomentlyck genieten ende gebruycken, cesserende alle beletten ende wederseggen der contrarie. Des t'oirconde hebben Wij desen onderteekent ende met ons segel bedrucken laeten. Gegeven tot Wien den 25^{en} der Maendt Maert des jaers 1758.

Emanuel Duc de Sylva Tarouca et Turnhout
(eigenhandig onderteekend)

Bij ordonnantie Syner Excellentie St : Tollot.
Ce jourd'hui quatrieme d'Avril mille sept cent cinquante huit.

Charles de Fierlant a prêté le serment dont il est chargé au blanc de cette et ce es mains de Nous conseiller d'Etat de l'Impératrice Reine, Chef et Président du Conseil Privé de Sa Majesté, à ce requis par Son Excellence le Duc de Sylva Tarouca et de Turnhout.

(Eigenhandig onderteekend)

Neny.

Op heden den 7 July 1758 is dese Patente met den Act van Eedt geregistreert ter Greffie van Souvereynen Raede van Brabant in conformiteyt van elffsten article van het Placcaert van 12 January 1746.

P. Van Cutshem.

Oorspronkelijke Akte op papier.

Archief der familie de Fierlant, Turnhout.

II

1664

Philippe par la grâce de Dieu Roy de Castille, ebt^a, à tous présents et à venir, que ces présentes verront ou lire oïront, salut. De la part de notre tres cher et féal Messire Simon de Fierlant, chevalier, Scavoir faisons, que nous, ce que dessus considère, avons audit Messire Simon de Fierlants accordé, permis et octroyé, accordons, permettons et octroyons par ces présentes, que luy, ses enfans légitimes et chacun d'eux, leurs descendants et posterité, puissent et pourront doresnavant porter le timbre de leurs armoiries d'or, sommé d'une couronne d'or, avec lambrequins d'argent et de gueule et cimier d'une quintefeuille conforme le blason et esmaux de l'escu, accosté de deux ramures de cerf, et orné de plumes de paon, et de faire soutenir les dits armoiries par deux Indiens comme des sus tenant chacun une banderole aux armes prédites, ainsi que le tout est peint, et figuré au milieu de ces présentes, non obstant quelconques ordonances ou placcards à ce contraires, auxquels avons quant à ce derogé et derogeons par ces présentes, les laissant en points en leur force et teneur, ci ordonnons à notre lieutenant gouverneur, et capitaine général de nos Pays-bas et Bourgogne, ensemble à tous nos conseils et autres nos Gouverneurs Ministres, officiers et subjects à qui ce peu toucher et regarder en quelque manière que ce soit, que le dit Messire Simon de Fierlants ses descendans et posterité et chacun d'eux, ils laissent, permettent et souffrent de tout le contenu de ces présentes, pleinement et paisiblement jouir et user sans leur faire, mettre ou donner ny souffrir être fait, mis ou donnez ores ny au tems à venir aucun trou-

ble, destourbier, contredit, difficulté, ni empêchement quelconque contre cette notre Grâce présente, octroy et décoration des dites armoiries. Car ainsi nous plait-il pourvu que dans l'an après la date de cette, icelles, Ett^e Ett^e.

Donné en notre ville de Madrid, Royaume de Castille le 14 du mois de Novembre 1664 et de nos Règues le 44. Paraphé. V. V^e.
Signé : Philippe.

Bezet met het sch'ld der familie.
Archief de Fierlant. Turnhout.

III

MONSIEUR,

Penetrés de la plus vive douleur, nous avons l'honneur de Vous donner part qu'il a plut au Seigneur, de disposer de notre Cher Pere, le Chévalier CHARLES de FIERLANT, Chef Ecoutette de Turnhout, le 8 de ce mois, à dix heures du soir, agé de 54 Ans, administré de tout les Sacremens de notre Mère la Sainte Eglise, Sa Piété et sa resignation dans la volonté de Dieu, nous fait esperer qu'il jouit du bonheur Eternel : mais comme les Décrets de Dieu sont impénétrables, nous osons de recomander dans Vos Prières, et sommes avec respect,

Monsieur

Les très Humbles et Obéissans Serviteurs et Servante

G : De Fierlant.

C : De Fierlant.

Ter Heyde ce 11 Xbre 1790.

Je vous prie de donner part de nos malheurs à votre famille.

Monsieur

Monsieur Viron Conseiler du Conseil de Brabant etc. etc etc.

Longue Reu d'Ecuyer

A Bruxelles

Bezegeld met Cachet in zwarten lak.

aux armes de de Fierlant.

Doodsbrief. Archief de Fierlant. Turnhout.

BIBLIOGRAPHIE.

Privaat Archief van Baron de Fierlant, Turnhout :

Diplomata, benoemingen, huiselijke zaken en vooral Register der Familie door François, baron de Fierlant. Stamboom en wapenbord.

Privaat Archief van den weledelen Heer Henri de Fierlant, Kampenhout. o.m. Stamboom en wapenbord.

Stadsarchief Turnhout : oude doop — trouw — overlijdens — registers. — Dossier de Fierlant. — Varia Turnholtana.

Annuaire de la noblesse de Belgique, 1851, 1852, 1874, 1877, 1891—II, 1921—II. 1924—II, 1926—II, 1933—II.

Begin der Belgische Vryheyd oft Nauwkeurig dag-verhael van hetgeen er in Turnhout gebeurd is sedert den 24 October tot 23 November anni 1789. Brussel, M. DCC. XC.

Biographie nationale, publié par l'Académie de Belgique, d. VII.

Britz M. J. Mémoire sur l'ancien droit Belgique. Bruxelles, 1846. (Mém. Acad.)

Bulletin et Annales de l'Académie de Belgique, d. II, 1844. (Extrait de la généalogie de la famille de Fierlant).

Butkens. Trophées tant sacrés que prophanes du duché de Brabant.

La Haye, MDCC. XXIV ; d. II (Conseil souverain et Chancellerie de Brabant).

Cosyn A. Histoire de Sterrebeek. Bruxelles, 1926.

de Renesse Cte. Th. Dictionnaire des figures héraldiques. Bruxelles, 1897 ; d. III.

de Ryckman de Betz B^{on}. Armorial général de la Noblesse Belge: Liège, 1941.

de Vegiano R. Nobiliaire des Pays-Bas et du comté de Bourgogne. Ed. J. de Herckenrode. Gand, 1865-1876.

Donnet F. Notice sur Herenthout. Anvers, 1904. (Reynegom).

Idem. Het Jonstich versaem der Violieren. Geschiedenis der Rederijkkamer « De Olijftak » sedert 1480. Antwerpen, 1907.

Foppens J. Fr. Bibliotheca Belgica. Bruxelles, 1739 ; d. II.

Gail'ard A. Le conseil de Brabant. Histoire — Organisation — Procédure. Bruxelles, 1898-1902.

Gerard P. A. Fr. Ferdinand Rapedius de Berg. Bruxelles, 1842-1843; d. II.

Gœthals F. V. Dictionnaire généalogique et héraldique des familles nobles du Royaume de Belgique. Bruxelles, 1849-1852.

Henne A. et Wauters A. Histoire de la ville de Bruxelles. Bruxelles, 1845.

- Hubert E.** Un chapitre de l'histoire du droit criminel dans les Pays-Bas autrichiens au XVIIIe siècle. Les mémoires de Goswin de Fierlant. Bruxelles, 1895.
- Jansen J. E.** Turnhout in het Verleden en het Heden. Turnhout, 1905; d. II.
- Idem.** De Brabantsche Omwenteling (Patriottentijd). Turnhout-Kempen. Turnhout, 1940.
- Jurisprudentia heroica sive de jure Belgarum circa nobilitatem et insignia.** Bruxelles, 1714.
- Kempisch Museum,** 1892.
- Lovens Nieuws,** 1775.
- Matthieu A.** Histoire du Grand Conseil de Malines. Anvers, 1874.
- Oratio in funere illustrissimi ac amplissimi Domini D. Simonis de Fierlant... dicta in D. Gudula Bruxellis a P. Francisco Pauwens, S.T.D: die 29 Augusti 1686, Coloniae Agrippinae, M. DC. LXXXVI.**
- Paquot J. N.** Mémoires pour servir à l'histoire littéraire des Pays-Bas et du pays de Liège. Louvain, 1763-1770.
- Pouillet E.** Histoire du droit pénal dans l'ancien duché de Brabant. (Mémoire acad. d. XXXIII, 1867):
- Précis historiques,** 15 février 1863. Baron François de Fierlant, conseiller à la cour de cassation par E. Terwecoren S. J..
- Sasse van Yselt Jhr.** Voornamen huizen 's-Hertogenbosch. d. I, 350 ; d. II, 478.
- Stroobant C.** — Généalogie de la noble et ancienne famille de Viron; in : Annales de l'Acad. archéol. Belg. V, 1848, bl. 398-414.
- Taxandria (Bergen-op-Zoom)** jaarg. XVI.
- Van Heurn J. H.** Historie der stad en meyerie van 's Hertogenbosch. Utrecht, 1776-1778.
- Verslag over het bestuur en den toestand der zaken van de stad Turnhout,** 1874, 96 ; 1875, 99 ; 1882; 28.
- Wauters A.** Histoire des environs de Bruxelles. Bruxelles, 1850-1857.
-

Bevolking van de Kempische dorpen op het einde der XVIIIe eeuw.

De weldele heer G. de l'Escaille de Liere gaf ons ter inzage uit 't rijk privaatarchief de Fierlant drie volumina in-folio, waarin geschreven documenten der XVIIIe eeuw bijeen gebundeld waren. Hij ontvange hierom onze hartelijke dankbetuiging.

Tusschen die belangrijke papieren troffen wij in deel II N°. 42 een statistiek aan van de bevolking, van meest al de dorpen der Antwerpsche Kempen. Zij is in het Fransch opgesteld en heeft waarschijnlijk aan den hoofdschout van het land van Turnhout, J.C. de Fierlant, gediend in de eene of andere zaak van zijn bestuur. Spijtig is het dat er geen datum opstaat. Volgens wij uit het vermelden van afgeschafte kloosters, het papier, de schrijfwijze en een aanduiding van het jaar 1785 opmerken, moet de optelling van rond dien tijd dagteekenen. Om zoo nauwkeurig mogelijk den oorspronkelijken tekst weer te geven, behouden wij de schrijfwijze gelijk zij voorkomt.

Deze statistiek ontsluit den toestand van de bevolking der Kempen op het laatst der XVIIIe eeuw. Wanneer wij ze aan diegene opgeven in 1437 door J. Cuvelier in zijn «*Dénombrement des foyers en Brabant*» toetsen, staan wij op het eerste zicht verbaasd over de kleine vermeerdering van de inwoners. Nochtans legt het zich uit. Als men den toestand der Kempen in die tijden nagaat, een oog slaat op de barheid van den grond, de afgelegenheid, het moeilijk verkeer, de weinig uitgebreide nijverheid, tenzij in eenige plaatsen, de ziekten die er zoo dikwijls met doodelijken afloop heerschten, de kindsterften, de legertroepen van uit en naar Holland die alles verwoestten en plunderen, dan verwondert het ons niet dat de bevolking schaars aangroeide en de vreemdelingen weinig lust kregen om er te wonen. Geen twijfel of dat geldt de voornaamste oorzaak. Trouwens nu die toestanden merklijk verbeterd zijn is de bevolking op een klein honderd jaar hooger gestegen dan voorheen op vijf eeuwen.

De aanwezigheid van vele reguliere priesters legt zich uit door het feit dat een groot aantal parochies in de Kempen bediend werden door Norbertijner Kanunniken uit de abdijen van Tongerlo, Averbode, Postel en St. Michiel te Antwerpen. De anderen kwamen uit de opgeheven kloosters door keizer Jozef II.

Twee goede gevolgen kunnen wij uit die statistieken trekken. Het is aan de armzalige omstandigheden te wijten dat het Kempisch volk echte autochthonen, zijn eigen aard en zeden bewaarde en weinig vreemde indringerij zijn persoonlijkheid verbasterde. Het geloof en de gebruiken bleven ongeschonden. Een andere karakteristiek die de Kempen van weleer tot eere strekt vinden wij in het groot aantal kinderen. Niettegenstaande hun armoede en het sterk zwoegen om den taaie heidegrond te ontginnen, hadden de ouders geen schrik kinderen ter wereld te brengen. Geen wichtje was te veel aan den huiselijken haard. Het werd telkenmale met vreugde begroet. Een spijtig iets moeten wij nochtans waarheidshalve bekennen, dat de gevreesde ziekten en het gemis aan kennis van de verzorging meermaals de kroostrijke gezinnen dunden. Groeide de bevolking niet talrijk aan, was er geen rijkdom onder de gewone burgers, de inwoners waren geaarde karakters, taaie werkers, christenen van vurig geloof en geprezen zelfopoffering, mannen van familie-traditie, dat al wat meer beteekent als de nieuw geworden rijken en de pleziernajagende huisgezinnen met een kind van onze hedendaagsche tijden.

J. E. J.

Arendonck :		Baerle-Hertog :	
Prêtres séculiers	1	Prêtres séculiers	4
Réguliers hommes	5	Réguliers, femmes 14 supprimées, restent ici	2
« femmes	27	Personnes âgées de plus de 12 ans :	
Personnes âgées de plus de 12 ans :		Hommes	256
Hommes	793	Femmes	257
Femmes	807	Enfants :	
Enfants en dessous de l'âge de 12 ans :		Garçons	82
Garçons	304	Filles	85
Filles	314		

Balen :		Hommes	61
Prêtres séculiers :	5	Femmes	67
Réguliers		Enfants :	
Hommes	2	Garçons	27
Femmes	0	Filles	21
Personnes âgées de plus de 12 ans :		S. Léonard sous Brecht :	
Hommes	699	Pr. séc.	1
Femmes	735	Hommes	210
Enfants :		Femmes	190
Garçons	264	Enfants :	
Filles	286	Garçons	56
Beersse :		Filles	60
Pr. réguliers	2	Casterlé :	
Hommes	227	Pr. séc.	3
Femmes	245	Hommes	656
Enfants :		Femmes	605
Garçons	102	Enfants :	
Filles	89	Garçons	208
Bel :		Filles	210
Pr. séc.	2	Desschel :	
Hommes	83	Pr. séc. 4	4
Femmes	53	Réguliers :	
Enfants :		Hommes	1
Garçons	26	Femmes	0
Filles	21	Hommes	437
Bouwel :		Femmes	411
Pr. séc.	1	Enfants :	
Hommes	108	Garçons	151
Femmes	88	Filles	129
Enfants :		Eynthout :	
Garçons	39	Pr. séc.	1
Filles	44	Religieux	1
Brecht :		Hommes	195
Pr. séc.	2	Femmes	182
Hommes	551	Enfants :	
Femmes	547	Garçons	69
Enfants :		Filles	65
Garçons	171	Gheel :	
Filles	193	Pr. séc.	15
S. Antoine sous Brecht :		Réguliers hommes	2
Pr. séc.	1	« Femmes	12
		Hommes	1600

Femmes	2000	Femmes	33
Enfants :		Enfants :	
Garçons	503	Garçons	6
Filles	700	Filles	10
Ceux qui sont sous la di-		Herenthout S. Pierre :	
rection spirituelle du Doyen		Pr. séc.	3
de la Collégiale de S.Dymphne		Hommes	560
en qualité de curé :		Femmes	555
Les chanoines avec Mr. le		Enfants :	
Doyen	6	Garçons	236
Hommes	62	Filles	225
Femmes	69	Hersselt :	
Enfants :		Pr. séc.	0
Garçons	4	Réguliers	2
Filles	1	Hommes	408
Gierle :		Femmes	416
Pr. séc.	2	Enfants :	
Hommes	328	Garçons	136
Femmes	330	Filles	150
Enfants :		Hoogstraten :	
Garçons	109	Pr. séc.	10
Filles	127	Réguliers hommes	12
Grobendonck :		« femmes	15
Pr. séc.	2	Beguines	83
Réguliers	1	Hommes	352
Hommes	273	Femmes	426
Femmes	241	Enfants :	
Enfants :		Garçons	134
Garçons	124	Filles	109
Filles	141	Hulshout (Heulshout) :	
Herenthals :		Pr. séc.	3
Pr. séc.	7	Hommes	153
Religieux	44	Femmes	152
Religieuses	47	Enfants :	
Hommes	789	Garçons	69
Femmes	1000	Filles	46
Enfants :		Lichtaert :	
Garçons	304	Pr. séc.	2
Filles	322	Hommes	431
Herenthout S. Gommaire :		Femmes	389
Pr. séc.	1	Enfants :	
Hommes	34	Garçons	128

Filles	153	Enfants :	
Lille :		Garçons	4
Pr. séc.	2	Filles	5
Hommes	317	Moll :	
Femmes	317	Pr. séc.	10
Enfants :		Réguliers hommes	4
Garçons	132	« femmes	1
Filles	129	Hommes	1320
Loenhout :		Femmes	1370
Pr. séc.	1	Enfants :	
Réguliers	2	Garçons	415
Hommes	468	Filles	485
Femmes	404	Morekhoven :	
Enfants :		Pr. séc.	1
Garçons	194	Hommes	110
Filles	190	Femmes	107
Meir :		Enfants :	
Réguliers	3	Garçons	45
Hommes	418	Filles	47
Femmes	390	Nodderwyck :	
Enfants :		Pr. séc.	2
Garçons	160	Hommes	385
Filles	145	Femmes	357
Meirhout :		Enfants :	
Pr. séc.	11	Garçons	135
Hommes	1134	Filles	121
Femmes	1165	Oevel :	
Enfants :		Pr. séc.	1
Garçons	320	Réguliers	1
Filles	380	Hommes	201
Merckxplas :		Femmes	187
Réguliers	2	Enfants :	
Hommes	350	Garçons	55
Femmes	363	Filles	81
Enfants :		Olmen :	
Garçons	130	Pr. séc.	2
Filles	150	Réguliers	2
Millegem sous Geel :		Hommes	375
Pr. séc.	1	Femmes	362
Réguliers	3	Enfants :	
Hommes	13	Garçons	136
Femmes	9		

Filles	140	Femmes	302
Oolen :		Enfants :	
Pr. séc.	0	Garçons	95
Réguliers	2	Filles	83
Hommes	632	Postel :	
Femmes	513	Réguliers	22
Enfants :		Hommes	82
Garçons	193	Femmes	33
Filles	229	Enfants :	
Oosterwyck :		Garçons	6
Pr. séc.	1	Filles	8
Hommes	122	Rampsel sous Westerloo :	
Femmes	120	Réguliers	1
Enfants :		Hommes	235
Garçons	64	Femmes	223
Filles	41	Enfants :	
Oostma'le :		Garçons	77
Réguliers	2	Filles	80
Hommes	237	Ranst en Millegem :	
Femmes	241	Pr. séc.	3
Enfants :		Hommes	388
Garçons	125	Femmes	336
Filles	98	Enfants :	
Outturnhout :		Garçons	151
Pr. séc.	2	Filles	144
Réguliers	1	Ravels :	
Hommes	597	Réguliers	2
Femmes	518	Hommes	218
Enfants :		Femmes	198
Garçons	155	Enfants :	
Filles	169	Garçons	65
Poederlé :		Filles	83
Pr. séc.	2	Rethy :	
Hommes	164	Pr. séc.	2
Femmes	158	Réguliers	6
Enfants :		Hommes	825
Garçons	60	Femmes	975
Filles	63	Enfants :	
Poppel :		Garçons	300
Pr. réguliers	2	Filles	320
Hommes	276	Ryckevorsel :	

Pr. séc.	2	Garçons	31
Hommes	294	Filles	37
Femmes	301	Thielen :	
Enfants :		Pr. séc.	2
Garçons	96	Hommes	265
Filles	110	Femmes	272
Sammele onder Geel met		Enfants :	
Oosterloo :		Garçons	105
Pr. séc. et rég.	3	Filles	95
Hommes	210	Tongerloo :	
Femmes	239	Réguliers	47
Enfants :		Hommes	324
Garçons	84	Femmes	311
Filles	100	Enfants :	
Schilde :		Garçons	115
Pr. séc.	2	Filles	128
Hommes	263	Turnhout :	
Femmes	228	Pr. séc.	25
Enfants :		Réguliers hommes 39 y com-	
Garçons	118	« pris 6 chanoines	
Filles	112	« réguliers et 1 char-	
Schoonbroeck et environs :		« treux	
Réguliers	1	« femmes 64, savoir	
Hommes	205	« 23 sepulcrines, 14	
Femmes	285	« hospitalières et les	
Enfants :		« autres demeuran-	
Garçons	80	« tes ici des couvents	
Filles	90	« anéantis,	
's Gravenwezel :		« Nota qu'il y at en-	
Pr. séc.	1	« cor ici 155 beggin-	
Réguliers	2	« nes et 35 filles dé-	
Hommes	195	« votes.	
Femmes	247	Hommes	2129
Enfants :		Femmes	2800
Garçons	84	Enfants :	
Filles	85	Garçons	789
S. Job in 't Goor :		Filles	867
Pr. séc.	1	Total	6903
Hommes	96	Veerle :	
Femmes	82	Réguliers	2
Enfants :		Hommes	363

Femmes	365	Réguliers	2
Enfants :		Hommes	600
Garçons	114	Femmes	650
Filles	139	Enfants :	
Vlimmeren :		Garçons	200
Pr. séc.	2	Filles	250
Hommes	77	Westmalle :	
Femmes	74	Pr. séc.	2
Enfants :		Hommes	262
Garçons	47	Femmes	248
Filles	31	Enfants :	
Vorsselacr :		Garçons	72
Pr. séc.	2	Filles	93
Hommes	390	Westmeerbeek :	
Femmes	440	Pr. séc.	2
Enfants :		Hommes	123
Garçons	120	Femmes	121
Filles	150	Enfants :	
Vorst :		Garçons	44
Réguliers	2	Filles	41
Hommes	505	Wiekevorst :	
Femmes	455	Pr. séc.	4
Enfants :		Hommes	269
Garçons	115	Femmes	264
Filles	225	Enfants :	
Wechel :		Garçons	111
Pr. séc.	2	Filles	108
Hommes	211	Wynegem :	
Femmes	200	Réguliers	2
Enfants :		Hommes	220
Garçons	47	Femmes	203
Filles	49	Enfants :	
Weelde :		Garçons	75
Réguliers	2	Filles	82
Hommes	356	Wortel :	
Femmes	359	Pr. séc.	2
Enfants :		Hommes	265
Garçons	177	Femmes	258
Filles	125	Enfants :	
Westerloo :		Garçons	89
Pr. séc.	2	Filles	102

Wuestwesel :		Enfants :	
Pr. séc.	4	Garçons	180
Hommes	466	Filles	200
Femmes	439	Zoersel :	
Enfants :		Pr. séc.	2
Garçons	179	Hommes	249
Filles	210	Femmes	244
Zoerle :		Enfants :	
Réguliers	2	Garçons	150
Hommes	500	Filles	101
Femmes	550		

Jaarverslag 1944-1945.

Na vier en half jaar Duitse bezetting kwam eindelijk de bevrijding over ons land. Ons hart heeft gejubeld bij het loskomen van de knellende banden ; maar ook geweend bij het overschouwen van de vernieling die de verwoede gevechten en het verschuiven van de frontlinie, speciaal in onze Kempen gezaaid heeft, en bij het telkens vernemen van zoovele — ook burgerlijke — slachtoffers die onze bevrijding heeft gekost. Diepe, ongeneesbare wonden heeft de oorlog in onze streken geslagen : groenende weilanden werden doorploegd, bloeiende velden en bosschen verwoest, ontelbare woonsteden plat gelegd en duizenden inwoners, na dagen en weken angstvol en met benepen hart met den dreigende dood voor de oogen, in kille schuilkeiders te hebben doorgebracht, dakloos gemaakt ; onschatbare kunststukken moedwillig door brand of beschieting vernield, en eeuwenoude historische monumenten noodeloos gedynamiteerd. Geen enkele gemeente, of ze draagt de sporen van verwoesting en vandalisme. De Kempen hebben een zwaren tol betaald : Geel, Deschel, Rijkevorsel, Brecht, Sint Leenaarts, Hoogstraten, Poppel, Baarle-Hertog hebben er wellicht het meest onder geleden. En nog was de beproeving niet ten einde ; nog zaaiden de verraderlijke verdragende projectielen over heel de Kempen dood en verwoesting. Een uitgebreid onderzoek zal worden ingesteld om in elke gemeente de verschillende oorlogsfeiten en baldadigheden te doen opteekenen als een blijvend historisch materiaal over deze tragische episode van onze geschiedenis.

Ook Taxandria heeft den weerslag van de bezetting gekend en zijn regelmatige werking heeft er ten deele bij ingeboet. Daar wij het met de waardigheid van een wetenschappelijken Kring - ook van een geschiedkundigen Kring - in strijd achten het toezicht van den bezetter te ondergaan evenals de toelating tot vergaderen af te bedelen, werden vanaf het begin der vijandelijkheden de vergaderingen stop gezet. De annalen bleven verschijnen zoolang geen voorafgaandelijke censuur was opgelegd ; maar van af het oogenblik dat ook die censuur werd ingevoerd, hebben we het verschijnen van ons tijdschrift geschorst. En evenals andere

belangrijke Geschiedkundige Kringen, als die van Mechelen en Antwerpen, heeft Taxandria geweigerd zich te schikken in de voorschriften der bezellende macht inzake Kultuur. Dientengevolge werden ons de toelagen vanwege Staat en Provincie onttrokken, althans de laatste twee oorlogsjaren.

En toch bleef Taxandria niet werkloos. De grootste zorg ging echter hoofdzakelijk naar de uitbreiding van het Museum, de bibliotheek en het Fotografisch Instituut.

Meermaals heeft de Voorzitter bij het Stadsbestuur aangedrongen om de kostbaarste stukken uit het Museum, het Archief en de Bibliotheek in verzekerde veiligheid te brengen en bij P. L. om een schuilkelder te graven. Beloften werden gedaan, plannen gesmeed, maar de uitvoering werd steeds van wege de stad en P. L. op de lange baan geschoven. Wat een ramp ware het niet geworden, moest er hier iets voorgevallen zijn zooals te Brecht en Hoogstraten, waar een groot deel de prooi der vernieling geworden is ! Intuschen had de Voorzitter op eigen initiatief de voornaamste voorwerpen schilderijen boeken en archiefstukken in veiligheid gebracht. Post factum mogen we den Hemel bedanken dat Turnhout van alle oorlogsrampen is gespaard gebleven.

Als merkwaardigste aanwinst voor het Museum mogen we met genoegen vermelden een allerkostbaarste « Besloten Hofje » volgens het ontwerp van den Z. E. H. Voorzitter smaakvol uitgewerkt door de EE. Zusters Clarissen van Turnhout en de jonge kunstnares Juffrouw Adeline Boone. De eiken kast werd naar het plan van den heer Jules Tacymans vervaardigd door Louis Borghs. Op 15 Mei 1944 werd dit kostbaar schrijn plechtig ingehuldigd in het bijzijn van de Turnhoutsche intellectueele en kunstminnende élite.

Een prachtige vrouwenbuste in wit marmer van den gekenden Kempischen kunstenaar Fraikin uit Herentals, alsmede andere kleinere kunstvoorwerpen werden voor het Museum aangekocht. Door toedoen van den heer Secretaris Generaal van Schoone Kunsten mochten we een prachtig landschap van Kasterlee in bruikleen ontvangen, geschilderd door onzen stadsgenoot Leo Lewi. En de heer Karel Van Nijen uit Beerse schonk ons een houten Lieve Vrouwenbeeld uit de XVIIe eeuw. We mogen hierbij niet vergeten te vermelden de aanwinst van een goetbewaarde zijden falie van de Fa-

milie Van de Vliet, door tusschenkomst van den heer Stadsbureeloverste, Frans Peeters, en van andere voorwerpen, als een Lieve Vrouwenkastje in steen uit de XVIe eeuw, een^e partij doodsbeeldekens en doodsbriefven, medaillons der Familie de Fierlant, vanwege Juffr. H. Loyens, medaillon - buste van Kunstenaar K. Boom, geschonken door de familie.

Het Muzeum mocht zich verheugen in vereerend bezoek, nl. van verschillende Turnhoutsche, Antwerpsche en Brusselsche Kringen en scholen. Zelfs Duitsche Professoren uit Bonn stonden in bewondering voor onze romcinsche, gallo-romeinsche en frankische voorwerpen en namen er meerder teekeningen van. In 1945 liet de stad het Museum totaal opkuischen en herschilderen.

De bijzonderste aanwinsten gingen naar de Bibliotheek, waarvoor kostelijke boeken werden aangekocht. Enkele giften van belang kwamen ook hier ons geestelijk patrimonium verrijken, o.a. vanwege den Z.E.H: Deken van Turnhout, den weled. heer Van Nijen, den weled. heer G. de L'Escaille de Lier, den weled. Baron J. du Four, Mr. Van Ael, E. P. Schoeters en andere. Het druk bezoek der bibliotheek door studenten en anderen uit Turnhout, Brecht, Rijkevorsel, Dessel, Herentals, Geel, Weelde, Oostmalle, Hoogstraten, Antwerpen, Leuven en Brussel, die zich bij ons voor hun studies en thesissen kwamen dokumenteeren, bewijst eens te meer wat omzaglijk nut door deze instelling voor Kunst en Wetenschap in onze gewesten vermag op te leveren. Des te meer reden hebben we dan ook om de milde en onbaatzuchtige begiftigers van Muzeum en Bibliotheek in naam van Taxandria onzen hartelijken dank uit te drukken.

Ook ons Kempisch Fotografisch Instituut werd merkkelijk uitgebreid, dank zij den Weled. heer P. de Vicq de Cumptich,

Door die menigvuldige belangstelling aangemoedigd, hopen wij met vernieuwd ijver binnen kort onze volledige werkzaamheden te kunnen herbeginnen ; we doen daarom beroep op al onze leden tot trouwen steun en blijvende aanhankelijkheid en tot het aanwerven van talrijke nieuwe leden.

de Secretaris,
J. NUYTS.

SPROKKELINGEN.

TURNHOUT IN DE FRANSCH E LETTERKUNDE.

In een bundel verhalen en gedichten, «*Sourires et larmes*» (1924), van Julianne -M. Moulinasse, vinden we het volgende gedicht :

Béguinage de Turnhout.

Asile clos, où vont mourir les bruits profanes,
Où le soir vient plus vite... où le jour est plus gris...
Béguinage muet, aux paisibles abris.
Que peuple un petit monde, aux rêves diaphanes.

Logis immaculé, voilé de mousseline...
Ame plus blanche encor, qui l'habitez souvent,
Je vous vois, encadrée au châssis, sous l'auvent,
Pendant un front sercin, sur quelq' humble machine:

Sur le carreau, légué par une aïeule, un jour,
Qui sous ses doigts, naguère a chanté la complainte,
Tandis que les fuseaux dansent actifs, sans feinte,
Que s'allonge, légère, une dentelle à jour...

Comme autrefois ici, c'est la paix, le silence,
Le sourire ingénu, pieux et recueilli,
L'âme noble, chrétienne et qui n'a point failli,
La douceur de servir le Ciel en confiance !..

Et l'espoir du bonheur, dans l'immortel séjour ;
C'est la foi de jadis, simple et grande quand même ;
C'est la tradition conservée et qu'on aime,
Et des cœurs humbles, clairs, fidèles sans retour.

Tandis que je m'en vais, dans l'air fluide d'automne,
Le géranium rose ou rouge resplendit :
Aux fenêtres, là-haut, il dresse sa couronne...
Vestige de l'été, un doux soleil rayonne...
Au clocher, lentement, l'Angelus retentit !

Julienne. M. Moulinasse, thans schoolbestuurster te Edingen (Henegouwen) schreef een degelijke *Histoire d'Enghien* (1931) en tal van romans : *Son Pays* (1928), *Des signes sur le roc* (1930), *Kasrel-Cheïtan* (1932), e. a. ; ook enkele historische romans, zooals *La rose d'Enghien* (1934) en *Han la néolithique* (1936). Vele van haar werken zijn geschreven in samenwerking met Raoul Bouillerot. Met hem gaf ze ook van 1934 tot 1940 een letterkundig tijdschrift uit, « *Voix Wallonnes* ».

A. C.

IN MEMORIAM.

MEESTER LOUIS BOONE

Dokter in de Rechten.

VOORWOORD.

Een levensbeschrijving van een persoon, waarvan de naastbestaanden en de vrienden nog leven, blijft een moeilijk en gevaarlijk opstel. Zullen wij te weinig zeggen ? Zullen wij overdrijven ? De kritiek wacht ons. En toch kunnen wij aan de opwekking van den Ecclesiasticus (XLIV, 1-15) niet wederstaan : « Laat ons nu beroemde mannen en onze vaders prijzen, naar hunne geslachten... Zij verwierven roem en werden geprezen in hunne dagen ; (die uit hen geboren werden lieten eenen naam achter om hunnen lof te verkondigen)... Hun zaad en hun roem zal niet vergaan ; hunne lichamen werden in vrede begraven, doch hun naam leeft van geslacht tot geslacht ; laat de volkeren van hunne wijsheid spreken en de gemeente hunnen lof verkondigen. »

Gesterkt door dit goddelijk woord, hebben wij nog andere redenen om dit «In Memoriam» neer te pennen. Mr L. Boone stichtte met ons in 1902 den Geschied- en Oudheidkundi-

gen Kring der Kempen «Taxandria» en bleef tot zijn laatste uur een ijverig bestuurslid. Wij die hem veertig jaar kenden en in zijn levensopgang bijbleven volbrengen met genoegen, doch niet zonder droefheid om zijn verscheiden, den plicht van «Taxandria» aan zijn nagedachtenis een laatste hulde van dankbaarheid en genegenheid te brengen. Nooit verscheen ons zijn beeld zoo schoon als sedert zijn overgang tot een beter leven, waarna wij in volle rust zijn levensloop langs alle zijden mochten inzien. Hoe groot bleek toen de vrome ziel, waarin bovenal goedheid, liefde en belangloosheid, sterk en moedig karakter, vruchtbaar en verdienstelijk werk uitblonken ! Bespeurden wij dan geen gebreken ? Voorzeker was de duurzame overledene aan de menschelijke wel onderworpen geweest. Waar bloeit het roosje zonder doornen ? Wassen op de weelderigste vruchthooven geen schadelijke uitschotten ? Maar daarentegen gesnoeid en van de nuttelooze zijtakken verlost, hoe heerlijk draagt de flinke boom zijn malsche vruchten in de eerste herfstzonne ! Met Mr L. Boone geschiedde het evenzoo : zijn vruchten, zijn goede werken, dekten ruimschoots wat de zijtakken aan te kort in zijn leven eens waren. Hij groeide uit tot een schoon mensch, een sympathieke figuur, een loonbeeld van dynamisme en werkzaamheid, welk wij nu in alle waarheid aan den lezer gaan voorstellen. Moge zijn levensbeschrijving in het een of ander punt het gemoed van den lezer roeren en tot gevolg krijgen denzelfden weg in te gaan, tot bloei van den godsdienst en tot welvaart van Turnhout !

FAMILIE.

Om den vloed der gevarieerde hoedanigheden van Mr. L. Boone te verklaren, loont het wel de moeite in de kwestie der erfelijkheid te treden. Deze leer verwijst ons naar de lichamelijke en geestelijke eigenschappen die in de organische wereld minder of meer getrouw van voorouders op nakomelingen overgaan.

Bepaalde overeenkomsten en aanlegfactoren vinden wij in menig lid zijner familie terug. Mr. L. Boone bezat voorzeker «een aardje naar vaartje» gelijk het vlaamsch spreekwoord zegt. Zoo had hij als lichaamgestel veel gelijke-

nis met zijn grootvader, zijn peter, Mr L. J. Boone, in Aalst den 9 December 1806 geboren, die zich kort na 1830 in Turnhout als commissaris van het gouvernement vestigde en later tot President van de Rechtbank werd benoemd ; opvolgens zijn vader, Procureur des Konings, zijn twee ooms, de Zeer Eerwaarde Heeren pastoor-dekens van Ukkel en Etterbeek, zijn tante Jufvrouw Hortense Boone, allen struisch gebouwde personen, bloedrood van wezen, weinig sterk van gezicht in lateren leeftijd. Schitterende hoedanigheden kenschetsten hun levenswandel, waarin vooral de goedheid, de volksgenegenheid, de edelmoedigheid, de geleerdheid en ook wel de boom- en plantenkunde zoowel als sociale aanleg uitschenen. Alhoewel joviaal volk, zag het zich gaarne aan het hoofd der beweging verheven en wist met tact gehoorzaamheid en gezag af te dwingen. 't Gold een heilzame factor in bestuursaangelegenheden. 't Waren hoofden die geëerbiedigd werden.

De moederlijke tak bracht andere elementen bij. President Boone huwde in eerste huwelijk Juffrouw M. J. P. van Hal, kinderloos gestorven in 1836 en in tweede huwelijk haar zuster Colette, waaruit een talrijk kroost ontsproot. Rijke kooplui uit Antwerpen en Noord-Brabant telden de van Hal's in hun familie : Ignatius van Lissum, nederig en buitengewoon vrijgevig man, Jan van Hal, een gekende kunstliefhebber, Victor van Hal, de bekwame en welsprekende, geliefkoosde burgemeester der stad, Florent van Hal, een uitstekend bloemenliefhebber.

De vader van Mr L. Boone was getrouwd met Jufvrouw Josephina De Somer. Dochter van J. De Somer-van Genechten behoorde zij tot eene oprechte Kempische familie van grootnijveraars. Deze verwantschap bracht opnieuw andere hoedanigheden in de familie Boone. Vader J. De Somer, hoofd van de Etablissements A. van Genechten, blijmoedig mensch, man van initiatief, minnaar van bloemen, speelde nogal een rol in de politiek van 't Turnhoutsche wereldje. Zijn vrouw bracht in de familie de eigenschappen der van Genechten. Hiertusschen schitterden Juffrouw Clemence van Genechten, groote weldoenster van Turnhout, Antoon van Genechten, stichter van het Papierfabriek Glénisson en van Genechten, zijn broeder, President van Genechten, gekend kunstverzamelaar en voorzitter van St.-Vincentiusgenootschap.

beiden zonen van Primus van Genechten-Swaan, den geleerden filosoof van de Leuvensche Hoogeschool.

Uit deze voorname familiën gesproten, erfde Mr L. Boone een groot deel hunner moreele eigenschappen. Het zal ons dan niet verwonderen dat zulke rijke schat van afgewisselde waarden, die hij in zijn levensloop zal weten te bevruchten, heerlijk uitblonken.

Mr L. Boone werd te Turnhout geboren den 22 April 1883 uit E. Boone en J. De Somer, wonende in de Nieuwstraat. Hij ging, kind zijnde, ter bewaarschool van het H. Graf bij Z^r. Mechtilde. Als kleine knaap, zeer vlug, speelzaam, nooit stil; gretig naar een leesboek pakkend, groeide hij op tot een gezonden jongen onder de degelijke opvoeding zijner ouders.

Na den dood van President L. Boone (1893), verhuisde zijn ouders naar het groot huis, « den Toren », op de Markt gehouwd in 't midden der XVIIe eeuw door de weledele familie Cleynans de Reydt. Daar verging zijn jongelingschap in lezen en leeren. Student in het S^t. -Jozefcollege gaf hij blijken van ernstige kennissen en behaalde menig eerste prijzen. Bij het roepingsretraite van de Rhetorica, verklaarde hij op S. Joannes Chrysostomusfeest, dat hij tot levensdoel verkoos het traditionneel vak zijner vaderen, de Rechten.

Na zijn hoogeschoolstudiën vestigde Mr L. Boone zich in 1906 als rechtsgeleerde te Turnhout. Het jaar nadien naderde het oogenblik dat hij zelf een familie zou stichten. Hij vond den keus van zijn hant in een andere voorname Turnhoutsche rechters-familie en huwde den 6 Augustus 1907 Jufvrouw Maria Louise Misonne, dochter van den President der rechtbank, A. Misonne-van Ravestijn. Deze was een niet minder achtbare familie als de zijne, waardoor hij verwant werd met de aanzienlijke familie Pirmez, moeder van den President en de familie van Ravestijn, kasteelheer te Schelle, verbonden met de familie van Lith de Jeude.

De jonge gehuwden bewoonden een huis op de markt oostwaarts. Getrouwd aan de familiegewoonten werd zijn huisgezin met zes kinderen gezegend, twee jongens en vier meisjes.

Zijn kinderen werden stilaan groot en hij wilde een eigen woning bezitten. Hij bouwde een allerschoonste huis in de Herentalstraat volgens de plannen van stadsarchitect L. van Ravestijn. Daar zal hij nu voortaan in vrede zijn dagen slijten met zich te wijden aan de beste betrekkingen met zijn eehgenoote, de opvoeding van zijn kinderen, zijn ambts-

bezigheden en het droombeeld zijner geliefde wetenschappelijke en sociale bezigheden.

Op zijn huisgezin mocht men met waarheid toepassen wat P. van Tricht zoo kleurrijk in een zijner conferenties beschreef : Famille heureuse où le père comprit ses enfants et leur laissait libre dans la carrière que Dieu leur avait destinée. Rien de plus doux, de plus reposant, de plus réconfortant, rien qui fasse autant monter l'âme à Dieu et le bénir, que les heures délicieuses passées au sein d'un de ces foyers souriants, où dans la bénédiction d'enhaut, habite le bonheur. » Mr L. Boone hield aan zijn familie en zijn kinderen, was er terecht fier over en mocht gelijk de beroemde Cornelia uit Rome zeggen aan wie men vroeg haar juweelen te zien . « Mijn juweelen zijn mijn kinderen ». Hij wist ze te leiden naar den waren familiegeest, onderlinge verstandhouding, huiselijke bezorgdheid, traditionneele familie-eensgezindheid. Zij zouden geen nutteloozen worden in de maatschappij en niet voor geld en optooi alleenlijk leven. Vader begreep den gewichtigen rol die zij in de maatschappij konden vervullen en stelde hun voor in de katholieke actie, de liefdadigheid en de kunst zich te bekwamen en op te treden. Hoe hooger hun stand was, hoe meer zij aan de maatschappelijke gemeenschap verplichting hadden.

En 't werd zoo...

ADVOKAAT.

Na het einde zijner humaniora in 1901 te Turnhout ging Mr L. Boone de wijsbegeerte bestudeeren in het College van Notre Dame de la Paix te Namen. Hier trof hij een buitengewoon professor aan in Eerw. Pater Castelein en voleindigde bij hem de twee jaren studie met groote onderscheiding of 25/25 punten.

De grondslag der redeneering was gelegd. Sterke principen bezat hij nu, die hem zoo te pas zullen komen om later voor het gerecht zeer verwarde zaken uiteen te doen en zijn bepleiting te staven.

Daarop trok de jonge student naar de Hoogeschool van Leuven om zich in te wijden in de wetenschap en de pleegvormen van het recht. Zijn bijval was er niet minder als te

Namen. Hij behaalde met groote eer zijn diploma van dokter in de rechten den 8 October 1906. Zooals de statuten het voorschreven moest hij zich eenigen tijd in de praktijk bekwamen bij een in de orde ingeschreven advocaat. Op wien zal zijn keus vallen ? Zijn ouders zorgden dat hun dokter zijn stage mocht beginnen bij Mr A. Delbeke te Antwerpen, oud-volksvertegenwoordiger en Minister. Met genoegen en met ernst zette hij zijn kennissen van wijsbegeerte en recht op de proef in de menige gevallen die hem werden onderworpen. Reeds hier ontwaarde zijn leider hoe diep de slagiaire alles uitpluisde en terugbracht tot de principen en de artikels van het wetboek.

Zijn proeftijd liep ten einde. De jonge advocaat te Turnhout gevestigd liet zich op de balie van het gerechtshof, den 5 November 1909, inschrijven. Den 8 Juli 1911 werd hij tot pleitbezorger benoemd. Zijn lang betrachte taak begon voor goed. Hij beseftte het streng en ruim genot dat in dien droogen en soms stroeven arbeid gelegen was, welk de lichtzinnigen afschrikt, maar de sterken aantrekt en bekoort. De ijverige advocaat ondervond weldra wat T. Bergmann in Ernest Staes over zijn beroep schreef : « Het blijft een late vrucht en geeft karig loon maar hoevele vergeldingen biedt het niet aan ? De eer wreken, de onschuld beschermen, de list vrijdelen, het bedrog ontmaskeren, de hebzucht stuiten, maar vooral den gevallen bijstaan, hem troosten en opbeuren in zijn strijd tegen de onmeedoogende samenleving. O, de gelegenheden om wel te doen ontbreken aan den rechtsgeleerde niet. Het plichtbesef doet hem zijnen staat beminnen, en de lijdenden die tot hem komen, heiligen zijne zending en sterken zijnen moed. »

Deze gedachten vonden inslag bij den jeugdigen dokter in de Rechten. Hij werkte ze des te liever uit daar het doel ervan bestond in goed te doen, de bijzonderste betrachtting van zijn leven. Weldra werd de studie van advocaat L. Boone hoog geprezen in de stad. Zij viel niet onder de categorie dergenen waarvan het volk zoo sappig zegt : « advocaat wit papier », die niets afwerkt en de zaak op de lange baan trekt, of van nog anderen, waarop de eeuwige spuiters zinspeelt al zeggend : « als ge aan dat belleke trekt, trekt ge aan uw heurzeke » een geldzak. Neen. Gewetensvol en rechtvaardig nam advocaat Boone de te pleiten zaak ter harte, gaf wijzen

raad, handelde nauwgezet volgens de wet, bestudeerde ernstig het voorgelegd geval en loste het op in volle overtuiging der waarheid volgens zijn grondige juridische kennissen van het Recht. Viel de beslissing altijd niet uit gelijk hij het gewenscht had, het lag niet aan hem, maar wel aan de omstandigheden van de zaak.

Mr L. Boone bleef op de rechtbank hetgeen hij vertoonde in de samenleving, de sympathieke collega wiens blijgemoed voorkomen de achting zijner ambtgenooten won. Hij maakte tevens de spil uit en het leven van de advokaten-vereeniging met den schoonen naam van « Omnia fraterne », waarvan hij de bestendige schrijver werd.

Wij mogen dan gerust dit hoofdstuk sluiten met een uittreksel uit de lijkreden van den heer Procureur Garemyrck, die beter dan iemand kon oordeelen : « Meester Boone bezaat een grondige kennis van het Recht en hij bewoog zich ongehinderd in den doolhof der rechtspleging. Begaafd met een helder verstand en diepe menschenkennis had hij een klaren kijk in de zaken die hem werden toevertrouwd. Gewetensvolle raadgever, verdedigde hij de belangen van zijne cliënten met hart en ziel. Ter zitting was hij de taktvolle en toch immer de hardnekkige strijder. Zijne taal was sierlijk, zijne argumenten doeltreffend. Zijne bewijsvoering was klaar en sleepte dikwijls de overtuiging mede van de Rechtbank. Het was voor ons een waar genoegen hem te mogen hooren. »

OPENBAAR LEVEN.

Sttaande in de hooge burgerij, vertegenwoordigde Mr L. Boone geen ijdel lid dat voor hem of voor zijn zaken alleen leefde. Zijn leus luidde : dienen. Hij wist zich belangloos te offeren aan het openbaar leven, zijn volk te leiden en bij te staan en een eminente plaats tusschen zijn medeburgers te bekleeden. Hij kende maar twee kleuren : katholiek en Belg. Zijn bezorgdheid ging naar de Kerk en naar 't kleine en groote Vaderland.

De kerkraad van S^t.-Pieters Collegiale koos hem tot zijn voorzitter. Dit was niet uitsluitend een eervolle taak, maar beteekende in zijn meening een ambt van werkzaamheid en verknochtheid voor de inrichting waarvan hij de leiding op

zich nam. De luister van Gods huis lag hem aan 't hart, de kerkelijke plechtigheden begunstigde hij en woonde ze goedmoedelijk bij, de eeredienst deelde in zijn vrijgevigheid. Hij schaamde zich niet in de goddelijke diensten met de caritaat rond te gaan ten voordeele van zijn kerk. Geen enkele broederschap bestond er of hij was er lid van, o. m. van den Bond van het H. Hart, van de Sodaliteit van den H. Rozenkrans en van Venerabel.

Hij droeg de H. Maagd een bijzondere vereering toe en toonde het voornamelijk in zijn eerbied voor Sint Eeuwoutskapel. Daar rustte een genadebeeld der XVIIe eeuw van O. L. Vrouw van Bijstand, aan wie Turnhout haar redding dankte in 1789, in 1914 en 1940. Zijn dankbaarheid bleef onveranderd in geheel zijn levensloop.

Deze piëteitsvolle bedrijvigheid verwondert niet als wij weten hoe zijn christen leven roerde. Werkdadig geloovige, vast als de rots in zijn overtuiging, putte hij alle dagen in de goddelijke mysteriën het hemelsch voedsel dat zijn ziel opbeurde en al zijn daden doordeesemde. De H. Schriftuur en de Navolging Christi vormden zijn geliefkoosde lezingen. Meermaals volgde hij de gesloten retretten bij de Paters Jezuïeten te Drongen.

Een der hoofdpunten van het christen leven geldt het katholiek onderwijs. Als lid van het Comité der katholieke scholen en als schepen van onderwijs waakte hij over de goede richting, over het onderricht en den ijver der onderwijzers en gewaardigde zich meer dan eens de scholen te bezoeken.

Bewoog zich Mr L. Boone alzoo op christelijk terrein, hij offerde zich ook op aan de katholieke politiek. Zijn bezorgdheid ging naar het nationaal en plaatselijk belang. Geen windhaan die in de politiek zoekt wat vader Cats in zijn welgekend dichtje zegde : « om wille van het smeer likt de kat de kandeleer », maar tot voorbeeld van de staatkundigen, een dienaar, die voor de belangen van rijk en arm uitkwam.

In 1921, den 20 November, zond de conservatieve partij hem naar de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Daar vertegenwoordigde hij het arrondissement Turnhout naar den zin van wat G. Verspeyen schreef : « Notre noble parti n'est pas un parti fermé, un parti de caste ou de classe. Il est largement ouvert à tous ceux qui, riches ou pauvres, pe-

lits ou grands, ont au coeur l'amour de Dieu et l'amour des hommes. » Hij wilde zijn streek onbesmet van verderfelijke leerstelsels en bewegingen houden tot bloei van het kleine en groote Vaderland. Al zijn kiezers mochten bij hem te rade komen, en de kleinste niet het minst, om hun belangen bij den Staat te bepleiten. Mr L. Boone bracht er vier jaar door in toewijding van het land en van zijn arrondissement.

Volksgeliefd man bood men een plaats aan op de lijst der gemeenteverkiezingen in 1932. Hier bleef wederom goed te doen. Hij kon het aanbod niet weigeren. Gekozen, en den 5 Januari 1933 in dienst getreden, zetelde hij met eere op het stadhuis. De raad stelde hem aan tot schepen van onderwijs en schoone kunsten. Dat was zijn vak, zijn ideaal, waarin hij het grootste belang stelde. Zonder ruiten te breken, kweet hij zich dan ook treffelijk van zijn taak gedurende zes jaar. Wanneer hij aftrad met zijn collega, den heer A. Martens, ook nog een uiterst verdienstelijk schepen, brachten het gemeentebestuur en al de beambten der stad hun een welverdiende hulde. Burger van principen, kende hij geen persoonskwesties, stond alleen voor wat in de rechte lijn van de welvaart der stad liep, werkte mede aan de verwezentlijking van menig gezond initiatief en vervulde zijn ambt naar beste vermogens.

Z. M. de Koning Leopold III had ook zijn verdiensten erkend en beloonde zijn werkzaamheid in 1936 met hem op op te nemen als ridder in de Leopoldsorde.

MENSCHLIEVENDHEID.

Dit hoofdstuk kunnen wij samenvatten in twee woorden: goedheid en liefde. Is dat niet de bron waaruit de menschlievendheid opborrelt? Zij waren de twee factoren waarmee Mr L. Boone ijverde om zich belangloos aan de menselijke krankheden te offeren.

Goedheid ! Hij had zoowel die schoone woorden van P. van Tricht uit zijn conferentie over de insecten begrepen : « L'homme ne vaut que ce que vaut son coeur. Ce n'est point la rectitude des formes, la grâce et la beauté de la physionomie, qui fait l'homme grand et aimable ; ce n'est point la richesse, la force, le talent, le génie ; c'est la bonté qui le rap-

proche davantage de Dieu. » Die goedheid straalde door in zijn minzamen omgang, in zijn bedaard en gewogen spreken, in eenieder dienst te bewijzen, in aanstonds bereid te zijn om een goed werk te ondersteunen, in zich niet niet te schamen zijn hand te leggen in die van een arme en met hem te spreken.

Die goedheid kan eenvoudig philanthropie zijn en zoowel bij den vrijdenker als bij den christen voorkomen. Neen, zoo bleek het niet bij Mr L. Boone. Zijn goedheid werd verhoogd door de liefde, de goddelijke liefde. Hij was goed omdat hij den evennaaste beminde uit liefde tot God. Zijn gedachten gingen naar Sint Paulus die in den 1^{en} brief aan de Corinthiërs C.XIII zulk heerlijk tafereel over de liefde ophing : « Zoo ik de talen der menschen en der engelen spreek, maar geene liefde heb, ik ben als een klinkend metaal geworden of een klaterend bekken... De liefde is geduldig, is goedertieren, de liefde is niet naijverig, zij praalt niet, zij is niet opgeblazen, zij is niet eerzuchtig ; zij zoekt het hare niet, zij verbittert zich niet ; zij rekent het kwade niet toe ; zij verblijdt zich niet over de ongerechtigheid, maar verblijdt zich met de waarheid ; zij verdraagt alles, gelooft alles, hoopt alles, verduurt alles. »

Zoo oefende Mr Boone de menschlievendheid in alle omstandigheden. Drie aangelegenheden willen wij tot nadere oplichtering aanhalen : zijn bekommernis over de armen, de weezen, de gevangenen. In zijn omgang met de armen, wist hij hun altijd een goed wordeken toe te sturen en zijn eene hand moest niet weten wat zijn andere uitgaf. Om zijn rijkemanshart mogen zijn verdiensten zeker hooger geschat worden als zijn de pogingen moeilijker en lastiger, de opwerpingen uit de wereld en den rang veel grooter.

't Was een geheel andere wereld waarin hij zich moest vernederen. Zijn geste steeg tot een heldendaad omdat het licht van het geloof er over uitstraalde en hij de armen beminde om Christus, «pauperes in Christo.» Gelukkig dan ook hij, die acht geeft op den arme en ellendige ; ten dage des onheils zal de Heer hem redden (Ps. XII, 2).

De Weezen. Bij het ontstaan van een Liefdadigheidskring te Turnhout, werd in zijn midden « Weezentroost » gesticht door Mr L. Boone en werd hij er de voorzitter van. 't Was geen voorzitter op papier, alleen voor de eer, maar met de

daad. Hij bezorgde aan de weeskens veel genoegens, waaraan het kinderhart zoo gevoelig is. Hij, de gevierde advocaat, wederhield zich niet voor hen autoreisjes in te richten, hen te vergezellen en zich zeer bezorgd voor de kleinen te toonen. Daarom zeide zeer gepast de heer J. Crokaert in zijn lijkrede : « Meer dan eenig goed heeft hij aan onze dierbare weesmeisjes geschonken. Hij heeft hun op de eerste plaats geschonken wat ze meest behoeven : de warmte van een voelend vaderhart. Dat hart maakte hem vindingrijk om weer telkens die kleinen te laten deelen in de algemeene vreugde der kinderen bij de feestdagen die hun bijzonder lief zijn. Dat hert maakte hem sterk en onvermoeibaar, om, midden zware ambtsbezigheden en andere, misschien gewichtigere bekommernissen, toch nog te denken aan de nederige gevoelens, waarnaar ook een vreemd en verlaten kinderhart vraagt. »

Een derde werk, van zeker geen aangename onderneming, maar heerlijk en vruchtafwerpend, was de verzorging der vrijgestelde gevangenen en zedelijk verlaten kinderen van het arrondissement Turnhout. Wij laten hierover de heer Procureur Garemynck aan 't woord : « De gewezen veroordeelden, die maar al te dikwijls onbeholpen uit de gevangenis komen, die onschuldige kinderen, vrucht van ontaarde ouders, die hun heiligste plichten te kort komen, hadden het medelijden van onzen betreurden vriend opgewekt. Als lid en kassier van het beschermingscomité bekommerde hij zich een onderkomen voor hen te vinden. Hij steunde zoowel zedelijk als op moreel gebied. God alleen weet hoevele onder hen het aan Mr Boone te danken hebben dat ze de toekomst met betrouwen konden inzien. »

Al die werken geschiedden onbaatzuchtig en niet gelijk de officieele beschermingscomité's van Hoogstraten en Merksplas, die betaald worden, maar uit louter liefde om God en den mensch.

Nog andere werken van menschlievendheid zouden wij kunnen opsommen als b.v. de Commissie van den openbaren onderstand, het S^t.- Vincentiusgenootschap, het Werk van den akker en de schoone geste die hij deed tijdens den oorlog van 1940, wanneer de Paters Jezuïeten uit hun residentie door den Duitschen bezetter verjaagd werden, van hun te zijnent, niettegenstaande zijn talrijk huisgezin, een onder-

komen te verschaffen. Maar genoeg. Het te vorenstaande getuigt voldoende van de menschlievendheid, de goedheid en liefde die hij aan de beproefden dezer aarde betoonde. En 't geen zijn edelmoedige daden nog verhoogde, was dat hij zijn goede werken niet uitbazuinde, maar in stilte voltrok. Mr L. Boone ijverde niet voor de galerij opdat zijn naam bekend werd, doch alleenlijk uit liefde voor zijn evennaaste, uit liefde tot God.

SOCIABEL EN SOCIAAL.

Mr L. Boone deed eer aan zijn stand. Hij was een man der wereld zonder aan de wereld verslaafd te zijn. Ieder deftig persoon was bij hem welkom en ieder eerlijk werk verdiende zijn steun. Hij was geen besloten hofje in een besloten clubje en was getrouw aan het gezegde van Kardinaal Mercier . « Il ne faut pas que vous vous regardiez comme appartenant à un groupe, à une sorte de caste dans la société chrétienne. L'Eglise ne connaît point de caste ; l'Eglise ne fait acception de personne. L'Eglise veut du bien à toute l'humanité. »

Deze stelselmatige regel maakte hem vrij en liet hem uitgroeien tot een sympathieke figuur in het Turnhoutsch wereldje. Voorzitter van «Amicitia», voorzitter van «Orpheus», nuttige en aangename sociëteiten van deftige burgers, waarin door feesten en gemakelikheden de familiekring werd uitgebreid, wist Mr L. Boone er leven in te houden en deelde met eere in al hare uitspanningen. Blijmoedig ging hij door alle levenswederwaardigheden heen en paste in zijn loopbaan de woorden van den Psalmist toe : « Looft den Heer, gij allen zijn uitverkorenen ; brengt uw leven door in heilige vreugde en dankbaarheid. » (Ps. 114)

« Minzame taal maakt vele vrienden en zet vijanden neder „ en een aangename tong bij een braaf mensch is vruchtbaar. » (Ecclesiasticus VI, 5) Hoe werd deze spreuk van de H. Schrift bij den verdienstelijken advokaat bewaarheid ! Zoo levenslustig in het openbaar, vertoonde hij zich niet min gulhartig in gesloten kring. Hij hield van goed gezelschap en was zelf zeer aanhalend. Daar werd hij de animator van de vergadering, wist over alle ernstige zaken mede te praten en mengde gaarne een anecdote in de bespreking. Meer-

maals stond hij recht en zonder een papier uit te halen begon hij een heildronk voor de vuist, pittig van humor en treffend van aanpassing. Was het in het vlaamsch of in het fransch, hij uitlette zich schitterend in de beide landstalen, want als Belg bleef zijn voertaal vooreerst beschaafd Turnhoutsch en was het Fransch hem niet onbekend. Zijn spreekbeurt maakte altijd indruk op de aanwezigen.

Wat hij presteerde met zijn vrienden, verwezenlijkte hij immer in zijn huisgezin. Hij kwam voor als de eerlijke vader die zonnelijk bij zijn kinderen wist te verwekken die hem gaarne in hun midden zagen verschijnen. Door hem behoefden zij buitenhuis geen verzet te zoeken; hij wist het hun ruimschoots in de familie te bezorgen.

Sociabel man bleef de heer Boone niet tekort aan zijne sociale verplichtingen. Z. E. Kardinaal Mercier schreef in zijn «Oeuvre pastorale I, 102»: «La richesse est un bien. La réserve du capital est la source du progrès économique. Mais le capital entraine des devoirs sociaux.» Behoorend tot een welingezeten hoogburgerlijke familie, wist hij zich in zijn omgang bij het volk aan te passen. Bij hem voelde men niet de kloof die de klassen scheidt. Hij naderde tot de lagere klassen en offerde zijn persoon in hun leiding. Hij begreep dat de tijd voorbij was, wanneer de rijke bijzonder voldeed met een aalmoes te geven en daarna het volk zich weinig aan te trekken. Het uur was geslagen dat voor-aanstaanden en intellectueelen in de bres moesten springen om het volk te leiden. Zij hadden van God hun rijkdom, rang en verstand gekregen, niet voor hun eigen zelf, maar om er 'n deel van over hun minderbedeelde evenmenschen te laten uitstralen. De tijden vergden hun medewerking in de oplossing der maatschappelijke kwestie. Mr L. Boone wilde niet dat een volk verloren ging en z'n geweten beladen werd met een tekortkoming aan sociale verplichtingen. Hij bracht zijn steentje bij tot de hernieuwing van het maatschappelijk gebouw. Zoo zien wij hem deelnemen aan de sociale werken van Vakschool, Werk van den Akker, Werkmansgilde, Dodonaea, goedkoope woningen, verkiezingen, en menige andere die een sociaal doel nastreefden. Eerlijk was zijn inzicht. Het vooruitzicht van populariteit schakelde hij uit. Eenvoudige populariteit van plicht en geweten, zonder iets van zijn voornaamheid prijs te geven, bleef zijn eenige bezorgdheid.

Op zijn schrijftafel stond een plaatje met opschrift . « On n'a jamais fini de faire son devoir. » Zulks was het begrip dat hij zich eigen maakte in het vervullen van zijn verantwoordelijkheid tegenover de maatschappij. Hij werd dan ook een sympathiek figuur in de Turnhoutsche gemeenschap. Het volk achtte en beminde hem.

KULTUUR.

Mr L. Boone muntte uit door velerlei kennissen. Na vruchtbare studies aan het St.-Jozefcollege te Turnhout en de Hooogeschool van Leuven, bleef de geest van Kunst en Wetenschap hem bij. Van jongsaf was hij een lezer geweest en kon hij thuis een boekje los krijgen, 't moest van de eerste letter tot de laatste doorbladerd worden. De neiging tot de studie ontwikkelde hij vooral nadat hij zich te Turnhout als advocaat gevestigd had. Een bibliotheek werd gevormd. 't Golden natuurlijk eerst boeken over de rechtsgeleerdheid. Dan volgden stilaan de werken over zijn liefhebberijen, natuurlijke geschiedenis, plantenkunde, aardrijkskunde, kunst, geschiedenis, oudheidkunde en folklore. Al wat op de boekenmarkt verscheen over de Turnhoutsche en Kempische geschiedenis schafte hij zich ook aan. De zedenleer en letterkundige verhalen van psychologische strekking bleven niet ten achter. Zoo vormde hij na eenige jaren een kostelijke bibliotheek. Denk nu niet dat het eenvoudig boeken waren om op schabben te plaatsen ; neen, hij had ze gelezen, wist er den inhoud van te onthouden en te pas te brengen in zijn vak en gesprekken.

Zoo uitgerust volmaakte hij zijn kennissen door een tweeden factor van een intellectueel man, de reizen. Hij was overtuigd dat, wil men zijn kennissen vergrooten, niets er meer toe bijbrengt dan bezoeken af te leggen aan steden en gestichten waar kunst en wetenschap op den voorrang komen. Hij bezocht dan de bijzonderste steden en merkwaardigheden van Italië, Frankrijk en Holland, niet eenvoudig als toerist, maar vooral op zoek naar hetgeen zijn bijzonderheden hem meest aanbelangden, immer met het gedacht zijn kennissen te verrijken. Voor België en de Kempen toonde hij een voorliefde. Geen belangrijk hoekje van het Walenland, Vlaanderen en de Kempen, bleef hem onbekend.

Intusschentijd had Mr L. Boone zich met zijn geliefkoosde vakken bezig gehouden. Nog kind zijnde voelde hij zich getrokken tot de natuurlijke wetenschappen. Aan zijn vaderhuis stond een hoog torentje. Daar kroop de jongeling op en bestudeerde er met zijn schoolkameraad Van Laer, de sterren. Bloemen en planten waren zijn vrienden. De insecten ging hij met belangstelling na. Later kwam er de weerkunde bij en hield hij geregeld een maatstaf van het regenwater dat er gevallen was.

Met het doorloopen van bosschen en heiden in de nabijheid van het buitengoed zijner ouders op de Heizijde, kwam de jonge student op het gedacht aan oudheidkunde te doen. Opzoekingen naar lijkurnen van Romeinen en Gallo-Romeinen stonden aan de orde van den dag. Met zijn vrienden ging hij potten opgraven en silexen zoeken. Deze ijver kreeg een goed gevolg. Kanunnik Jansen zou een oudheidkundigen kring stichten. Mr L. Boone bood zich een der eersten aan om hem bij te staan. Tezamen met nog anderen, voltrokken zij hun droombeeld met het oprichten van « Taxandria » in 1902 en het te werk stellen in 1903. Bij het uitgroeien van den kring bleef Mr L. Boone een der ijverigste leden. Hij schreef zelfs in het tijdschrift en woonde regelmatig de vergaderingen bij. Van het eerste oogenblik af tot bestuurslid benoemd, werkte hij ijverig mede om met J. E. Jansen, J. Taeymans en J. Diercxens het geschied- en oudheidkundig Kempisch Museum in de Mermansstraat op te richten.

Zijn liefde voor de geschiedenis, de stad en de streek spoorde hem aan om Taxandria te beminnen. Hiermede waren ook de kunst, de heemkunde, de folklore verbonden. Deze vakken vielen bijzonder in zijn smaak. Gelijk wij gezien hebben wakkerde hij bij zijn kinderen de liefde tot de kunst aan. Buitenhuis wist hij de kunstenaars zijner stad te bevoordeelen, bezocht hun tentoonstellingen en kocht er menig schilderij aan. In de heemkunde en de folklore herkende Mr L. Boone zijn volk, de traditie, en legde zich toe op het verzamelen van al wat gezegden, gebruiken, overlevering aanging.

Doch zijn hoogste belangstelling trad bij hem naar voren bij het stichten van « Dodonaea », de maatschappij van planten en bloemen. Zijn goedheid en zijn christelijk oogpunt zetten hem ertoe aan. Zegde Mgr. Mercier niet : « Le

livre de la nature m'apprenait que Dieu est bon et que nous pouvions l'aimer. » Volksman, wilde hij zijn volk verheffen en bij de werkmenschen de liefde tot de natuur inplanten om hen edeler te maken en tot God te brengen. Immers een plant- en bloemenliefhebber wordt een schoon mensch en richt zijn oogen hooger dan de aarde. Onder zijn leiding kwamen tentoonstellingen en prijskampen tot stand, werden voordrachten gehouden, huizen versierd en uitstappen belegd naar de Floraliën te Gent, het Museum en park van Tervueren, serren van Laken, kasteelen en parken. Het Turnhoutsche volk heeft er heel wat bij gewonnen.

Hebben wij de hoofdbegrippen van dit intellectueel cultuurleven voor oogen gebracht, hoeveel zijtakken die daarmede verband houden, zouden wij trouwens nog kunnen opnoemen. Doch het aangehaalde volstaat om te bewijzen dat in de ziel van den heer Mr L. Boone een drang huisde naar het eeuwige schoone welk den mensch adelt en verheft.

OPGANG TOT EEN BETER LEVEN.

Zijn dood ! Neen, dat woord willen wij niet gebruiken. 't Klinkt te veel naar wereldschen zin. Die edele man, Mr L. Boone, is immers niet dood. Hij leeft voort in den hemel, hij leeft voort in zijn werken op de aarde, hij leeft voort in zijn kinderen, hij leeft voort in de gedachtenis zijner vrienden, hij is eenvoudig overgegaan tot een beter leven, waartoe het den Heer behaagd heeft hem te roepen. Zijn uur was geslagen, zijn loopbaan ten einde.

Als een koene strijder bleef hij tot den laatsten stond, niettegenstaande de ziekte hem reeds kwelde, op den post van plicht en werk. Den 15 Mei was hij met zijn familie tegenwoordig op het Stadsarchief bij de inhuldiging van het « Besloten Hofje » ; 's namiddags woonde hij buiten Turnhout nog een notarieel vereffening bij ; den 17 Mei pleitte hij op de rechtbank van eersten aanleg en den 18 Mei, wanneer de ziekte hem bedreigde met een noodlottige ontknopping, liet hij zich naar het gasthuis voeren voor de gevaarlijke operatie. In de volle kracht van zijn leven, te midden van zijn gewaardeerde bedrijvigheid, in christen gelatenheid, schonk hij zijn schoone ziel aan zijnen Schepper weder den 30 Mei 1944.

Talis vita, finis ita. Hij scheidde van al wat hem lief was, gelijk hij geleefd had, zacht, gelaten, christelijk. Wanneer de strijd uitbrak tusschen de geneeskunde en de ziekte, dat de wetenschap alles in 't werk stelde om de zege weg te kapen, dat liefdeengelen hem de beste zorgen toedroegen, bleef de zieke kalm op zijn lijdenssponde en betrouwde op de goddelijke Voorzienigheid. Wat God zou beslissen, was wel gedaan. Vol gemoedelijkheid tot zijn laatsten dag sprak hij nog, alreeds met een gebroken stemme, deze verheven woorden : « Ik offer mijn leven op voor het heil van de wereld, voor de uitbreiding van Christus' rijk, voor mijn vrouw en mijn duurzame kinderen, voor mijn moeder, mijn schoonmoeder, broeders en zusters en vóór al mijn vrienden. Maak, o mijn God, dat wij met 't hart vereenigd blijven en dat de banden die ons aaneenstrengelen nooit verbroken worden. Het leed zal groot zijn, maar Gij alleen, mijn God, weet wat U moet geven. Dat Uw wil geschiede en niet de mijne. Mijn God, ik bemin U uit naam van gansch de wereld.» Wie voelt daar niet in het leitmotief van geheel zijn leven !

Nog een andere trek weerspiegelt in zijn laatste stonden. Een goede week tevoren had de Koninklijke Geschied- en Oudheidkundige Kring « Taxandria » een kostelijk « Besloten Hofje » ingehuldigd waar Mr L. Boone bij aanwezig was. Zijn dochter had op een der luiken kunstrijk den Slag van Turnhout uitgebeeld met O. L. Vrouw der Sint Tceuwiskapel in de lucht, als beschermster der stad. De familie bracht hem daarvan een foto. Nu wilde hij dat dit beeld gestadig voor hem gehangen werd. 't Was een herinnering uit zijn laatste openbaar verschijnen, een werk van één zijner kinderen, een aandenken van zijn goede stad Turnhout, een afbeeldsel van de H. Maagd, die hij geheel zijn leven zoo vurig vereerd had. Dikwijls wierp hij er een oog op. Maria, de goede Moeder, bleef haar kind getrouw. Onder haar bescherming, op den vooravond van haar feestdag van O. L. Vrouw Middelaars, sloeg de stervende een laatsten blik op Maria's beeld, verzuchtte nog eens tot haar en de hemel ging open om zijn schoone ziel te ontvangen. Gesterkt door al de gerademiddelen van de H. Kerk verliet de ziel haar stoffelijk omhulsel en vloog tot bij den troon van God en Zijne Moeder. Mr L. Boone ging zijn leven voortzetten in de gelukza-

lige eeuwigheid. Zulk einde is een troost en een opbeuring voor hen die nu over hun geliefde weenen. De «Pax Christi», de vrede van Christus, had zich bij zijn lijdenssponde neergezet en met haar kracht en genade verliet hij het droevig tranendal der wereld.

Zijn plechtige uitvaart in S. -Pieterskerk te 10,30 u. bleek niet te zijn gelijk een andere. Wanneer het dikwijls meer uitwendige praal schijnt als inwendige droefheid en 't volk er verschijnt om zich te toonen, geschiedde het hier geheel anders. Er was oprechte deelneming. Men las op de gezichten der aanwezigen dat zij innig getroffen waren door dit onverwachte afsterven, dat zij een onherstelbaar verlies ondergingen en dat voortaan in vriendenkring, in maatschappijen, in de stad, een aanzienlijke leemte open stond. De meeste lijkredens waren dieper, ontdaan van ijdele, holklinkende woorden. De stilte was grooter in de kerk, het volk bad vuriger en bleef tot 't laatste in de mis. Zoo werd de goede mensch ten grave gedragen onder de belangstelling van geheel de Turnhoutsche bevolking.

Familie, Taxandria en vrienden zullen dan den groothartigen christen en weldoener moeten missen. Zal het daar bij blijven? Naar zijn voorbeeld en met hem oefenen wij de hoofdhoedanigheden uit van zijn levenswandel : Waarheid, Goedheid, Schoonheid, als een laatste werkdadige hulde aan zijn nagedachtenis. Bidden wij voor zijn ziel en zeggen wij met G. Gezelle uit zijn « Kerkhofbloemen » :

Beeld van liefde, beeld van goedheid
beeld van al dat edel is.
bloeit hij zoo in aller herten
en in elks geheugenis.

Neen, geen tijdstip, geen verjaren
van uw sterfdag mindert ooit
het geheugen van al 't weldoen
dat gij hebt rond u gestrooid.

Dank- en dierbaar zal hier blijven
uw gedacht, en waar gij zijt
zal de weerklank u verheugen
van uw naam gebenedijd.

Wij beloven 't en wij meenen 't
dat wij, ver van u voortaan,
zullen werken, leeren, bidden
en met u standvastig staan.

Tot dat eens een' dag van vrede, een'
dag van blijdschap God verleent,
die hetgeen Hij kwam te scheiden,
in Zijn goedheid weer vereent.

J. E. JANSEN.

Turnhout, 15 Augustus, O. L. Vrouw Hemelvaartdag, 1944.

Provinciaal Bouwmeester Juul Taeymans.

Met dankbaarheid en weemoed brengt Taxandria 'n laatste hulde aan zijn medestichter en werkzaam lid, Provinciaal Bouwmeester Juul Taeymans, den 15 Mei 1944 te Turnhout overleden. Wanneer de Kring in 1911 het Museum in de Mer-mansstraat oprichtte, maakte hij er, naar onze gegevens, de plannen van op. Getrouw tot aan den dood ontwierp hij nog twee maanden voor zijn afsterven een allerfraaist plan voor de eiken kast van het kunstig folkloristisch « Besloten Hofje », het juweel van het Museum.

Nooit deden wij te vergeefs beroep op zijne gekende dienstvaardigheid. Bij het aanleggen der grafische verzameling van de Stad Turnhout in 1936, wendden wij ons tot zijn uitmuntende ervarenheid in het teekenen en vroegen hem de oude galg der stad nabij Vosselaar in lijnen op 't papier te brengen. Wij gaven hem de noodige aanwijzingen getrokken uit de rentmeestersrekeningen van XVIe eeuw. Volgens deze oorspronkelijke bron schetste hij dan een beeld van de galg, dat een meesterwerk is als begrip en teekening. Wat zeggen nog van zijn andere uitbeeldingen, b. v. van den wonderschoonen toren der kerk van Wechelderzande en van de herstelling van het Turnhoutsch stadhuis in XVI-XVIIe eeuw-schen bouwtrant? Maar wat alles overtrof en zijn standaardwerk blijft zijn de plannen voor de herstelling van het XVIIe eeuw-sch kasteel te Turnhout, die hij ontwierp en mocht uitwerken op last van de Provincie, van 1912 tot 1921.

Deze hoogst verdienstelijke bouwmeester werd niet naar verdiensten beloond. 't Is begrijpelijk, wanneer men zijn karakter nagaat. J. Taeymans was een nederig, bezadigd, gepondereerd man, een man van de daad, geen holklinkende woordenzaaier, noch intrigant, noch vleier. De wereld wil gestreeld worden en dat kon hij niet. Hij was er te rechtschapen voor. Daarbij wanneer hij een plan had opgemaakt, moest het werk zorgvuldig uitgevoerd worden of hij deed het afbreken en herbeginnen, wat altijd niet in eenieders smaak viel. Hij dierf rechtuit zijn meening zeggen. Zulks strookte niet met de hedendaagsche kunstmatige opgeblazen mentaliteit.

En nochtans in het binnenste van dien uitwendigen stroc-

ven kunstenaar klopte een gouden hart dat breed openstond voor begeestering van het echte schoone, voor de dienstvaardigheid, voor de vriendschap, voor het medelijden. Hoe aangenaam was hij in intiem gezelschap ! Hoe smakelijk redeneerde hij dan, bij het rooken van een klein pijpje, over de kunst, de techniek, de geschiedenis, het landschap. Daar uitte hij zich gelijk hij oprecht was : een menschlievend burger, een geaard kunstenaar. Voeg daarbij nog zijn liefdevolle houding in den huiskring, zijn stipte volbrenging van kristelijke en burgerlijke verplichtingen en de streep is getrokken onder het beeld van een hoogst verdienstelijk bestuurslid van Taxandria.

Nu geven wij het woord aan den geachten heer S. van de Heyning, die lange jaren als beambte den heer J. Taeymans trouwvol ter zijde stond en dus wel bij machte is om over het werk van zijn meester te schrijven.

Julius Petrus Apolonius Taeymans werd geboren te Turnhout den 10 October 1872, deed zijn studies in het S^t. Jozefcollege aldaar, studeerde aan de Academie van Schoone Kunsten te Antwerpen, trad in den echt met mejufvrouw Maria Hellemans en volgde zijn vader op als provinciaal bouwmeester voor het Arrondissement Turnhout in het jaar 1903. Hij vervulde dit ambt tot in 1937, wanneer hij welverdiende rust nam. Als blijk zijner verdiensten werd hij Officier in de Kroonorde en liet het provinciaal bestuur hem toe den eertitel van zijn ambt te voeren. De dood trof hem den 15 Mei 1944.

Als bouwmeester was hij de goede stuurman en leider, tevens de voorzichtige bouwer. Gansch zijn leven was als een verheerlijking van den Vlaamschen Hergeboortestijl. Zijn kerken ontwierp hij meestal in Gotischen of Romaanschen stijl, zijn gemeentehuizen in Vlaamsche Renaissance, de scholen droegen den stempel van den bouwtrant in zwang op het tijdperk dat ze werden opgericht. Nochtans vertoonen al die werken zijn persoonlijkheid.

De meester was de bezadigde in zijn kunstuiting, geen « tafelspringer » of geen « achterblijver » in zijn architectuur. Hij liet zich leiden door het verleden. « Er is niets nieuws onder de zon » placht hij te zeggen, waarmede hij bedoelde : « laat ons zien en nagaan hoe onze voorgangers het deden en de dingen dan aanpassen aan onze hedendaag-

sche nooden en komfort ».

De heer Taeymans was tevens Briefwisselend lid van de Société Centrale d'Architecture de Belgique en ondervoorzitter van de Administratieve Commissie van de gevangenen te Turnhout en Merksplas.

Gedurende vele jaren was hij leeraar aan de Stedelijke Teekenschool te Turnhout en ook bestuurder dezer inrichting. Onder zijn beheer kende deze school een hoogen bloei, getuige hiervan het groot aantal leerlingen die van uit verschillende gemeenten de lessen kwamen volgen. De Bestuurder gaf, spijtig genoeg, zijn ontslag naar aanleiding van een geschil met het stadsbestuur. Zijn leerlingen betreurden zijn heengaan. Hij vertrok met de eer veel goed gedaan en het teekenonderwijs kunstiger te hebben opgevoerd ten bate der bevolking.

Om zijn werkzaamheid als bouwmeester te laten uitschijnen, sluiten wij dit artikel met een beknopte chronologische opgave van de gebouwen, die hij tijdens zijn loopbaan als provinciaal bouwmeester uitvoerde :

In 1903 : Turnhout, kerk H. Hart. — Beerse, kapel aan het gasthuis. — Poppel, Gemeentehuis.

1904 Vorst-Merlaar, kerktoeren. — Balen-Hulsen, kerkmeubelen. — Tongerlo, school. — Hulshout, school en woning.

1905 : Geel-Zammel, pastorijs. — Noorderwijk, pastorijs. — Balen-Wezel, pastorijs. — Balen-Wezel, kerk. — Arendonk, gemeentehuis. — Beerse, school.

1906 : Meerhout-centrum, school. — Balen-Neet centrum, gemeentehuis. — Geel-Oosterloo, pastorijs. — Vlimmeren, pastorijs. — Baarle-hertog Zondereigen, pastorijs. — Geel-Winkelomheide, pastorijs.

1907 : Merksplas, school. — Minderhout, school. — Herselt, school. — Rijkervorsel-Beerse, pastorijs. — Herselt-Blauwberg, pastorijs. — Oud-Turnhout, gemeentehuis. — Rijkervorsel, S. Jozefkerk. — Poederlee, kerk. — Ravels, kerk.

1908 : Turnhout, pastorijs H. Hart. — Moll, pastorijs.

1909 : Wechel-ter-zande, verandering pastorijs. — Gierle, veranderingen kerk. — Vosselaar, pastorijs. — Bouwel, gemeentehuis.

1910 : Westmeerbeek, pastorijs. — Olmen, pastorijs. — Oud-Turnhout, Schoonbroek, pastorijs. — Vorst, gemeentehuis.

- Retie, school.
- 1911 : Hersselt - Blauberg, school en woning. — Oevel, verandering pastorijs. — Hersselt, restauratie kerk. — Turnhout, herstelling Kasteel - Gerechtshof. (1911-1912).
- 1912 : Vlimmeren, school en woning. — Poederlee, gemeentehuis. — Poppel, school en woning.
- 1913 : Vosselaar, gemeentehuis. — Arendonk, kapel bij gasthuis. — Meerle, gemeentehuis.
- 1916 : Veerle, kerk.
- 1919 : Oud-Turnhout Oosthoven, nieuwe pastorijs.
- 1921 : Merksplas C., school.
- 1923 : Oud-Turnhout, school en woning. — Herenthals, restauratie aan de stadspoorten. — Meerle, school en woning — Turnhout, restauratie S. Theobalduskapel.
- 1924 : Desschel, school en woning.
- 1925 : Arendonk - Voorheide, school.
- 1929 : Moll-Sluys, vergrooting kerk.
- 1930 : Moll-Gompel, pastorijs.
- 1931 : Moll-Ginderbuiten, school. — Arendonk, school. — Geel-Steelen, kerktoeren. — Hoogstraten K. Boomstraat, nieuwe school. — Balen-Neet, nieuw gasthuis.
- 1932 : Desschel, nieuw gemeentehuis.
- 1936 : Geel-Holven, school en woning.

Intusschen tijd werkte de heer Taeymans nog aan veel andere kleine herstellingen ten laste van de provincie. Als privaats bouwmeester hechtte hij zijn naam aan den opbouw der kerk van O. L. Vrouw Middelaars (1929-1930), aan veranderingen en verschooningen in het klooster van het H. Graf. aan den opbouw van de Apostolickenschool op 't Stokt en bood hij zijn hulp aan zijn broeder Z. E. P. L. Taeymans in de oprichting van S. Jozefscollege in de Astridlaan. Al deze werken werden uitgevoerd te Turnhout. Volledig daarbij nog deze lijst met het opbouwen van privaatwoningen en de lezer zal zich een gedacht kunnen vormen van wat de heer J. Taeymans tijdens zijn loopbaan in Turnhout en de Kempen presteerde. Zulk een verdienstelijk bouwmeester is wat meer als vergetelheid waard. Taxandria houdt zijn nagedachtenis in hooge eere.

Baron du Four.

Wederom heeft de dood een der vooraanstaande leden van Taxandria ontrukkt. Hoogwelgeboren heer Frans Anna Louis Jozef Baron du Four, weduwenaar van Jonkvrouw Germaine du Bois d'Aische, echtgenoot van Jonkvrouw Germaine Herry, overleed godvruchtig te Turnhout den 7^{en} Januari 1945. Geboren den 5^{en} Juni 1871 studeerde hij aan de Middelbare School en S. Jozefscollege zijner stad, aan de Universiteit te Leuven, en bekwaamde zich als ingenieur in de nijverheid.

Een schoone toekomst stond hem te wachten. Zijn moeder Mevrouw A. Dufour-Dessauer was de groote papiernijverraars Brepols en Dierckx opgevolgd en had hun firma tot uitzonderlijken bloei gebracht. Na haar dood, in 1904, nam de zoon Frans de teugels van het bestuur in handen. In 1911 werd hij voorzitter van de naanlooze maatschappij Etablissements Brepols. Verstandig en werkzaam breidde hij de zaak zeer breed uit. Het drukken van boeken besloeg een belangrijke plaats in de ontwikkeling, zoo voornaam dat Z. H. Paus Pius X in 1905 gewaardigde de firma als Pontificale uitgeverij te erkennen. De gebouwen werden weldra te klein. Men kocht aanpalende gronden aan, richtte nieuwe werkhuizen op, vooral in 1913 en 1930 ; een oprechte papiercity verrees van de Papenstraat tot aan de Lindekens. Handel en nijverheid stegen van jaar tot jaar zoo in het binnen als in het buitenland. Dit was het werk van Baron du Four. Stond zijn zakelijke bedrijvigheid hoog, als kristelijk patroon metter daad leefde hij de sociale begrippen na en verwaarloosde geenszins den zedelijken toestand van zijn ondergeschikten. Van jaar tot jaar begreep zijn werkvolk beter zijn inzichten, waardeerde hem meer en meer en omringde hem tot op het laatste uur met den hoogsten eerbied. Zijn naam stond zoo eervol bij handelaar en nijveraar aangeschreven dat zij hem tot voorzitter van de handel en nijverheid kamer van het arrondissement verkozen.

Te midden van die ingewikkelde stoffelijke bezigheden, toonde zich Baron du Four als een sociaal, intellectueel, godsdienstig fair burger in 't Turnhoutsch wereldje. In de hooge burgerij staande, als een gentleman voorkomend, wist hij zich aan te passen aan de noodwendigheden van den so-

cialen omgang. Zonder hoovaardige aanstootelijkheid, zonder gemaakte hoogsprekerij, en ook zonder overvloedige familiariteit, nam hij gemoedelijk deel aan den handel en wandel van zijn medeburgers.

Intellectueel, doordiepte hij de wetenschappen van al wat zijn bedrijf aanging. Daarna ging zijn belangstelling naar de geschiedenis en de kunst. De algemeene zoowel als de Vaderlandsche en Turnhoutsch-Kempische geschiedenis vonden in hem een ernstigen navorscher. Wij ontvingen van zijn opsporingen een wel ineengezet boekje over Retie, de plaats van zijn zomerverblijf, welk van grondige kennis der geschiedenis getuigde. Op zijn kasteel aldaar had hij een merkwaardige verzameling aangelegd van kunstvoorwerpen en oudheden, waar menig pereltje in te vinden was. Zijn kennis en goede smaak lagen er in verscholen.

Godsdienstig toonde zich Baron du Four een voorbeeld in het parochieleven. 't Bleek geen oppervlakkig Christen, maar een diep overtuigd pratikeerder. Lid van de voornaamste broederschappen van het H. Sacrament en van O. L. Vrouw, vervulde hij zijn godsdienstige verplichtingen nauwkeurig in het bijwonen der H. Mis, in het ontvangen der H. Communie. Zijn laatste oogenblikken verliepen dan ook slichtend. Wanneer zijn naastbestaanden rond zijn sterfbed geschaard knielden en hun weesgegroeitje prevelden, richtte hij eensklaps het hoofd op en zei stil : neen, neen, dat niet, de missel, de gebeden der stervenden. 't Was onder het lezen van die heerlijke uitboezemingen van onze Moeder de H. Kerk dat zijne schoone ziel haar aardsch omhulsel ontvloog.

Heeft het voorgaande meer betrek op het privaat leven van Baron du Four, zijn openbaar leven is niet minder ingrijpend. Turnhout had behoefte aan bekwame belanglooze leiders. De veelzijdige hoedanigheden van het hoofd der Etablissements Brepols sprongen in het oog der kiezers. Hij kwam op het stadhuis, in den Senaat, en regeerde weldra als burgemeester de belangen zijner geboortestad.

Moeilijke tijden braken aan. Duitschland had België overvallen, den 4 Oogst 1914. De vijand trok den 8 October Turnhout binnen. Een groot man stond als burgemeester aan het hoofd der stad. De heer V. van Hal onderging de geweldenarijen van den overweldiger. Zijn weinig schitteren-

de gezondheid werd er door geschokt. Men raadde den wijzen burgervader aan om naar Holland uit te wijken. Schepenen J^r du Four werd in zijn plaats aangesteld als dienstdoende burgemeester. Een kranig bestuurder volgde het voortreffelijk hoofd der stad op. Weldra toonde de eerste magistraat hoe waardig hij was van de plaats waar men hem had aangesteld. Onverschrokken, koelbloedig, gerechtigd, ging hij zijn gang en boog geenszins het hoofd voor den immer bedreigenden vijand. Wanneer de Duitschers hem wilden dwingen de lijst in te dienen van degenen die zij van zijn waren te ontvoeren, antwoordde hij kordaat : neen dat nooit. De Wn. Burgemeester had zich tot regel gesteld : toe te geven al wat de indringers volgens het Volkenrecht en het Haagsch verdrag mochten eischen, maar geen vinger meer. Hij bleef onverschillig voor hun gewone brutale bedreigingen. Hij dierf zelfs den 30 Juni 1918 de plechtige intronjing van het H. Hart in de stad bijwonen en in tegenwoordigheid van Z. E. Kardinaal Mercier gansch de bevolking aan Jezus goddelijk Hart toewijden.

De oorlog eindigde den 11 November 1918 met de nederlaag der Duitschers. De hooggeprezen heer V. van Hal was in de laatste dagen den 13 Mei 1918 te Teteringen bij Breda gestorven. Wanneer het land vrij kwam bekrachtigde een koninklijk besluit van 4 Februari 1919 de definitieve benoeming van J^r du Four als burgermeester van Turnhout. Nu kon hij voor goed ongehinderd de belangen der gemeente verzorgen. 't Werden schoone tijden. De stad floreerde. Rechtvaardig, stipt, belangloos nam hij het welzijn zijner onderdanen ter harte. Geen gewichtig standpunt liet hem onverschillig. Zooals hij zich toonde in zijn nijverheidszaak trad hij op in het bestuur van de volksgemeenschap. Veel goeds kwam er tot stand. Om maar een daad te vermelden, verwijzen wij naar de onvergetelijke feestelijkheden van het jubeljaar der Belgische Onafhankelijkheid in 1930. De Burgermeester stelde voor als een blijvende gedachtenis van het roemwaardig jaar het stadsmuseum Taxandria te vergrooten. Met hem stemde het schepencollege eene som van 127.000 fr. voor de uitbreiding.

Zoo verging het bestuur van Burgemeester Baron du Four in een afwisseling van gewichtige daden tot dat hij het uur gekomen achtte de teugels van het bewind aan jongere han-

den over te laten. De hooggeachte eerste schepen, de Heer A. van Hoeck, volksvertegenwoordiger, volgde hem in 1933 op.

De eerste overheden van Kerk en Land beloonden hem voor zijn stichtende bedrijvigheid en schonken de volgende onderscheidingen : Commandeur van de Leopoldsorde en van de Orde van Sint Gregorius de Groote, het Burgerlijk Kruis van Eerste Klas, de Engelsche oorlogsmedaille met eervolle vermelding bij het leger, de herinneringsmedaille van den oorlog 1914-1918 enz. Den 4 Mei 1911 werd de heer Dufour in den adel opgenomen en den 8 October 1929 verkreeg hij den titel van Baron. Zijn leuze luidt : *Melius esse quam videre* : het is beter het te zijn dan te schijnen.

De Voorzienigheid heeft nu die prachtfiguur voor altijd van ons verwijderd. 't Is een heerlijke brok Turnhoutsche geschiedenis die verdwijnt. Met gelatenheid onderwerpen wij ons aan Gods eeuwige raadsbestuiten. Doch onze bewondering en dankbaarheid blijven den vooraanstaanden overledene getrouw. Gelijk zijn naam met eere geheet is aan een der diep-inslaardeste tijdvakken van de stad Turnhout, staat hij met gouden letteren in de Annalen van Taxandria geprent. Nooit zal de Koninklijke Geschied- en Oudheidkundige Kring der Antwerpsche Kempen zijn hoogbegaafd lid en gemoedelijken weldoener vergeten.

Dokter in de rechten Jozef Ceulemans.

Taxandria betreurt wederom het afsterven van een ijverig bestuurslid. De heer Jozef Isidoor Anna Maria Jacobus Ceulemans, echtgenoot van Mevrouw Myriam de Vicq de Cumplich, vond den dood in een auto-ongeval nabij Mechelen den 25 Januari 1945. Geboren te Turnhout den 7 Juni 1907 studeerde hij opvolgens aan S. Jozefcollege aldaar, de Hoogeschool van Leuven, en bekwam de diplomata van advocaat en kandidaat notaris.

Edelmoedig karakter, idealistisch getint, wierp hij zich in het leven om goed te doen en nuttig te wezen. Na kleine aangelegenheden stelde zich een breed veld open in den oorlog van 1940. Met moed vloog hij ten strijde voor het Vaderland. Zijn gedrag was zoo schitterend, dat de legeroversten hem vereerden met vermeldingen aan de dagorde van het

Regiment 1° Gidsen. België leed daarna aan een zwaardruk-kende Duitsche bezetting. De gloeiende vaderlandsliefde van den heer Ceulemans was daarom niet uitgedoofd. In den weerstand bevorderd tot kommandant van het geheim leger, was die post voor hem geen ijdele titel. Hij bleef niet bij de pakken zitten, maar toonde zich werkelijk verdienstelijk en pleegde menig vrome daad. Het verbaasde dan ook niemand dat na de bevrijding de overheid hem als rechtsgeleerde tot substituut krijgsauditeur bij den arrondissements krijgs-raad te Turnhout benoemde.

Intusschentijd werkte hij met ijver als kandidaat notaris in de notariele studie van zijn hooggeachten vader met de hoop hem eens te mogen opvolgen. Een schoone toekomst in 't verschiet ! Deze taak maakte zijn eenige bekommernis niet uit. Hij bleef op sociaal gebied geenszins ten achter, zoo min als op 't liefdadigheidsterrein, waar als lid van S^t. Vincentiusgenootschap de armen zijn warme toegenegenheid verkregen. Intellectueel aangelegd voelde hij veel voor geschiedkundige navorschingen, werd bestuurslid van den Koninklijken Geschied- en Oudheidkundigen Kring Taxandria en stelde veel belang in de werking van deze Kempische maatschappij. Hij schreef eene sociaal-geschiedkundige studie over de Spaansche Inquisitie, welke van diepe kennis-en ernstige navorschingen getuigt.

Die schoon begonnen loopbaan is nu als een pas ontloken roos gebroken. Gelukkiglijk heeft de diepbetreurde afgestorvene op korten tijd een welgevuld leven gesleten, zooals het boek der Wijsheid zegt : *Consummatus in brevi explevit tempora multa*. Hij zal niet met ledige handen voor den eeuwigen Rechter verschenen zijn. Vriend van God, was hij ook vriend der menschen. Zijn edel en vroom karakter maakte hem bemind en geacht door eenieder die hem naderde. Geen hoogspreker noch opdringer, kwam hij in de samenleving meer voor als een zacht, nederig, sympathiseerend persoon, wiens zedelijke bevalligheid een innemenden indruk naliet.

Zulk verdienstvol leven betreuren wij meer dan een ander maar het blijft steeds een troost, een balsem op de wonde, voor allen die hem eens beminden. Taxandria zal zijn nagedachtenis immer in eere behouden.

E. H. Frans J. H. Crols.

Rector der Zusters Apostelinen te Antwerpen, geboren te Turnhout den 2 September 1882, gestorven te Antwerpen den 27 December 1944.

Lid van Taxandria deed de E. H. Crols den Koninklijken Kempischen Kring eer aan door zijn litterair werk. Hij was de schrijver van zijn gemoed. In causeries, radiotoespraken, tijdschriften (De Lelie), schriften over zedelijke vrouwelijke aangelegenheden, wist hij, zonder hooge litteraire vlucht of diepe filosofie, zijn lezeressen te boeien en treffende lectuur te verschaffen. Zijn naam dient bewaard te blijven.

Z. E. H. Leo M. H. Senden.

Pastoor-Deken te Hoogstraten sedert 1 Juli 1936, geboren te Turnhout den 11 Juli 1828, overleden in het Concentratiekamp van Elrick (Weimar) na 8 maanden gevangenschap den 17 December 1944.

Alhoewel hij geen lid was van Taxandria, brengen wij nochtans hulde aan zijn vaderlandsliefde, waarvoor de jonge Deken zijn leven ten beste gaf. Een tweede reden om zijn naam te verewigen is de wetenschappelijke schat, waarmee hij het Land verrijkte. Vooral zijn schriften over de natuurwetenschap, die hij zoo kundig wist te vulgariseeren, blijven hem eer en hoogachting verwerven.

J. E. J.

De Familie van J.-K. HUYSMANS te Turnhout.

Uit enkele nota's in het bekerde en belangwekkende boek van Gustave Vanwelkenhuyzen, « J.-K. Huysmans et la Belgique » (1), weten we dat de beroemde Fransche schrijver en bekeerling Joris-Karel Huysmans, eigenlijk Charles-Maria-Georges Huysmans, te Turnhout drie lantes had : Augusta, Katho, en Micko Huysmans. We hebben getracht eenige bijzonderheden aan de weet te komen nopens de Turnhout-sche familie van dezen beroemden auteur, welke door de Belgische letterkundigen uit de generatie van « La jeune Belgique » als een der hunnen werd beschouwd. Trouwens, de belangstelling voor J.-K. Huysmans en zijn werk werd vóór een paar jaren te onzent heropgeweekt door de interessante verhandeling van Herman Bossier, « Geschiedenis van een Romanfiguur » (2).

Vooreerst een woord over J.-K. Huysmans en zijn afstamming. Charles-Marie-Georges Huysmans, zoon van « Victor-Godefroy-Jean Huysmans, dessinateur, demeurant rue Suger, 11, (Paris)... et de Elisabeth-Malvina Badin, son épouse », werd geboren te Parijs op 6 Februari 1848. Hij overleed te Parijs in zijn woning van de « rue Saint-Placide, 31 » op 13 Mei 1907. In de negentiger jaren bekeerde zich deze schrijver van de naturalistische school en oud-leerling van Emile Zola, tot het geloof zijner vaderen. Het moeizame, tortueuse proces van zijn bekeering verhaalt hij, op de hem eigen meesterlijke wijze, in een uiterst verfijnde taal en een zelden geëvenaarden woordenrijkdom, in zijn merkwaardig boek « En route » (1895). Verder gelden als zijn voornaamste letterkundige gewrochten : « Arebours » (1884), « Là-bas » (1891). « La Cathédrale » (1898), « Sainte Lydwine de Schiedam » (1901) « De Tout » (1902), « L'Oblat » (1903), « Les foules de Lourdes » (1905). Over J.-K. Huysmans en zijn werk werd heel wat geschreven. Belangstellenden verwijzen we in het bijzonder naar de reeds vermelde studie van Gustave Van Welkenhuyzen en naar de verhandelingen van L. Deffouz, L. Descaves en den bekenden Parijzer advocaat Maurice Garçon (3).

De vader van J.-K. Huysmans, nl. Gotfried Huysmans,

werd geboren te Breda en stierf te Parijs, wanneer Joris-Karl nauwelijks acht jaar oud was. Hij stamde uit een familie van acht kinderen, waaronder twee jongens, Constant en Gottfried, en zes meisjes : Katho, Micko, Augusta (gehuwd), Mathilde (gehuwd), Virginie en Oda. Tusschen den oudsten jongen, Constant en het jongste meisje, Oda, was een verschil in leeftijd van zoowat twintig jaar. De ouders van Gottfried, en van Katho, Micko en Augusta, waren : **Jacobus-Carolus Huysmans** en **Maria-Elisabeth Beens**, een notarisdochter van Breda (4). Deze woonden in 1856 te Ginniken. **Jacobus-Carolus Huysmans** was bestuurder geweest van de militaire academie te Breda. Op lateren leeftijd blind geworden, werd hij in zijn ambt opgevolgd door zijn zoon **Constant Huysmans**, welke er tevens het ambt van teekenleeraar waarnaam. Deze Constant Huysmans vestigde zich later te Tilburg.

Gottfried Huysmans, vader van Joris-Karl, had zich te Parijs gevestigd, alwaar hij eenigszins naam heeft gemaakt als schilder en lithograaf. Zelfs zou hij de techniek van den kleurensteendruk geperfectionneerd en « *La journée d'un Chrétien* » (1852-1853) op merkwaardige wijze verlucht hebben (5).

Onder de verdere voorouders van J.-K. Huysmans zouden nog moeten vermeld worden : **Kornelis Huysmans**, bijgenaamd **Huysmans** van Mechelen, landschap- en zeeschilder, leerling van Gaspard de Wit en van Jacob van Artois, geboren te Antwerpen op 2 April 1648 en overleden te Mechelen op 1 Juni 1727 ; **Jan-Baptist Huysmans**, broeder van den voorgaanden, insgelijks een voornaam schilder, geboren te Antwerpen op 6 October 1654 ; en **Jacob Huysmans**, historie- en portretschilder, leerling van Willem Bakereel, geboren te Antwerpen in 1656 en overleden te Londen in 1699.

Ziehier nu een en ander over de familie van J.-K. Huysmans te Turnhout.

Augusta-Maria-Antonia Huysmans, gemeenzaam **Gusta** genoemd, werd geboren te Breda op 3 September 1820. Wanneer ze zich te Turnhout kwam vestigen konden we niet met zekerheid uitmaken. Zeker is het dat ze als jonge dochter alhier haar intrek nam bij een gehuwde tante, wier echtgenoot, een zekere Delaet, goudsmid was en in de Otterstraat een juwelierszaak uitbaatte. Op 27 October 1856 trad ze in

het huwelijk met **Adrianus-Carolus Oomen**, in de wandeling « **Janus Oomen** », koperslager van beroep. Deze laatste werd geboren te Breda op 12 Maart 1821 als zoon van **Jacobus Oomen**, hovenier, en van **Cornelia de Wilde** overleden te Breda op 29 Januari 1837. Als getuigen bij het huwelijk **Adrianus Oomen-Augusta Huysmans** traden op : **Hipolitus-Carôlus Dechaffoy**, notaris, oud 50 j., **Petrus-Josephus Huybrechts**, winkelier, oud 35 j., **Petrus-Josephus Prinsen**, koopman, oud 43 j., en **Fredericus-Augustinus Van Pelt**, particulier, oud 32 j. Deze getuigen waren geen familie van bruidegom of bruid ; ze waren dus wellicht vrienden of kennissen van **Adrianus Oomen** of van de pleegouders van **Augusta Huysmans**.

Adrianus-Carolus Oomen vestigde zich op 14 Juli 1851 te Turnhout, komende van Breda. **Augusta Huysmans**, echtgenoot Oomen, komt te Turnhout eerst voor bij de jaartelling van 31 December 1856, het jaar van haar huwelijk dus. Het echtpaar Oomen-Huysmans woonde in de Otterstraat, nr. 633, tot op 17 Maart 1867, datum waarop ze verhuisden naar de Patersstraat, nr. 255 (6). Het is aldaar dat **Augusta Huysmans** op 29 Augustus 1893 te 11 u. voormiddag overleden is. Als ongeveer bij dit overlijden staat vermeld : **Henricus Van den plas**, bouwmeester, kennis van den overledene. **Adrianus Oomen**, toen « rentenier », overleed op 3 October 1899 in de Leopoldstraat. Na het overlijden van zijn eerste vrouw was hij hertrouwd met **Maria-Francisca Pouillon**, in 1894.

De echtelingen Oomen-Huysmans hadden geen kinderen. Dit punt hebben we nauwkeurig onderzocht, omdat **Gustave Van Welkenhuyzen** op blz. 45 van zijn hoogervermelde studie ten onrechte beweert : « De ces trois tantes qui habitaient Turnhout, une seule, **Augusta**, était mariée et eut un fils dont il est question dans la lettre à **Eekhoud**. » Van Welkenhuyzen steunt daarbij op het volgende : In 1883 had **Georges Eekhoud** aan **J.-K. Huysmans** een exemplaar toegestuurd van zijn roman « **Kees Doorik** », waarvan de actie verloopt in de Kempen. **Huysmans** schreef hem bij die gelegenheid : « Ayant moi-même un peu séjourné dans ce coin hollando-belge, alors que j'allais voir un cousin qui habite à Turnhout et un oncle qui demeure à Tilburg, j'ai pu savourer avec plus de plaisir encore l'odeur si véhémement et

si rude de votre livre. » (7). Ofwel bedoelde Huysmans hiermede zijn aangetrouwden oom, Adriaan Oomen en vond hij het korter te zeggen « cousin » dan wel « oncle par alliance » ofwel heeft hij hier het woord « cousin » gebruikt in de beteekenis van « familielid-verwante », een beteekenis die het woord in het Fransch inderdaad heeft.

Ten andere, op het bidprentje van Augusta Huysmans komt volgenden tekst voor : « Beminde Echtgenoot en Zuster, ik smeeek U door Jesus-Christus onzen Heer, en door de liefde van den H. Geest, dat gij mij zoudet bijstaan door de gebeden die gij aan God voor mij zult opdragen. Rom. XV. 33. » Er is dus geen spraak van een zoon op het oogenblik van haar overlijden en we konden ook nergens vinden dat dat in het gezin Oomen-Huysmans een kind zou geboren of overleden zijn.

Op dit bidprentje komt ook nog een andere bijzonderheid voor. Het vangt aldus aan :

†
Ter zaliger Gedachtenis
van vrouwe
AUGUSTA MARIA ANTONIA HUIJSMANS
Echtgenoot van den Heer
Adrianus Carolus Oömen

Lid der Congregatie van O. L. Vrouw
geboren te Breda den 3 September 1820,
godvruchtig overleden te Turnhout den 29 Augustus 1893,
versterkt door de genademiddelen van onze
Moeder de H. Kerk.

De naam Huysmans staat hier dus vermeld : **Huijsmans**, met een ij. Léon Deffoux schrijft in een voetnota op blz. 19 van zijn studie : « J.-K. Huysmans sous divers aspects » « Les actes officiels orthographient ce nom sans tréma sur l'y. L'écrivain signalait le plus souvent G. Huijsmans, comme ci-dessus. Il réservait à la littérature ce « Joris-Karl » qui rappelle ses origines hollandaises. » (8). Dit laat vermoeden dat de schrijfwijze « Huijsmans » in de familie gebruikelijk was. Alhoewel zelf Nederlandsch-onkundig, was J.-K. Huysmans zeer fier op zijn Nederlandsche afkomst. Hij schrijft ergens : « Il me reste le vieil Hollandais sous le névrotique Parisien, » en elders nog noemt hij zich zelf : « Un Hollandais putréfié de parisianisme. »

Komen we nu tot de beide ongehuwde zusters van Augusta: Katho en Micko Huysmans. Deze hebben zich terzelfdertijd te Turnhout gevestigd.

Catherina-Augusta-Maria Huysmans, gemeenzaam genoemd Katho, met klemtoon op de o, werd geboren te Breda op 10 April 1814. Ze staat ingeschreven te Turnhout 5 Maart 1872, komende van Ginniken en Bavel, en nam haar intrek bij haar zuster Augusta Oomen-Huysmans. Nergens vinden we ze vermeld als gehuisvest op het begijnhof, alhoewel het zeker is dat ze er bij haar zuster Micko gewoond heeft. Het is ook in de Patersstraat, ten huize Oomen-Huysmans, dat ze op 27 Maart 1888 « wegens ouderdom » overleden is.

Maria-Jacoba-Elisabeth-Catherina Huysmans, gemeenzaam genoemd Micko, met klemtoon op de i, werd geboren te Breda op 22 Mei 1818. Van bij haar inschrijving te Turnhout, op 5 Maart 1872, komende van Rotterdam, staat ze vermeld als « particuliere ». Ze nam aanvankelijk haar intrek op het Begijnhof, in het huis nr. 656, bij Mevrouw Weduwe Engels-Naerhuyzen, Maria-Elisabeth, particuliere (9). Op 18 December 1872 vestigde ze zich op de Botermarkt, huis nr. 551, verhuisde weer naar het Begijnhof op 3 Augustus 1874 en woonde er in het huis nr. 698 bij Mejuffrouw Elisabeth-Joanna-Cornelia Janssens (10). In dit huis stierf Micko op 30 October 1887, te 9 u. voormiddag, aan een hartziekte.

Micko Huysmans was zeer klein van gestalte. Huysmans moet eens verteld hebben dat hij, bij een bezoek op het Begijnhof te Turnhout, zijn tante Micko eenvoudig op zijn schoot had genomen om gemakkelijker met haar te praten.

Al onze zegslieden, welke de gezusters Huysmans eenigszins gekend hebben, verzekeren ons dat het zeer « brave, godvruchtige, stille menschjes » waren. Het doodsbeeldeken van Augusta vermeldt dat ze lid was van de congregatie van O. L. Vrouw en geeft dus ook een aanwijzing in dien zin.

Over het bezoek, of de bezoeken, van J.-K. Huysmans bij zijn tantes te Turnhout, konden we geen bijzonderheden vernemen. Wel hebben Micko of Katho soms eens gewag gemaakt van een neef uit Parijs, « een soort athëist » waar ze denkelijk liefst over zwegen. Het staat vast dat J.-K. Huysmans een bezoek gebracht heeft te Turnhout in Augustus 1876, toen hij enkele weken te Brussel verloofde wegens de

uitgave van zijn eersten roman « *Marthe. Histoire d'une fille.* », welke aldaar bij Félix Callewaert gedrukt werd. We kunnen ons indenken dat de Huysmans van 1876 niet in de gewenschte gemoedsgesteldheid verkeerde om met zijn devote lantjes « *còn affettò* » op te schieten. Een zinnetje in zijn « *Carnet d'un voyageur à Bruxelles* » (1876), waar hij Brussel afschildert als « *la terre promise des bières fortes et des filles, le Chanaan des priapées et des saouleries* », teekent duidelijk zijn geestesrichting op dít tijdstip. Nochtans moeten zijn vrome tantes in het stille begijnhofmilieu een diepen indruk op hem hebben gemaakt. In « *En route* » spreekt hij « *de cousines, de tantes, entrevues dans des parloirs* » (de couvent) (11).

Jaren na den dood van de brave gezusters Huysmans, vond de stem van het vrome gemoed zijner vaderen weerklink in het hart van Joris-Karl, dit zelfde vrome gemoed dat hem zeker moet hebben getroffen bij zijn tantes. En, wie weet, misschien waren het de gebeden van die godvruchtige oude lantjes te Turnhout welke voor den geriaten schrijver de genade hebben verworven die hem ertoe gebracht heeft, op 21 Maart 1901, aan het altaar van de abdijkerk te Ligugé, deze oblatie-formule uit te spreken : « *Ego, frater Huysmans (Georgius-Joannes) me offero Deo Omnipotenti, beatæ Mariæ Virgini et sancto Patri Benedicto, pro monasterio Sancti Martini de Logogiacò et promitto còversionem mòrum meorum ad mentem regulæ Sancti Patris Benedicti, juxta statuta Oblatorum, coram Deo et omnibus Sanctis.* » (12).

A. CLAES.

NOTA'S

- (1) Paris — *Mercur de France*, 1935.
- (2) Brussel — *De lage Landen*, 1942.
- (3) Léon Deffoux — *J.-K. Huysmans sous divers aspects*. Paris, *Mercur de France*. — Lucien Descaves — *Les dernières années de*

J.-K. Huysmans. Paris Albin Michel: — Maurice Garçon — Huysmans inconnu. Paris, Albin Michel.

(4) Dochter van Eduardus, Leander, Augustinus Beens, koninklijken notaris ter residentie Breda.

(5) Van Welkenhuyzen — Op. cit. Blz. 40 en passim:

(6) Dit huis draagt thans het nr. 12 en is bewoond door Mr. L. Stroobant-Boenders.

(7) Van Welkenhuyzen — Op. cit. blz. 44:

(8) Zie ook Van Welkenhuyzen — Op. cit. blz. 42.

(9) Geboren te Lummen op 17 Februari 1812.

(10) Deze Juffrouw Elisabeth, J. C., Janssens, geboren te Waelwyck op 15 October 1803 en overleden op het Begijnhof te Turnhout op 8 Januari 1892, was de grootmoeder van Mejuffrouw Marie-Wilhelmina-Antonia Janssens, geboren te Schuelen op 9 September 1867, welke thans nog op het Begijnhof woont en die ons veel bijzonderheden wist te vertellen welke in dit artikel verwerkt zijn. In haar jeugd heeft ze de gezusters Huysmans gekend ter gelegenheid van bezoeken aan haar grootmoeder. We danken hier Mejuffrouw Marie Janssens om de vriendelijke bereidwilligheid waarmee ze ons heeft willen inlichten en wenschen haar dat ze nog lange jaren haar merkwaardig geheugen moge bewaren !

(11) Van Welkenhuyzen — Op. cit. blz. 44.

(12) Maurice Garçon — Huysmans inconnu. blz. 87.

Een Kempisch Kunstenaar.

Onder dit opschrift schuilt de naam van eenen eenvoudigen smederszoon uit een eenzaam dorp onzer geliefde Kempenstreek. Deze is «EDUARD VOSTERS» van ARENDONK, ter plaatse bijna uitsluitend gekend, en op zijn Arendonksch gezegd « EDUARD VAN DE SMET », of « DE SMET VAN 'T BEGIJNHOF ».

Zijn vader Theodoor Vosters, geboren in 1821, stamt af van eene smedersfamilie uit Bladel (Holland).

Twee zonen dier familie, Wouter en Willem woonden te Arendonk. Wouter, de vader van Theodoor, huwde met Catharina Jacobs uit Gierle. Willem huwde ter plaatse met Adriana Beirens. Beiden oefenden hier den smedersstiel uit. Zij zijn de stamouders der talrijke familiën Vosters.

Zoon van Theodoor Vosters, een dorpsche hoefsmid, en van Maria Elisabeth Hoskens van Retie, werd Eduard te Arendonk geboren, den 3^{en} Juli 1863. Zijne moeder sterft, nog jong zijnde, zoodat Eduard het eenige kind is, uit dezen echt gesproten.

Theodoor Vosters huwde in tweede huwelijk met Catharina Claes uit Retie, waarbij hij nog vijf kinderen teelde : twee zonen Petrus en Victor, en drie dochters Maria, Florence en Catharina, halve broeders en zusters van den lateren kunstsmid.

Ward is een stil en ernstig knaapje, altijd aan 't frutselen en met iets bezig. Zijn geliefkoosde speelplaats is vaders smidse. Woning en werkhuis stonden op den Wampenberg, nevens den Kuil, gelijk wij op heden nog weten. Rommelen in oud ijzer is zijn tijdverdrijf, ofwel zit hij met vinnige oogskens te kijken naar 't spel der spetterende gensters welke bij iederen hamerslag aan het gemarteld, gloeiend ijzer ontspringen. Men mag het zeggen : « Hij is opgegroeid bij den zang van vaders hamerslag op het aanbeeld ».

Op den ouderdom van 6-7 jaar, gaat hij, gelijk andere kinderen naar de dorpschool. Daar leert hij vlijtig lezen, schrijven, rekenen en wordt er voorbereid tot zijn Eerste Communie, welke hij doet, onder pastoor Diels, op den ouderdom van 12 jaar.

Deze Eerste Communie bracht (over 60-70 jaar) eene grondige verandering mede voor de kinderen.

Lang heeft de jonge Eduard getracht naar dien dag van vrijheid. Voortaan zal hij, niet alleen na de schooluren maar den ganschen dag, en iederen dag, in vaders smidse staan en van vader het smedersambacht leeren. Den stiel leeren is niet het einde zijner betrachting. Van in die prille jaren smeulde in hem een vuur, een drang naar meer.

Wanneer Vader, na den middag een dutje doet en uitrust, is de leergast, dan nauwelijks 13 jaar, in het werkhuis. Wat aanvangen ? Een appelaar staat te groeien en te bloeien juist voor het venster. Indien hij hem eens in ijzer uitbeelde ? Gedacht en aan 't werk, vergt geen uitsel ! 't Valt echter niet mede, maar waar een wil is moet het gaan. en, middag na middag, hamert hij op het weerspannige metaal, met zoo veel moed en volharding, dat het ruw ijzer, een appelboom in 't klein, maar nauwkeurig met stam en takken, geworden is. Vader, tot hiertoe onwetend, mag nakomen. Verrast ziet deze het werk van zijn jongen, onderzoekt het en is zoo voldaan, dat hij hem dadelijk oorlof geeft, om voortaan vrij over ijzer en gereedschap te beschikken, en een tweede appelboomke bij te maken. Hij heeft begrepen dat de piepjonge gast oogen in zijn kop heeft en handen aan het lijf, dat hij gedreven wordt om eens een volmaakt stielman te worden of misschien nog meer.

Die twee appelboomkens zijn geen kunstwerken, alleen werk van een beginnening, maar 't zijn familiestukken die heden nog met piëteit bewaard en getoond worden.

Een ander werk uit zijn vroege leerjaren is nog een beeld van zijn vader. Kinderlijke liefde en erkentelijkheid voor vader, die van eerst af hem begrepen heeft en aanmoedigde, geven voor het maken van dit beeld de doorslag. Het beeld is ongeveer vijf en twintig centimeters hoog, maar het gelukkig weergeven van vaders wezenstrekken en verder uitgebeeld in werkkleedij, (dit naar getuigenis van hen die Vader Theodoor gekend hebben) toont den voor!gang aan dien hij gemaakt heeft, vestigt de hoop, dat eens zijn pogen tot zuivere kunst zal uitgroeien. Ook dit is een familiestuk dat, getrouw bewaard, ook met fierheid wordt getoond.

Merken we hier nog aan, dat deze voorwerpen en meer an-

dere, (hierna te vermelden) welke de jonge smidszoon smeedt en kneedt, gewrocht zijn in zijne vrije uren, alleen ontstaan uit liefhebberij om het niet te noemen : « Drang naar kunst ». — Hij leert intusschen vlijtig en grondig het ambacht, en staat vader vol iever bij in dezès dagelijksche taak, want daarin berusten én de kostwinning; én voor hem zelf, eene verzekerde toekomst.

In 1889, op den ouderdom van 67 jaren, sterft zijn vader. Zooals te begrijpen, brengt dit overlijden eene grondige verandering in Eduard's levenswijs. — De kinderen hebben de erfenis gedeeld in vreedzame overeenstemming, want vader, zorgzame huisvader, heeft in zijn leven nog, met wijs vooruitzicht, alles geregeld. Huis, smederij en aanliggende winning blijven aan zijne echtgenoot en hare kinderen. Eduard, die eenig kind is, ontvangt als zijn aandeel, een eigendom, huis en aangelaag in den « Horeman » of op 't « Begijnhof ».

Na den aanbouw eener smidse betreft hij zijnen eigendom en houdt er huis gedurende verschillende jaren met eene zijner halve zusters. Eduard is dan 26 jaar oud, lichamelijk en geestelijk ontwikkeld — zijn eigen meester — en vrij beschikkend over tijd en werkregeling. Zonder aan de hoefsmederij volkomen te verzaken, want hij moet zelf zijn kost winnen, gaat hij toch van stonde af, meer op in het kunstsmeden.

Hoe werkte hij en wat maakte hij ?

Nooit naar een vooruit afgelijnd onderwerp ! Aan teekeningen heeft hij een hekel ; in de school is hem nooit het nut dezer wetenschap voorgehouden. In de natuur vindt hij zijn beelden velerlei. Een scherp oog en een ingeboren begrip van verhoudingen bieden vorm en maatstaf. Nauwkeurig, tot in de kleinste bijzonderheden bespiedt hij het gekozen model. Hij neemt het op in zijn geest en naar deze opvatting slaat hij, met zekeren en vluggen hamerslag, het beeld uit het ruwe ijzer. Zoo is hij begonnen, en al smedend wordt zijn kunnen fijner en volmaakter. Werkend, dat is smedend en knedend en vouwend en plooiend het weerspannige metaal, ondervindt hij menigmaal dat de hamer of de nijp- en plooiang, zich niet aanpassen bij de noodwendigheden van het ondernomen werk. Hijzelf zal dan 't passende werktuig maken. Vandaar dat groot getal hamers in elke

maat, vorm en gewicht, nijp- en plooitangen in alle grootten en ongewone vormen welke ik op zijn werkbank, (waar zij bewaard zijn) gezien heb. Dit velerlei gereedschap, op zijn eigen beschouwd, verraaft reeds den gevormden ambachtsman, den begaafden, geestrijken kunstenaar.

Bloemen smeedt hij gelijk ze groeiend en bloeiend staan in den tuin. Rozen in volle pracht, ontfuikende roosjes, rozenknoppen, rozentakken, met of zonder bloem, los en vrij, of slingerend in vrije kringen om een inktpot, rond een bloemenvaas, of getrokken en uitgesmeed, b.v. tot een praktische pen- of potloodlegger, en zoo meer. Snuisterijen, die spoedig gegeerd en verlangd zijn. Tot in zijn laatste werk blijft hij de natuur getrouw. Zijn laatste gewrocht, 't is dan oprecht kunstenaarswerk geworden, is geweest een gedachtenis aan zijne twee kinderen. Zij bestaat, voor elk, in een versierden inktpot ingesloten in rankende rozentakken, met bloem, botten en bladeren, fijn uitgesmeed tot in de kleinste onderdeelen van bloem, bot en blad, ribbe en stengel.

Hoe ik met den Arendonkschen kunstsmed, of eerder met zijn werk bekend ben geraakt, wordt hier ingelascht. 't Is meer dan eene halve eeuw geleden, dat ik voor het eerst dezen kunstenaar hoor vermelden en een zijner werken onder het oog krijg in de volgende omstandigheden. 't Is in de eerste jaren van 1890. De kunstenaar telt dan rond de dertig jaar en is tot een meester in de kunstsmederij uitgegroeid. Te Deurne bij Antwerpen, naast de brug over het Schijn, welke rivier Deurne met Borgerhout afscheidt, is in die jaren een nieuwe kapel, in vervanging eener oudere, opgericht. In zulke kapellen, het is een oud gebruik (zekerlijk wanneer dergerlijke kapel tegen een grooten verkeersweg staat) bij avond en op Maria's feestdagen, een licht te onsteken. Is dit licht een vrome Mariahulde, het dient ter zelfdertijd tot lichtbaak om de plaats, waar de reiziger toekomt, te erkennen. Doorgaans beschut een gesloten lantaarn dit licht tegen wind en regen. In de nieuwe kapel wordt ook het oud gebruik behouden. De toenmalige pastoor-deken van Deurne was een Kempenaar van Retie, Z. E. H. Hypoliet Van den Eynde, overleden in 1924. Bekend met de kunst van den Arendonkschen smid, bestelde hij bij dezen een lantaarn in gesmeed ijzer voor de kapel. Die lantaarn werd opgemerkt en door menig kunstkenner in bewonderende bewoordingen ge-

keurd en beoordeeld. Tevergeefs echter zoekt iemand naar den naam van den maker. Hij heeft zijn werk niet geteekend, maar ik heb, die er tegenwoordig was, die gebeurtenis en den naam van den maker, getrouw in 't geheugen behouden. Heden, na meer dan een halve eeuw, getuig ik volmondig voor het vaderschap van dit werk, toekomende aan den nederigen meestersmeder van Arendonk.

Naarmate de jonge Eduard Vosters opgroeit in jaren, gaat hij ook op in bedrevenheid. Ook de levende wezens uit de natuur beproeft hij uit te beelden, en dit naar hun kenmerkende eigenschappen, houding en voorkomen. Zoo heb ik gezien en bekeurd, een paar wespen met den hamer gesmeed, in 't vuur aaneen gelascht, naar natuurlijke maat, in rustende houding, met ingetrokken vleugels, drie paar pooten, voelhorens en slurf. Op de wereldtentoonstelling te Brussel in 1892 is door Koning Leopold II een dergelijke wesp aangekocht, of werd deze, uit eerbiedige hulde Zijne Majesteit aangeboden ?

Een ander voorbeeld van een levend model is een kwieke merel. Hij schijnt te leven en uit gansch de houding spreekt de levenslustige natuur van dezen vogel. Deze merel speelt ook een rol in dit verhaal :

Twee gultige mannen recht uit ons volk gesproten, die wel eens meer bij « Den Smet » hielpen den blaasbalg trekken, besloten op zekeren dag, aan eene bejaarde jufvrouw van daarnevens een poets te bakken. Zij rekenden er op dat de jufvrouw, hare gewoonte getrouw, na het middagmaal in haren hof zal komen. Met dit inzicht stellen zij den merel op eenen tak, in een bessenstruik, achter in haren hof. Ras moeten zij verstopperken spelen achter 't houtgewas, want ginder komt de jufvrouw naar buiten. Haar speurend oog ontdekt al spoedig den ongewonen vogel en nieuwsgierig naderd zij voorzichtig met gedempte stappen, tot dat eensklaps de vogel verdwenen is. Zij begrijpt niet hoe noch waarheen. Onder 't rond staren, hoort zij giechelen achter den houtkant. Het raadsel is opgelost. Een strik werd haar gespannen. Zij is er ingeloopt, tot groot jolijt der snaaksche mannen.

Ook in het neerhofgevogelte vindt hij beelden naar zijn gading : haan en hen. Zij zijn in zeer kleine maat gehouden, Het is een hoogkraaiende Kempische haan, met staanden

kam, den kop verheven, den bek open, tot kraaien gereed en een staart met overvloedig gekrulde veders en pluimen. Hij staat, beeld van kracht en moed, opgesteld naast een teere Kempische hen, ootmoedig en eervoudig in geheel haar houding en voorkomen, maar edel van vormen, echt en zuiver Kempisch ras.

Op dezelfde expositie te Brussel in 1892 bevallen deze twee werkjes zoozeer den Koning dat hij ze beiden uit het raam neemt, ze toont aan zijn gevolg en luide den lof maakt van het fijn begrip en de kunstvolle bewerking.

Alle beschreven werken vind ik in het ouderlijk huis. Zij zijn daar bewaard als relikwieën van eenen duurbaren vader en worden er met uiterste bereidwilligheid getoond.

Buiten voorgaande werkjes, is daar in de voorzaal van het huis opgehangen een lantaarn, tamelijk ingewikkeld werk en zwaar van ijzer. Het is een stuk uit den laatsten werktijd van den meester. Alle de deelen liggen afgewerkt, maar tot samenvoegen is de meester, nooit overgegaan. — Later, na zijn afsterven, heeft de zoon met veel zorg, de losse deelen samengebracht en in een gevoel van piëteit den lantaarn opgehangen in de ingangzaal der woning.

Een ander feit, namelijk hoe de kunstlievende ambachtsman er toe komt behalve rozenbloemen, ook begonia's te smeden. Het kan aantonen hoe diep een gevoel hij heeft voor het schoone door de natuur geboden. Op zekeren dag ziet hij, bij toeval, op de plaats voor een venster-raam, een heerlijk bloeiende begonia, staande in eenen al even keurigen bloempot. Vragen... toestaan... meenemen, gaat door op den zelfden stond. Dit schildert den aard der onderlinge betrekkingen in onze stille gemeente. Eenige weken later wordt alles terug bezorgd. — De meester heeft bloem en vaas in het ijzer op eene volmaakte manier uitgeslagen; het werk begeestert hem. — Hij heeft zijn beste kunnen er aan gegeven Met eene begoniabloem in gesmeed ijzer be-toont hij zijnen dank, en maakte later een tweede exemplaar ervan. Beide Kunststukken bevinden zich op 't oogeblik nog in 't ouderlijk huis.

De groote wereldtentoonstelling van Antwerpen in 1894 is in 't verschiep. Langs alle kanten wordt er aangedrongen, opdat ook Vosters z'n kunstwerken zou onder de oogen brengen. De uitslag beantwoordde het betrouwen zijner bewon-

deraars. Een diploma en zilveren medailje worden door den jury aan zijn werken toegekend. Dit is de openbare erkenning zijner kunst. Ook Eduard zelf is verheugd om den uitslag. Zijn naam wordt in breeder kring bekend. Bekendheid, en meeleen bestellingen vloeien hem toe. Zij drijven zijn iever en zijn werkkraft aan tot meer en volmaakter werk. In die jaren vooral heeft de meester veel voortgebracht.

Na Antwerpen komt Amsterdam aan de beurt in 1895. De afwerking der daar tentoongestelde kunstgewrochten is zoo nauwkeurig, dat zij aan het oog behagen, en daarom juist een groote belangstelling verwekken, en talrijk gekocht worden. Zijne kunst werd aldaar bekroond met een gouden en zilveren medailje met diploma's of getuigschriften.

Twee jaren later in 1897 is het Brussel. Waardevol waren de daar tentoongestelde werken, bloemen, rozen, begonia's; bloemvazen, een wijngaardrank voor trapleuning, drie schouwversieringen, een lampstaander, enz. enz. 't Is toen ook, gelijk reeds vermeld is dat Z. M. de Koning Leopold II, in bewondering voor 't vele schoone, hier voorgesteld, de hooge kunst doet aanvoelen, die in de kleinooden, haan en hen, te erkennen is. Overtalrijke zijner werken gingen te Brussel uit de hand, en onderscheidingen van cerepenningen, samen met diploma's mocht hij daar oogsten.

't Is ook tengevolge dezer tentoonstelling dat Graaf de Broqueville, voor den koning in een vleienden brief den kunstenaar-smid verzocht van een uitgeleekend ontwerp van afsluiting voor het Koninklijk paleis. Maar de meester-smeder is een eigen opgewerkt kunstenaar, een self-made man, zooals de Engelschman zegt, die in de natuur leest en leert, maar de teekenkunst niet machtig is. Daarom is het verneemd aanzoek niet beantwoord geworden.

In voorgaand drukke jaren, (de eene tentoonstelling volgt op de andere) is de hoefsmederij vervallen, maar 't fijne werk zijner kunst blijft aanhouden, en onze man ziet naar een passende bijzaak uit.

Eduard van de smed vindt die bijzaak in de sigarennijverheid welke sinds ettelijke jaren (1884) hier is ingevoerd en groeit en bloeit. In 1901, in vennootschap, richt hij eene fabriek op. Zijn vennoot onderneemt in 't zwarte kolenland, te Charleroi en omtrek, den verkoop. In 1902, één jaar nadat hij met de sigarenfabricatie begonnen is, huwt hij,

op 39-jarigen ouderdom met Maria Catherina Van Poppel (1878), dochter van Petrus, August Van Poppel en Virginia Van Gorp, zoon van Jan en van Dymphna Moonen, die al sinds meerdere geslachten hier gevestigd zijn.

Helaas ! het geluk is van korten duur, want amper na twee jaren, in 1904, voelt hij den eersten aanval eener kwaal, welke zich in de knie vast zet, en jaren lang hem kwellen zal. — In de eerste jaren, bij de minste onregelmatige beweging, brandt en steekt de pijn. De dokters brengen geen baat. Als laatste hoop geven zij het hem te kennen : « Uw sterk gestel alleen kan U redden ». Zijne trouwe echtgenootte verzorgt hem al die maanden en jaren, met liefde en ononderbroken toewijding. Haar moed en haar vertrouwen helpen hem lijden, en steunen zijnen moed. Wanneer bij tusschenpoozen, en in volgende jaren, de pijnen verdraagbaar worden, dan vol moed, of om verstrooing te vinden, strompelt hij op zijn krukken naar zijn werkbank.

Zes jaren duurt het eer hij krukken missen kan, dat is tot in 1910, maar in 1909 is de nijverheidstentoonstelling te Turnhout aangekondigd. Zijn vele vrienden pramen hem om in zijn streek de werken welke hij voor, en het weinige dat hij tijdens zijn ziekte geslagen ten toon te stellen. Hij voelt zich allengskens herleven bij dit voorstel van zooveel vrienden en stemt er mede in. Zoo groot is zijn moed dat hij met zijn krukken zich naar Turnhout laat voeren, en daar voor de tentoonstelling zelf zijn stand helpt inrichten.

De bijval is glansrijk. Het is weder een rijkbewerkte wijngaardrank, als trapleuning bedoeld, welke, benevens meerdere gewrochten, de bewonderende aandacht der bezoekers aantrekt.

De Heer Hubert, Minister van Nijverheid en Arbeid, bezoekt Turnhout en ook de expositie. Onder de talrijke nijverheids-produkten treft hem het sterkst de voortbrengsten van den Kempischen smeder Eduard Vosters van Arendonk.

Vol bewondering koopt de Minister, uit de rijke verzameling, een fijn uitgeslagen lampstaander. In zijn woning geplaatst, kan deze aan iederen bezoeker spreken van het nijvere Kempenland en van het kunstminnend Arendonk. Eduard Vosters, die door eigen werk groot is, strekt meteen tot roem van zijn volk. — Zekeren dag, ('t is mogelijk wel

geweest na Eduards bijval op de Tentoonstelling te Antwerpen), komt de kunstenaar-smid met Europeesche faam, heer Van Boeckel, uit Lier, naar Arendonk om « den smet van 't Begijnhof » op te zoeken en hem te verzoeken bij hem te komen werken, nadat hij zich met grooten lof had uitgesproken over zijn kunst. Eduard Vosters liet zich echter niet overhalen. Volgde het misschien hier niet uit dat op de Tentoonstelling van Amsterdam, waar ook Van Boeckel's werken prijkten door den keurraad, eene gouden medaille, aan het gezamenlijk werk van onzen kempischen smid-kunstenaar wordt toegekend ?

Rond die jaren is Eduard in betrekking gekomen met het huis Vuylsteke te Gent, bekend om zijn handel in kunstvoorwerpen. Na een eerste aflevering van kleine voorwerpen vonden dezen zulk een ongewonen aftrek, dat jaren lang die betrekkingen voortduren. Het geleverde is immers geen reekswerk. 't Zijn meest Engelschen die deze kleinoodiën begeeren. Zij koopen ze, als een waardvolle herinnering, aan hun reizen in België.

Wanneer, 't is meer dan dertig jaren geleden, schrijver dezer aantekeningen met Eduard Vosters persoonlijk in kennis kwam, was deze lid van den Gemeenteraad, waar hij het ambt van schepen uit oefende. Het volk noemt hem nog altijd : « DE SMET ».

Eduard Vosters stierf in zijn geboorteplaats, op 7 Juni 1926. Zijn werken zijn honderden, heinde en verre verspreid. Zij getuigen voor de kunst van hun maker, hun schepper, maar geen enkel draagt zijn naam, noch eenig kenmerkend teeken. Dit pleit voor den eenvoud van den meester, maar dit gemis stelt een verlies vast, voor den kunstroom van ons Kempische volk.

L.C.

Kempische Kronijk.

De onzinnige oorlog van de nazidwingelandij en hoovaardij hoort aan het verleden. De Duitschers zien hun plan van de wereldoverheersching en de nieuwe orde verijld. Zij hebben maar een zaak bereikt : verwoesting, zedenbederf, verarming, dood, en alle soort ellende over den aardbodem verspreid en hun eigen land in den dieperik gestort. Onge-lukkiglijk leden tevens onschuldige landen van de dwaasheid der Duitsche barbaarschheid. België heeft voor zijn gerech-tigheid geboet. De Kempen deelde in den overval van het Vaderland. Met genoegen konden wij bevestigden dat over 't algemeen haar bevolking zich patriotiek en anti-Duitsch ver-toonde. 't Was maar in de plaatsen, waar de V.N.V. propa-ganda voor den oorlog woekerde, dat de vijand den mees-ten steun vond en het grootst aantal acolieten aanwierf. De ver-raders oogsten geen bijval in en verloren allen eerbied bij de welmeenerende Kempenaren.

De bevrijding naderde in de laatste maanden van 1944. He-las, in *cauda venenum*. De stuiptrekkingen van het gewon-de monster-veroorzaakten aanzienlijke schade in de tot hier-toe redelijke gespaarde Noorder-Kempen. Bij den terugtocht der Moffen ontketenden zij een geweldigen strijd met de Engelschen te Geel en Ten Aart. De liefdadige gemeente be-leefde gruwelijke dagen. Vele Engelschen sneuvelden, hui-zen werden gehavend. De hoofdkerk Sint Amands werd getroffen, de fraaie kerk S^o. Dimfna onderging zware beschadiging, de kerk van Ten Aart beproefde de noodlot-tigste verwoesting. Na veel volk verloren te hebben in den strijd moesten de Duitschers het opgeven en trokken af.

Turnhout, op hun doortocht naar Holland gelegen, ont-snapte aan hun haat en werd Zondag 24 September bevrijd.

De verslagen troepen nestelden zich achter de Kem-pische Vaart. De storm brak los. De Heizijde te Turn-hout, Merksplas, Zondereigen, Baarle-Hertog. Poppel kre-gen het verschrikkelijk te verduren. Daarna overviel de la-wine de streek van Rijkevorsel tot Loenhout. Rijkevor-sel, Hoogstraten, Brecht, Loenhout onderstonden een bar-baarsche martelie. Hoogstraten zag zijn juweel der Sinte Katharinakerk opgeblazen door 3000 kilos dynamiet en zijn

sierlijk stadhuis ten gronde verwoest. Het lokaal Museum, de schitterende wandschilderingen van Meester K. Boom, ontelbare kerkelijke kostbaarheden vergingen in deze vernietiging. Brecht werd de zuster in het lijden van de aloude Vrijheid der de Lalaings. Kerk, Museum, kregen harde slagen ; de gemeente zelf leed geweldig van de bombardementen ; de kerk van St. Lenaarts, de kathedraal der heide, ontsnapte evenmin aan de beschieting. Gelukkig werd zij minder geteisterd dan Brecht en Loenhout. Geen dorp telde men in den omtrek of het kreeg zijn deel in de beproeving.

Wij zullen er niet langer over uitweiden en komen er later op terug. Onze eenige bedoeling in dit opstel was de aandacht te vestigen op de onschatbare schade en de gelegenheid te baat te nemen om onze verontwaardiging over het Duitsche Hunnenwerk uit te drukken. Taxandria staat aan de zijde in het lijden van de geteisterde gemeenten, vooral van Geel, Rijkevorsel, Hoogstraten, Baarle, Brecht en Loenhout, spreekt zijn sympathie uit aan de bevolking en betuigt zijn deelneming in de verliezen. Sterk beproefd zullen zij den moed niet laten zinken. Gelijk hun omgespitte heide wederom opwast, zullen hun geknakte schatten opnieuw oprijzen, en, laat het ons verhoppen, zal de Noorder-Kempen in haar luister en grootheid van weleer hersteld worden. Eenieder drage er toe bij, zoowel de vreemden als de inwoners, de openbare besturen als de gemeenten. 't Is een Kempisch, maar ook een Vaderlandsch werk.

Taxandria doet een oproep aan de geteisterde gemeenten en aan de op de hoogte zijnde burgers om een objectief relaas en fotos van de wederwarigheden te mogen ontvangen. Een verslag ervan zal in de Annalen worden medegedeeld.

In de bijzonderste gemeenten der Kempen werden de bevrijding en de vrede met luister gevierd. 't Volk luchtte zijn hart breed uit. Overal zag men feestelijkheden en stoeten op touw gezet. Turnhout spande voorzeker de kroon. De V-dag ontplooidde zich in volle glorie. De getrouwheid aan Z. M. Koning Leopold III stond hooger dan ooit en vertoonde zich in loyale uitingen op straat en in de huisgezinnen. Een geschiedk. en folkloritische stoet in het teeken van koningshulde doortrok de bevlagde straten en gaf geschiedkundige en

volksgetinte looneeltjes te zien die oprecht merkwaardig en eenig waren. Het dankbare christelijk Turnhout volgde op 12 Oogst 1945 met 'n buitengewone hulde aan zijn hemelsche beschermster, O. L. Vrouw van Bijstand. Kerkelijke diensten opgeluisterd door de legenvoordigheid van Z. E. Kardinaal Aartsbisschop, Mariale Tentoonstelling, waar Kunst en Volksdevotie uitmuntend op den voorrang traden, Mariale Ommegang, waar al de parochies der dekenij en al de wijken der stad schitterend hun bijdrage hadden toe verleend, brachten het peil der vrome erkentelijkheid op hooge mate.

X.

Kempisch Boekennieuws.

E. VAN HEMELDONCK. Maria mijn Kind. Bekroonde Roman. Antwerpen, N.V. van Ditmar, 1944 ; 281 blz. in-8:

Aan dit boek viel de eerste prijs in de Gottmer-Romanprijsvraag 1943 te beurt. Deze onderscheiding spreekt voor de waarde van het opstel. De verhandeling grijpt plaats in een hoeve nabij den Konijnenberg te Vosselaar bij Turnhout. De heldin is het jonge meisje van den huize dat na de dood harer moeder den zwaren last van het huisgezin op hare zwakke schouders torst. Haar belofte aan de stervende moeder wordt de leidraad die door geheel het verhaal loopt. Liefde en lijden mengen zich aan de wederwanigheden van haar leven, tot dat zij zelf eens moeder gaat vervoegen.

De auteur is een schilder die als een diepzinnende kunstenaar het letterkundig penseel hanteert en in een mengeling van schitterende kleuren tafereelen naar de natuur borstelt zoo waar dat men het landschap voor zich ziet verschijnen. Hij treedt ook diep in de ziel van zijn personages en trekt er uit wat zij voelen en denken. Zij zijn raak getypeerd, logisch uitgewerkt en blijven tot het einde hun rol vervullen. Over het geheel hangt een weemoedige stemming. Zou het zijn gelijk Adr. Jans neerpent over Ch. du Bos : « L'âme de l'œuvre révèle l'âme de l'auteur » ? 't Is wel eenigszins de tendenz van den schrijver, alhoewel hij toch als geen zwartkijker in 't sociale leven staat.

Dit verhaal is in een kleed van styliseering gesloten, waar de afgekapte, korte, vloeiende, genuanceerde volzinnen U wegvoeren naar den lust het boek in een adem uit te lezen. Waardijk een letterkundig spannend prachtwerk dat naast dit van de beste schrijvers mag prijken.

Hoe hoog wij het ook als letterkundig werk waardeeren, spijt het ons een noot lager te moeten zingen over de kristelijke-zedelijke waarde. 't Is een onzijdig boek, waar wel niets rechtstreeks tegen den godsdienst of de goede zeden indruischt, maar waar ook niets ze verheft. Voorzeker komen de goedheid, de barmhartigheid, het medelijden van de heldin op den voorgrond, doch zij ontstaan meer uit natuurlijke neiging, zelfs uit hartstocht, dan uit reine christene liefde. 't Is geen goed boek, 't is geen slecht boek, 't is een prachtig letterkundig werk.

Dit zij gezegd, niet om den auteur te ontmoedigen of geenszins met een boosaardig inzicht, daar hebben wij te veel achting voor den werkelijken katholieken schrijver, maar uitsluitend om hem andere banen te zien opgaan. Inspecteur Van Hemeldonck is een christen in den vollen zin des woords. De H. Kerk en de samenleving hebben zooveel behoefte aan schrijvers die de godsdienstige principes en de goede zeden voorstaan in werken waar zij in een aangename vorm ingang bij het lezend publiek krijgen. Hoeveel Vlaamsche schrijvers hebben wij zoo ? De auteur van « Maria mijn kind » is er geheel voor aangeduid. Hij zal aldus eer aandoen aan de katholieke letteren en een oprecht apostolaat uitoefenen. Welk weldoende vooruitzicht staat de talentvolle schrijver te wachten als hij de echt christene baan opgaat !

L. J. M. PHILIPPEN pr. De Hagiographie en de vroegste Antwerpsche Geschiedenis. 1944. Overdruk uit het XIXe Jaarboek van den Koninklijken Oudheidkundigen Kring van Antwerpen, 11 blz. in-4.

Daar het om de levensbeschrijvingen van de HH. Amandus, Wilibrordus en Dimsna gaat, raakt deze studie ook de Kempische geschiedenis. Iemand die zich ernstig met de geschiedenis onledig houdt, weet hoe voorzichtig hij moet zijn met gegevens uit XVIIe en XVIIIe eeuwse schrijvers. Ook mag hij niet te gemakkelijk geloof hechten aan de middeleeuwse heiligenlevens en ze maar crediet geven na de heuristiek van de ontwikkelingsgeschiedenis dezer hagiographie. De auteur is te erg rigorist, breekt te gemakkelijk af en vergeet dat er nevens de Vita nog andere gegevens zijn die in 't spel

mogen komen om den tekst te verklaren. De werken van G. Kurth, L. Van der Essen, E. P. de Moreau, P. Verbist, Kanunnik Erens o. Pr. Kuyl, enz. die wij gelezen hebben, geven ons een anderen dunk over de zienswijze van Z. E. H. Philippen. Zij spreken zoo hevig niet ex auctoritate. Wij beamen hun onderzoek, wijsheid en voorzichtigheid en willen eerst ne keer aarzelen alvorens een definitief besluit te trekken in zulke duistere vraagstukken. Een welgegronde hypothesis mag voorgeschoteld worden zonder ze als waarheid op te dringen, maar kan dienen om tot verdere opsporingen te leiden. Oppassen is voorzeker de gulden middelmate.

JOSEF MICHELSEN. Stil Leven. Turnhout, 1944 ; 50 blz. in-8.

Alle pogingen zijn verdienstelijk. De optimistische stemming van deze jonge Turnhoutsche schrijfster schenkt ons eenige lieve gedichtjes in dezen verzenbundel. Evenwel blijft het bij een proefstuk. Nog wat studie en ervaring, en 't tweede werkje zal beter zijn dan 't eerste.

J. E. JANSEN. Bibliographie der Antwerpsche Kempen. Arrondissement Turnhout, Kantons Brecht, Heist-op-den-Berg, Zandhoven. Tweede vermeerderde uitgaaf. Deel II. Turnhout, Crols-Verwillt, 1943, 242 blz. in-8.

Dit tweede deel der Kempische Bibliographie vormt een boek op zijn eigen, alhoewel bij het eerste aangesloten. Het is de opsomming van ongeveer al wat er als bron voor de geschiedenis van elk dorp der Kempen bestaat.

L. VAN BEECK. Max Sas belceft avonturen. Een verhaal voor sportieve en levenslustige jongens. Prenten door G. van Raemdonck. Turnhout, H. Proost en Co, 1943 ; 197 blz. in-8.

't Is het verhaal van een heel sympathieken jongen gesneden en gekapt uit het ruwe hout van het Gierlsch bosch, gewonnen en geboren bij den Konijnenberg te Vosselaar. Litteraire pretenties heeft dit jeugdboek niet, maar 't is een leutig spannende lectuur. Aanbevolen

L. VAN BEECK. Max Sas mobiliseert. Een verhaal voor vroolijke en sportieve jongens. Prenten door Georges van Raemdonck. Turnhout, H. Proost en Co (1945) ; 198 blz. in-8.

Dit boek sluit aan bij het eerste werk en is in denzelfden geest vlug en aangenaam opgesteld.

NIC VAN BEECK. De blanke Tuin. Kleine voorjaarssuite. Vier balladen. Hartsлаг. Brussel, Manteau, [1943] ; 54 blz. in-8:

Dit debuut van den zoon van vorigen schrijver werd door de kritiek zeer gunstig begroet, en terecht. Waarlijk dichterlijke bezieling uit zich hier in een lenige vloeiende verklanking.

ACH. LEYS. Caliban en andere gedichten. Antwerpen, Ned. Boekhandel, 1944 ; 78 blz. in-8.

Deze verzenbundel is een eersteling waarmede een jong Brechtenaar zich aanmeldt bij onze moderne dichters generatie. Rijke taal, poëtische beeldplastiek. Zoowat overal liggen pareltjes doorheen dezen bundel gestrooid.

Wij ontvingen : Feestbundel H. J. Van de Wyer. Leuven, 1944 ; 2d. — Het eerste deel bevat : Dr J. Helsen. Stilistische opmerkingen bij dorpskeurboeken uit de Kempen, blz. 119-135. — Dr F. Prims. Keuren der Vryheyt van Arendonck, bl. 273-283. — J. Vannérus. Tessenderloo et la Taxandrie, bl. 395-438, zeer gewichtig artikel over het oude Taxandria en zijn bewoners. — In d. II is van belang : Lic. H. Roosens. Het probleem der Frankische begraafplaatsen, bl. 303-332. — Dr J. Goossenaerts: Volkskunde in het Land van Ryen. (omvang Kalmphout), bl. 339-367.

Handelingen der Maatschappij van Geschiedenis- en Oudheidkunde te Gent. Nieuwe reeks. Deel I ; 1944, waarin het artikel : Enkele recente Studies over het Metaaltijdperk in West-Europa, door S. J. De Laet, bl: 55-80, zeer nuttig kan zijn voor de studie der prehistorie in de Kempen.

G. BOLAND. Les deux versions du pacte d'alliance des villes brabançonnnes de 1261-1262. (Extrait de la Revue belge de Philologie et d'Histoire, t. XXIII (1944). Wetenschappelijke studie die de Kempische gemeenten Turnhout en Herentals aanbelangt.

W. DE ROY, S. J.: Briefwisseling tusschen Petrus van Herenthals en Jan Van Schoonhoven. Overdruk uit « Ons Geestelijk Erf » I, 1945, bl. 151-207. Tielt, Druk. Uitg. Lannoo. — Belangrijke bijdrage tot de levensbeschrijving van den Kempischen schrijver Petrus van Herenthals.

F. STOCKMANS. Les lignites icéniens de Mol (Belgique) (Avec 3 planches hors texte). Uit : Mededeelingen van het Koninklijk Natuur-

historisch Museum van België d. XIX, n° 50; 1943. 20 blz: — Kostelijke bijdrage tot de natuurgeschiedenis der Kempen.

Idem. Lignites xyloïdes belges, Combustible de guerre. Uit: Bulletin mensuel des Naturalistes Belges, n° 1-2 Janvier-Février 1945.— Spriet van Mol.

Idem. Quelques mots au sujet de la Tourbe. Uit: Bulletin mensuel des Naturalistes Belges, n° 7-8 Juillet-Aôut 1945. — Turf te Arendonk-Postel.

K. SCHOETERS. S. J. De H. Joannes Berchmans. Tweede bijgewerkte uitgave, Alken, Bode H. Hart, z.d. ; in-8°, 338 blz. geïllustreerd.

Dit standaardwerk getuigt van de groote kennis van den schrijver over het leven van den jongen heilige. De bronnen worden zorgvuldig opgegeven. Wij mogen er vertrouwen in hebben, want de auteur heeft tot de kleinste bijzonderheden in de archievendepôts uitgediept en aan de historische critiek getoetst. Turnhout is fier op zulken historicus.

J. E. J.

INHOUDSTAFEL 1945-1946.

	Blz.
J. E. JANSEN - Een adellijk Noordbrabantsch-Turnhoutsch geslacht : Familie de Fierlant.	3-46
J. E. J. Bevolking van de Kempische dorpen op het einde der XVIII ^e eeuw.	47-55
J. NUYTS — Jaarverslag 1944-1945.	56-58
A. C. Sprokkelingen. Turnhout in de Fransche letterkunde.	59-60
J. E. J. — In Memoriam : M ^r L. Boone ; J. Taeymans ; B ^{on} du Four ; J. Ceulemans ; Fr. Crols ; L. Senden	61-89
A. CLAES. De Familie van J. K. Huysmans te Turnhout.	90-96
L. C. — Een Kempische Kunstenaar (E. Vosters).	97-105
X - - Kempische Kronijk.	106-108
J: E. J. — Kempisch Boekennieuws.	108-112
Inhoudstafel	112

BELANGRIJK BERICHT.

In 1944 en 1945 is ons Tijdschrift niet verschenen, ter oorzake van de gedwongen censuur en van de papierschaarste. — Het Bestuur heeft het noodig geoordeeld ter wille van van de tijdsomstandigheden de jaarlijksche bijdrage te brengen op 50 fr. voor de Onderwijzers, 75 fr. voor de gewone leden, en 125 fr. voor de beschermende leden. Het hoopt dat de geïnteresseerden hierbij zullen indachtig zijn in welke mate de papierprijzen en de loonen gestegen zijn, en dat ze zullen in aanmerking nemen dat eveneens de onkosten voor het onderhoud en de uitbreiding van Muzeum en Bibliotheek buitenmate verhoogd zijn. — Het lidmaatschap geeft recht tot kosteloze toegang tot het Muzeum (op vertoon der lidkaart), tot het bijwonen der vergaderingen (waarvoor telkens een uitnoodigingskaart gezonden wordt), het consulteren der Bibliotheek (die bij de 8000 ernstige werken bevat over Bronnenstudie, Geschiedenis, Kunst, Letterkunde, Biographie, Folklore, Economie, Sociologie en allerhande Wetenschappen) en bezorgt ten slotte de regelmatige toezending van het geïllustreerd tijdschrift TAXANDRIA.

Wij hopen dat al onze vroegere Leden ons zullen trouw blijven, en ons moeite en kosten besparen door dadelijk hun lidgeld te storten de postcheckrekening 4128.31 van Taxandria, Geschied- en Oudheidkundige Kring, Turnhout. — Veertien dagen na de bestelling van dit jaarboek zal aan de achterblijvers een kwijtschrift per post aangeboden worden.

Het Bestuur.